

Region Midtjylland – Råstofplan

Region Midtjylland – Råstofplan
Regional Udvikling – Jord & Råstoffer

Forslag til Råstofplan 2008 (1-34-76-3-07)

Forslag til Råstofplan 2008

December 2007

1. udkast af 21.nov. 2007 - senest revideret 22. nov. 07

Regionshuset
Viborg
Jord og Råstoffer

Udgiver: Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg
Tel. 8728 5000

Afdeling: Jord og Råstoffer

Udgivelsesår: 2007

Redaktør: Lars Kristiansen

Layout: Gerda Skytte

Titel: Forslag til Råstofplan 2008

Fotos: Region Midtjylland,
hvor ikke andet er angivet

Sidetal: XX

Henvendelse vedr. rapporten:
Mail direkte til Jord og Råstoffer
jord-raastoffer@ru.rm.dk eller
ring på 8728 5193

Forslag til Råstofplan 2008

INDHOLD

	Side
Indhold	4
Forord	5
1 Indledning	6
2 Fakta om Region Midtjyllands råstofplan og litteraturliste	7
3 Hvad er en råstofforekomst?	10
4 Retningslinier for den fremtidige råstofindvinding	11
5 Redegørelse til råstofplanens retningslinier	13
6 Råstofplanens virkeliggørelse	16
7 Råstofforbrug og behov	17
8 Vurdering af reserver/ressourcer for de enkelte råstoffer	22
9 Kortlægningsstrategi og andre opgaver frem til næste	25
10 Anmeldte rettigheder	26
11 Miljøvurdering	27
Bilag 1 Oversigt over udlagte råstofgraveområder og råstofinteresseområder i kommunerne	35
Bemærkninger til kortbilagene	36
Favrskov Kommune	37
Hedensted Kommune	45
Herning Kommune	46
Holstebro Kommune	47
Horsens Kommune	48
Ikast-Brande Kommune	49
Lemvig Kommune	50
Norrdjurs Kommune	51
Odder Kommune	52
Randers Kommune	53
Ringkøbing-Skjern Kommune	54
Samsø Kommune	55
Silkeborg Kommune	56
Skanderborg Kommune	57
Skive Kommune	58
Struer Kommune	59
Syddjurs Kommune	60
Viborg Kommune	61
Århus Kommune	62
Bilag 2 Oversigt over indkomne idéer/forslag /bemærkning til "Debatoplæg Råstofplan 2008"	63

Forslag til råstofplan 2008 for Region Midtjylland

Region Midtjyllands forslag råstofplan 2008 er nu klar til at blive sendt i høring. Råstofplanen er en ny plantype der er fastlagt i forbindelse med kommunalreformen. I følge råstofloven skal regionsrådet udsende forslag til råstofplan i offentlig høring med en frist på 8 uger til at fremsætte indsigelser.

Råstofplanen fastlægger, hvor der i Region Midtjylland kan gives tilladelse til at indvinde regionens naturgivne råstoffer – dvs. sand, grus, sten, kvartssand, ler, moler, plastisk ler, tørv og kalk.

Råstofplanen afløser de gældende råstofplaner i de tidlige amters regionplaner.

Regionsrådet har valgt at tage udgangspunkt i de fire amters planlægning, dels retningslinier for råstofindvinding, dels kortlægning af råstoffer. Regionsrådet har også fastlagt råstofgraveområder, hvor hovedparten er overført fra de tidligere amter; men der også er nogle nye udpegninger. Graveområderne kan ses i bilag 1.

Der har været en indledende debat om råstofplanen hen over sommeren. Regionen har modtaget en række gode forslag og idéer. Et resumé af de indkomne forslag kan ses i bilag 2.

Regionsrådet har med forslaget – i overensstemmelse med de indkomne bidrag fra debatfasen – tilstræbt at varetage råstofinteressen på den ene side og bl.a. natur og miljø på den anden side.

Den 7. marts 2008 ?? er sidste frist for at indsende bemærkninger og evt. indsigelser til Region Midtjylland.

Efter offentlighedsfasen vil regionsrådet vedtage råstofplanen endeligt.

Venlig hilsen

.....
Underskrift

Bent Hansen
Formand for Regionsrådet

1. Indledning om Region Midtjyllands råstofplan

Råstof er en del af grundlaget for den økonomiske vækst. De naturlige råstoffer i regionens undergrund, bidrager med materialer til så forskellige formål som vejanlæg, asfalt, beton, teglsten, og almindeligt sand og grus samt sphagnum til gartnerier og haver.

Indvindingen af råstoffer i Region Midtjylland har de sidste 10 år ligget omkring 10 mio. m³ pr. år. Der importeres knust granit via regionens havne. I havnene losses også sand, grus og sten, der indvindes på søterritoriet. På søterritoriet hentes også store mængder sand, som anvendes til strandfodring

I de fleste graveområder har amterne kortlagt råstoffernes omfang og kvalitet, men der er store forskelle på det aktuelle vidensniveau. Region Midtjylland er i fuld gang med og vil fortsat søge at forbedre viden om de tilgængelige råstofreserver, så der kan udarbejdes en samlet opgørelse over både råstofreserverne og -ressourcerne i Regionen.

Råstofindvinding er ofte i strid med en række hensyn. Når der graves efter råstoffer, foretages der samtidig et væsentligt indgreb i landskabet og som al anden industri, kan indvinding af råstoffer ligeledes medføre en u hensigtsmæssig påvirkning af natur- og miljø.

En af Region Midtjyllands vigtige opgaver er at lave en råstofplan for hele regionen. Råstofplanen er en ny plantype der er fastlagt i råstofloven i forbindelse med kommunalreformen. Råstofplanen fastlægger, hvor der i fremtiden kan foregå indvinding af råstoffer. Det drejer sig fortrinsvis om sand/grus/sten; men også råstoffer som kvartssand, ler, moler, plastisk ler, tørv og kalk. Derudover er lossepladsgas indbefattet. Råstofplanen afløser de hidtidige amters regionplaner (nu landsplandirektiver).

Retningslinierne i dette "Forslag til Råstofplan 2008" vil – når de er endelig er vedtaget – træde i stedet for retningslinierne i amternes regionplaner fra 2005 (der har fået retsvirkning af landsplandirektiv).

Regionernes råstofplan er en videreudvikling af amternes råstofplanlægning og bestemmelserne om råstofindvinding i de gældende regionplaner. I regionplanerne blev der udpeget graveområder, hvor ansøgere kunne forvente at få en indvindingstilladelse. Uden for graveområderne kunne der normalt kun gives tilladelser til små råstofgrave, eller til udnyttelse af råstoffer til særlige formål, som ikke kunne tilgodeses i de planlagte områder.

Dette er et 1. generations planforslag, og bærer præg af, at regionsrådet alene har haft et lille års tid til at udarbejde et "Forslag til råstofplan 2008".

Region Midtjylland har afsat perioden fra 20. december 2007 til 7. marts 2008??? til at modtage bemærkninger til "Forslag til råstofplan 2008".

Idéer, forslag og bemærkninger kan fremsendes til Region Midtjylland med posten eller elektronisk til kontakt@regionmidtjylland.dk

"Forslag til Råstofplan 2008" kan ses under **råstofplan** på regionens hjemmeside på internetadressen: <http://www:raastoffer.rm.dk>

2. Fakta om Region Midtjyllands råstofplan

Faktaboks 1

Regionsrådet skal iflg. Råstoflovens § 5a udarbejde en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer.

Regionsrådet skal fastlægge de overordnede retningslinier for råstofindvindingen, herunder udlæg af graveområder og råstofinteresseområder i råstofplanen.

Råstofplanen skal omfatte en periode på mindst 12 år.

Kommunalbestyrelserne er bundet af råstofplanen i deres planlægning og administration.

I Region Midtjylland indvindes følgende råstoffer:

sand, grus og sten,

kalk,

ler,

plastisk ler,

moler og

tørv.

Ud over de nævnte råstoffer indvindes der også gas fra lossepladser.

I løbet af perioden må det forventes, at en del de nuværende graveområder for grus og sten vil blive tømt.

For de øvrige råstoffers vedkommende er der råstoffer til en længere årrække.

Ny myndighedsstruktur

Som led i gennemførelsen af kommunalreformen, hvor amterne blev nedlagt, vedtog Folketinget en ændring af råstofloven, der ændrer myndighedsstrukturen, så administrationen af råstofloven deles mellem regionsråd og kommunalbestyrelse. Regionsrådet har ansvaret for kortlægning af råstoffer og planlægning for råstofindvinding. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for at give råstoftilladelser og føre tilsyn med råstofindvinding.

Den regionale råstofplan er en sektorplan, som kommunalbestyrelsen er bundet af i den kommunale planlægning. Ved råstofplanens vedtagelse træder denne i stedet for retningslinjerne i regionplan 2005 for anvendelse og beskyttelse af arealer til udnyttelse af sten-, grus, og andre naturforekomster i jorden. Samtidig udgør råstofplanen kommunalbestyrelsens administrationsgrundlag for afgørelser om råstofindvinding

Planlægning og administration af råstofindvinding sker i henhold til råstofloven, men har også sammenhæng med en række andre love, der ifølge deres indhold og ordlyd har bestemmelser, der vedrører råstofindvinding, og som derfor skal inddrages i sagsbehandlingen, jf. råstoflovens § 8 om samordningspligten.

Det er fortsat staten der administrerer råstoffer på havbunden/søterritoriet.

Borgerinddragelse

Forud for dette "Forslag til Råstofplan 2008 for Region Midtjylland" har et debatoplæg ("Debatoplæg Råstofplan 2008 – Fakta, status og hovedspørgsmål") været udsendt – jf. faktaboks 2.

Faktaboks 2

Råstoflovens bestemmelser om udarbejdelse af råstofplanen:

»§ 6 a. Før udarbejdelsen af et forslag til råstofplan eller ændringer hertil indkalder regionsrådet ideer, forslag m.v. med henblik på planlægningsarbejdet. Indkaldelse sker ved offentlig bekendtgørelse.

Stk. 2. Indkaldelsen skal indeholde en beskrivelse af status på området og beskrivelse af hovedspørgsmål for den kommende planlægning. Indkaldelsen sker med en svarfrist på 8 uger.

Stk. 3. Regionsrådets forslag til råstofplan udsendes i offentlig høring med en frist på 8 uger til at fremsætte indsigelser.

Stk. 4. En råstofplan kan ikke vedtages endeligt, hvis miljøministeren til varetagelse af statslige interesser har modsat sig dette skriftligt over for regionsrådet inden udløbet af indsigelsesfristen. Forslaget kan herefter først vedtages, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer.

Stk. 5. Regionsrådet sørger for offentlig annoncering af den endeligt vedtagne råstofplan. Ved annonceringen skal der gives klagevejledning og oplysning om klagefrist. Råstofplanen sendes samtidig til miljøministeren samt til øvrige myndigheder, hvis interesser berøres. Råstofplanen skal være offentligt tilgængelig.

Stk. 6. Regionsrådet gennemgår råstofplanen hvert fjerde år i forbindelse med revision af den regionale udviklingsplan for at vurdere, om der er behov for justeringer eller revision. På dette grundlag beslutter regionsrådet, om der er behov for at udarbejde en ny råstofplan.

Stk. 7. Proceduren for udarbejdelse af tillæg til en råstofplan følger bestemmelserne i stk. 1-6.«

I foråret oprettede Region Midtjylland en følgegruppe med interessenter fra kommunerne, erhvervet og forskellige interesseorganisationer. Følgegruppen blev oprettet med det formål at få hørt de berørte parter og få ideer til at udfærdige et debatoplæg.

I maj måned blev debatoplægget sendt ud og samtidig gjort tilgængeligt på regionens hjemmeside. Debatfasen foregik i perioden 24. maj til 1. august 2007, og har resulteret i en lang række forslag og idéer fra kommuner, organisationer, virksomheder og privatpersoner. Disse bidrag har været med til at danne grundlag for regionens arbejde i efteråret med at gøre udkast til råstofplanen færdigt.

Et resumé kan ses i bilag 2 i dette forslag.

"Forslag til Råstofplan 2008" kan ses under **råstofplan** på regionens hjemmeside på internetadressen: <http://www.raastoffer.rm.dk>

Derudover er der mellem regionerne etableret et uformelt samarbejde, som f.eks. vil følge og følge op på eventuel "grænseproblemer" med bl.a. import/eksport over regionsgrænserne.

Regionens "Forslag til råstofplan 2008" tager udgangspunkt i råstoflovens formålsparagraf om en bæredygtig udvikling efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af de samfundsmæssige hensyn – jf. faktaboks 3.

Faktaboks 3

Råstoflovens formålsparagraf:

§ 1. Lovens formål er at sikre:

- 1) at udnyttelsen af råstofforekomsterne på land og hav sker som led i en bæredygtig udvikling efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af de samfundsmæssige hensyn, der er nævnt i § 3,
- 2) at indvinding og efterbehandling tilrettelægges således, at det efterbehandlede areal kan indgå som led i anden arealanvendelse,
- 3) en råstofforsyning på længere sigt,
- 4) at råstofferne anvendes i forhold til deres kvalitet, og
- 5) at naturbundne råstoffer i videst muligt omfang erstattes af affaldsprodukter.

§ 2. Loven omfatter sten, grus, sand, ler, kalk, kridt, tørv, muld og lignende forekomster. Loven gælder ikke for råstoffer, der er omfattet af lov om anvendelse af Danmarks undergrund.

§ 3. Ved lovens anvendelse skal der på den ene side lægges vægt på råstofressourcernes omfang og kvalitet og en sikring af råstofressourcernes udnyttelse samt tages erhvervsmæssige hensyn. På den anden side skal der lægges vægt på miljøbeskyttelse og vandforsyningsinteresser, beskyttelse af arkæologiske og geologiske interesser, naturbeskyttelse, herunder bevarelsen af landskabelige værdier og videnskabelige interesser, en hensigtsmæssig byudvikling, infrastruktur anlæg, jord- og skovbrugsmæssige interesser, sandflugtsbekæmpelse og kystsikkerhed, fiskerimæssige interesser, ulemper for skibs- og luftfarten samt ændringer i strøm- og bundforhold.

Litteraturhenvisning

- Bekendtgørelse af lov om råstoffer - nr. 784 af 21/06/2007
- Lovforslag nr. L 88. Forslag til Lov om ændring af lov om råstoffer
- Bekendtgørelse af lov om forurenede jord - nr. 282 af 22/03/2007
- Lov om miljøvurdering af planer og programmer - nr. 316 af 05/05/2004
- Bekendtgørelse af lov om planlægning - nr. 813 af 21/06/2007
- Ringkøbing Amt, Regionplan 2005
- Vejle Amt, Regionplan 2005
- Viborg Amt, Regionplan 2005
- Århus Amt, Regionplan 2005.
- Administration af råstofloven. En vejledning til regioner og kommuner. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen. 2007.
- Debatoplæg Råstofplan 2008 - Fakta, status og spørgsmål. Region Midtjylland. 2007

3. Hvad er en råstofforekomst

Råstoffer defineres som de jord- og bjergarter, det kan betale sig at udnytte.

Sand, grus og sten findes overalt i de øverste lag af den danske undergrund, men det er ikke rentabelt at udnytte forekomsterne alle steder.

Ler findes både i overfladenære smeltevandsaflejringer og moræneaflejringer samt (ofte) dybere liggende havaflejringer – **plastisk ler**.

Kalk er ligeledes en normalt dybtliggende havaflejrung, men visse steder findes kalk så tæt på jordoverfladen, at den kan indvindes.

Dette gælder også for **moler**, som er en havaflejrung, som bl.a. findes overfladenær på Fur, og er baggrund for en molerindustri på øen.

Tør er dannet i vådområder og udnyttes i dag som råstof for en spagnumproduktion.

Det kan ikke betale sig at udnytte råstofferne alle steder. Om et råstof udnyttes afhænger bl.a. af udbud og efterspørgsel.

Indvindingen af råstoffer i Region Midtjylland er de sidste 10 år steget fra omkring 8 mio. m³ til mere end 12 mill. m³ i 2006.

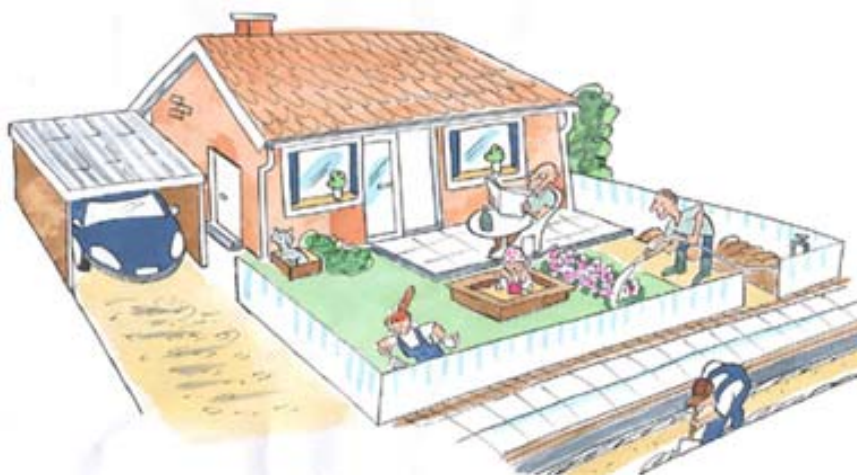
Der importeres knust granit via regionens havne – bl.a. Horsens og Randers.

Fra havområdet/søterritoriet losses sand, grus og sten i bl.a. havnene Århus og Thyborøn.

Import fra udlandet udgør stadig en begrænset mængde, men fra havområdet er mængden jævnt stigende og nærmer sig ½ mio. m³ på årsbasis. Dvs. indvinding fra havområdet udgør ca. 5% af regionens råstofbehov.

Læs mere om råstoffer i kapitel 7.

Danske råstoffer i hverdagen:

Ler til mursten og tagsten. **Kalkmørtel** til puds. **Kalk og kvartssand** i vinduesglas. **Kalk** i plastiktagrender og -tag. **Ler, sten og grus** i mineraluld. **Sandsten og grus** til belægninger. **Kalk** til aviser og ugeblade. **Sand** til sandkassen. **Moler** til kattegrus. **Kridt** i hvid maling. **Tør** i spagnum. **Kalk** til gummistøvler. **Sand, grus og kalk** i betonfliser. Brosten og kantsten af **granit**. **Sand og grus** til vejmaterialer.

4. Retningslinier for den fremtidige råstofforsyning

Region Midtjylland stillede med udsendelsen af "Debatoplæg Råstofplan 2008" i maj-august en snes spørgsmål af strategisk betydning for den videre planlægning.

Fjorten af regionens kommuner har kommenteret disse spørgsmål. Derudover har en håndfuld organisationer bidraget med kommentarer og forslag til de stillede spørgsmål - jf. bilag 2.

Bl.a. på baggrund af de indkomne kommentarer har regionsrådet fastlagt sin strategi og retningslinier for den fremtidige råstofindvinding.

Fakta boks 4

Planens retningslinier stammer dels og primært af en sammenskrivning af retningslinierne i Regionplanerne fra Ringkøbing Amt, Vejle Amt, Viborg Amt og Århus Amt, og dels af de bidrag, som er modtaget i debatfasen.

Indtil regionens Råstofplan 2008 er vedtaget, er det regionplanernes retningslinier, som er gældende.

Mål:

Det er regionsrådets mål, at vigtige råstofressourcer bevares tilgængelige for en fremtidig udnyttelse, og at indvinding og anvendelse af råstoffer samt den tilhørende efterbehandling planlægges og gennemføres på en så bæredygtig måde som muligt.

Formål:

Hensigten med retningslinierne er at give råstofindvinding første prioritet inden for de udlagte graveområder. Det betyder, at en ansøgning ikke vil kunne afvises med henvisning til andre generelle interesser, såsom landbrugsjordens dyrkningsværdi, natur og landskabsinteresser, hensyn til grundvand eller til fremtidig byudvikling. Retningslinierne er på den anden side ikke til hinder for, at specifikke anlæg, herunder veje og andre strækningsanlæg, kan etableres inden for områderne. Der vil kunne stilles vilkår i gravetilladelsen, f.eks. for at forebygge forurening af omgivelserne og grundvandet.

Lovgivningens generelle bestemmelser, herunder bl.a. naturbeskyttelseslovens bestemmelse i § 3 og bygge- og beskyttelseslinjer, sættes ikke ud af kraft med retningslinierne. Det samme gælder for museumsloven.

Det er hensigten, at der i samarbejde med råstofindvinderen, lodsejeren og kommunerne udarbejdes efterbehandlingsplaner for de enkelte graveområder i takt med behovet herfor. Der kan i disse planer fastsættes nærmere aftaler og vilkår for arealernes udnyttelse og efterbehandling. Det skal være åbent for ændring af efterbehandlingsplaner, såfremt forudsætninger ikke viser sig at holde.

Især i større sammenhængende råstofgraveområder vil det generelt være efterbehandlingsplaner og vilkår, der vil danne grundlag for administrationen af ansøgninger om råstofindvinding.

1. Råstofgraveområder og råstofinteresseområder.

Der reserveres arealer til **råstofgraveområder** og til **råstofinteresseområder** som vist på kort XX og kortene som findes i bilag 1. Råstofgraveområder og råstofinteresseområder skal som udgangspunkt friholdes for aktiviteter, som varigt kan forhindre eller besværliggøre senere råstofindvinding. Råstofindvinding kan kun finde sted inden for de udlagte råstofgraveområder - jfr. dog retningslinie 2.

2. Øvrige områder

Råstofindvinding kan undtagelsesvis foregå uden for de udlagte råstofgraveområder, når samfundsmæssige interesser taler for det, når hensyn til grundvands-, jordbrugs- og øvrige beskyttelses-interesser ikke konkret taler imod, og når arealforbruget er begrænset. Derudover skal regionsrådet i hvert enkelt tilfælde acceptere råstofindvinding uden for råstofgraveområder.

Hvis der gives tilladelse uden for udlagte områder, skal tilladelsen være afsluttet indenfor 4 år eller udlægges som nyt råstofgraveområde i den førstkommende råstofplan.

3. Administrationsområde Glatved

I området Rosmus-Balle-Glatved Strand på Djursland kan der på baggrund af konkrete vurderinger af øvrige hensyn i det åbne land meddeles tilladelse til råstofindvinding.

4. Tilgængelighed

Vigtige råstofressourcer skal bevares tilgængelige for fremtidig udnyttelse.

5. Udnyttelsesgrad

Indvindingen af råstoffer skal foregå på en bæredygtig måde. Når en råstofgrav er åbnet, bør forekomsten i det pågældende areal udnyttes fuldt ud, med mindre der er særlige forhold, som forhindrer dette eller taler afgørende imod det.

Der skal ske gennemgravning af skel mellem gravearealer der udnyttes af forskellige firmaer eller på forskellige tidspunkter. Vilkår om gennemgravning af skel skal tinglyses på de berørte ejendomme indtil restforekomsterne er udnyttet.

6. Genbrug

Bygningsaffald og andre egnede materialer skal så vidt muligt genbruges som erstatning for naturlige råstoffer. Derfor kan der i visse tilfælde etableres anlæg til nedkrusning af genbrugsmaterialer og anlæg til stenkusning i forbindelse med en råstofgrav.

7. Efterbehandling

Efterbehandling tager udgangspunkt i drikkevandsinteresserne på stedet.

Sekundært efterkommes indvinders ønsker om efterbehandling under hensyntagen til landskabelige interesser, beskyttelse af grundvand, beskyttelse og dannelse af naturområder og geologiske særkender. Vilkår for beskyttelse af grundvandet skal tinglyses på ejendommene med kommunen som påtaleberettiget.

8. Fyldjord

Der er et generelt forbud mod tilførsel af jord til råstofgrave. Regionsrådet har adgang til at dispensere fra dette forbud. Ved administrationen vil der blive lagt afgørende vægt på hensynet til drikkevandsinteresser.

9. Interesseafvejning

Hensynet til naboer, natur, grundvand og kulturhistorie skal afvejes i forbindelse med ny råstofindvinding.

10. Anmeldte rettigheder

En række områder, der er omfattet af anmeldte rettigheder efter råstofloven fra 1972, er indeholdt i de udlagte råstofgraveområder. Der er i regionen tale om råstofferne ler, moler, kalk og tørv. Kun undtagelsesvist kan der meddeles tilladelse uden for råstofgraveområderne.

11. Kommuneplanen

Planens råstofgraveområder og råstofinteresseområder skal indarbejdes i kommuneplanerne.

5. Redegørelse til råstofplanens retningslinier

1. Råstofgraveområder og råstofinteresseområder

Indenfor planens råstofgraveområder er kommunerne forpligtet til at meddele tilladelse til råstofindvinding under hensyntagen til naboer, natur, miljø, grundvand og kulturhistorie m.v. Der kan ske mindre justeringer ved afgrænsning af råstoftilladelser i forhold til graveområdernes afgrænsning.

Definitioner:

Råstofgravemråder	Råstofinteresseområder
Graveområder er arealer, der er reserveret til råstofindvinding i planperioden 2008-2020. I Råstofplanen er der udpeget råstofgraveområder, hvor ansøgere kan forvente at få indvindingstilladelser. Alle de udlagte råstofgraveområder skal beskyttes mod ændringer af arealanvendelsen, som kan forhindre eller være til gene for en fremtidig råstofindvinding. Inden for graveområderne kan det forventes, at der på visse vilkår vil blive givet tilladelse til indvinding af råstoffer, når der er behov for materialerne. Der kan dog være forhindringer i form af lokale infrastrukturanlæg og beskyttelsesinteresser. Graveområderne vil blive revideret hvert 4 år eller gennem tillæg til råstofplanen – jf. faktaboks 2.	Regionsrådet skal i henhold til råstofloven udføre en kortlægning af og efter råstofforekomster på landjorden. Derfor udlægges en række råstofinteresseområder. I disse områder er der - vurderet ud fra kendskabet til geologien - en vis sandsynlighed for at finde egnede forekomster. I løbet af planperioden agter Regionsrådet i samarbejde med råstoferhvervet og lodsejerne at undersøge disse områder nærmere. Denne nærmere undersøgelse vil – sammen med en vurdering af øvrige planmæssige forhold - herefter afgøre om de pågældende arealer senere bliver udlagt til råstofgraveområder. Områderne må ikke tages i brug til formål, som kan forhindre eller være til gene for en fremtidig udnyttelse af eventuelle forekomster. Herudover er der ikke knyttet retsvirkning til disse områder.

Udpegningen af råstofgraveområder sker hovedsagelig på baggrund af den kortlægning, de tidligere amter har foretaget. Kortlægning omfatter både råstoffernes omfang og kvalitet; men der er store forskelle på det aktuelle vidensniveau.

Region Midtjylland er allerede i gang med at forbedre viden om de tilgængelige ressourcer, så der kan udarbejdes en samlet opgørelse over reserveerne i Regionen. En opgave som regionen også i fremtiden prioriterer højt.

Overvejelser omkring til- og frakørsel til et graveområde har – i overensstemmelse med ønsker fra flere kommuner – også haft indflydelse på om et areal er blevet udpeget som råstofgraveområde eller ej.

2. Øvrige områder

Uden for råstofgraveområderne kan der i ganske særlige tilfælde gives råstoftilladelse. Mulighederne for at åbne nye mindre grave uden for råstofgraveområderne er således begrænsede, og vil i hvert enkelt tilfælde kræve en særlig begrundelse.

Det kunne være tilfælde, hvor der er særlige samfundsøkonomiske hensyn, eller hvis der findes råstoffer til særlige formål, som ikke kan tilgodeses indenfor råstofgraveområder. F.eks. hvis der søges om indvinding af et sjældent eller værdifuldt råstof, kortvarig indvinding i forbindelse med større vejprojekter eller andre definerede anlægsprojekter.

Endvidere kan der i enkelte tilfælde blive tale om at give indvindingstilladelse til indehaveren af en anmeldt ret – jf. retningslinje 3 og 9.

3. Administrationsområde Glatved

Retningslinjen er direkte overført fra Regionplan 2005 for Århus Amt. Baggrunden for retningslinjen er der redegjort for i Regionplanen: Der findes en stor koncentration af råstofgrave i området Rosmus-Balle-Glatved Strand, hvor der i mere end 60 år har været en meget aktiv råstofindvinding. Ved råstoflovens indførelse i 1972 blev der godkendt fortsat gravning på væsentlige arealer i området (Jf. retningslinje 2 og 9 og kapitel 10 om anmeldte arealer). Der foregår således en betydelig råstofindvinding. Da der også er væsentlige, landskabelige interesser og bymæssige bebyggelser, og da det skønnes, at materialerne vil være udnyttet inden for en overskuelig fremtid, findes det ikke hensigtsmæssig at udlægge området som råstofgraveområde.

I stedet vil kommunalbestyrelserne i Syddjurs Kommune og Norddjurs Kommune, under hensyn tagen til øvrige interesser i det åbne land, tage konkret stilling til enkeltansøgninger om råstofindvinding i området.

Regionsrådet vil i løbet af planperioden tage initiativ til - i samarbejde med Syddjurs Kommune og Norddjurs Kommune - at der udarbejdes en opdateret registrering af området og en efterfølgende planlægning.

4. Tilgængelighed

Ved planlægning af byudvikling eller anden arealanvendelse i det åbne land skal eventuelle råstofforekomster undersøges nærmere, hvorefter regionen vil tage stilling til om råstofferne skal udnyttes før arealerne beslaglægges til andre formål.

Udgangspunktet er, at råstofressourcerne skal udnyttes, før arealerne kan tages i brug til andre formål, som varigt kan forhindre eller besværliggøre senere råstofindvinding - f.eks. byudvikling.

Bestemmelserne om ressourcebeskyttelse har til formål at sikre en optimal udnyttelse af råstofferne i overensstemmelse med regionens strategi for en bæredygtig råstofindvinding.

5. Udnyttelsesgrad

Indvindingen af råstoffer skal foregå på en bæredygtig måde. Når en råstofgrav er åbnet, bør forekomsten i det pågældende areal udnyttes fuldt ud, med mindre der er særlige forhold, som forhindrer dette eller taler afgørende imod det.

Det vil bl.a. sige, at der skal graves gennem skel, når to graveområder støder op til hinanden og at råstofferne udnyttes under grundvand hvor det er muligt, så der ikke efterlades små forekomster som det ikke vil være rentabelt at udnytte på et senere tidspunkt. Derudover kan der ske omlægning af mindre veje i råstofgraveområderne.

6. Genbrug

Råstofferne i jorden gendannes ikke. Det er derfor af stor betydning, at der økonomiseres med ressourcerne, og at f.eks. genbrugeligt bygningsaffald i videst muligt omfang erstatter naturlige råstoffer. Derfor kan der i visse tilfælde etableres anlæg til nedkrusning af genbrugsmaterialer og anlæg til stenknusning i forbindelse med en råstofgrav. Oplag og nedknusning kræver dog særskilt godkendelse.

7. Efterbehandling

Indvinding og efterbehandling skal tilrettelægges sådan, at den aktive gravning ikke bliver større end nødvendigt og således, at råstofudnyttelsen så vidt muligt kan bidrage til fremme af ønskværdige tilstande i det åbne land.

Risiko for forurening af grundvandet kan minimeres gennem etablering af sikre oplag af olie og andre kemikalier samt ved forbud mod deponering af jord og affald i råstofgrave. Der er et generelt forbud mod deponering af jord i råstofgrave, og der kan kun dispenseres hvis der ikke er risiko for forurening af grundvandet (jf. jordforureningslovens §52). Den største forureningsrisiko ligger derfor i den efterfølgende arealanvendelse, bl.a. ved brug af pesticider og gødning til landbrug.

Kommunalbestyrelsen kan i forbindelse med godkendelsen af en efterbehandlingsplan stille vilkår ikke alene om graveområdets tilstand efter endt gravning, men også om arealernes efterfølgende benyttelse og drift - f.eks. i form af forbud mod brug af kunstgødning eller pesticider.

Ved indvinding af sand, grus og sten fjernes ofte overjord, som typisk er moræneler.

Lerlag beskytter grundvandet mod forurening bl.a. fra landbrugsarealer. Når overjorden fjernes, bliver det beskyttende lag mindre. Det betyder at grundvandet er mere sårbart over for forurening i form af olieudslip, affaldsdeponering, pesticider og nitrat.

Landbrugspligtige arealer efterbehandles normalt til jordbrugsmæssig drift, men på større eller mindre dele af arealerne er efterbehandling til naturformål - f.eks. ikke-efterbehandlede skrænter til gavn for digesvaler - ofte mere ønskeligt. Endvidere kan der ved råstofgravning afdækkes geologisk interessante profiler. I visse tilfælde bør bevaring af geologiske profiler tilstræbes.

I råstofgrave er der gode muligheder for at skabe nye natur- og fritidsområder gennem en planlægning af den fremtidige arealanvendelse og udformning af det fremtidige landskab. Efterbehandling af råstofgrave til naturformål og etablering af erstatningsbiotoper for naturbeskyttelseslovens §3-beskyttede områder kan bidrage til udvikling af de biologiske korridorer.

Regionen ønsker at fremme adgangen til efterbehandlede arealer. På gravearealer der efterbehandles til natur- og fritidsformål samt søer, kan der som vilkår for indvindingstilladelsen stilles krav om adgang for offentligheden af nærmere bestemte stiforløb, der tinglyses på ejendommen eller fastlægges gennem lokalplanlægning. Vilkårene tinglyses med kommunen som påtaleberettiget.

8. Fyldjord

For at beskytte grundvandet mod forurening har der siden 1997 været forbudt mod at tilføre jord til grusgrave og andre råstofgrave. Forbuddet mod tilførsel af jord til råstofgrave gælder såvel forurenede som uforurenede jord. Det som i daglig tale kaldes råjord eller fyldjord, og som antages at være ren. Forbuddet er nu indarbejdet i jordforureningsloven, jf. lovens § 52. Forbuddet mod tilførsel af jord til råstofgrave omfatter den fyldjord, som tilføres råstofgraven udefra. Det muldrag og den overjord, der afgraves på det aktuelle graveareal, og som normalt indgår i efterbehandlingen af råstofgraven, må fortsat anvendes som opfyldning og som almindelig ny jordoverflade i forbindelse med efterbehandlingen af det pågældende graveareal. Regionsrådet har mulighed for at dispensere fra forbudet, hvis der er en samfundsmæssig begrundelse for det, og hvis der ikke er risiko for forurening af grundvand.

Fra amternes tid, er der i regionplanerne (nu landsplandirektiver) bl.a. udpeget **O**mråder med **S**ærlige **D**rikkevands-interesser (OSD), der skal beskyttes af hensyn til den nuværende og fremtidige drikkevandsforsyning.

Der må derfor - som udgangspunkt - ikke tilføres fyldjord eller andet i råstofgrave, hvis arealet ligger i (OSD), indvindingsoplande for vandværker og 300 m beskyttelseszoner for vandværksboringer eller hvor drikkevandsforsyningen i øvrigt er sårbare.

Såfremt en ansøgning om råstofforarbejdelse forudsætter dispensation fra jordforureningslovens forbud mod tilførsel af uforurenede jord til råstofgrave, skal regionsrådet høres. Inden kommunalbestyrelsen forelægger sagen for regionsrådet, skal ansøgningen være fuldt belyst, de fornødne undersøgelser foretaget, og kommunalbestyrelsen skal have vurderet, at tilladelse kan gives uden at tilsidesætte andre interesser. Der er regionsrådet, der skal træffe afgørelse om eventuel dispensation.

Regionsrådet er tilsynsmyndighed med dispensationer givet efter § 52.

9. Interesseafvejning

Begrundelsen for at tillade råstofindvinding er primært den samfundsmæssige interesse i en forsyning med råstoffer. Regionsrådet prioriterer dog en stabil og langsigtet forsyning til regionens råstofforarbejdende virksomheder højt.

Det indgår også i afvejningen, at transportafstanden for de tunge sand-, grus- og stenmaterialer til byggeri og anlægsvirksomhed i regionen bliver så kort som mulig.

Derudover kan kommunerne stille krav om særlige tilkørselsveje til råstofgrave over tilstødende ejendomme og om nødvendigt ekspropriere til vejadgang med hjemmel i råstofloven eller planloven.

Det åbne brud i råstofgrave skal begrænses mest muligt i udstrækning og afskærmes fra omgivelserne med jordvolde, beplantning m.v.

Indvinding skal altid ske i en afvejning med andre interesser: miljø, vandforsyning, arkæologi og kulturhistorie, naturværdier, landskabelige værdier, jordbrugsmæssige interesser m.m.

Der kan i samarbejde med både råstofindvinderne, interesseorganisationer, borgergrupper og kommunerne dannes følgegrupper for de enkelte graveområder i takt med behovet herfor. Det kunne f.eks. være samarbejde om efterbehandlingsplaner/-strategier eller partnerskabsprojekter om rekreative områder. Der kan i disse planer fastsættes nærmere retningslinjer for arealernes udnyttelse og efterbehandling. Når disse planerne er udarbejdet, vil de danne grundlag for administrationen af ansøgninger om råstofindvinding.

Der skal altid udføres en (**V**urdering af **V**irkningerne på **M**iljøet) VVM-screening. I visse tilfælde kræves en VVM-redegørelse, før kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, hvorvidt der skal gives indvindingstilladelse.

10. Anmeldte rettigheder

Begrebet "en anmeldt rettighed" stammer fra den første råstoflov fra 1972, hvor det blev bestemt, at eksisterende og påtænkte indvindinger ikke skulle have en særlig tilladelse, hvis de blev anmeldt til og godkendt af amtsrådet. Råstofloven blev senere ændret, således at de anmeldte rettigheder for sand, grus og sten udløb i 1988.

For ler, moler, kalk og tørv har indehaveren af "en anmeldt ret" frem til 2028 som udgangspunkt krav på at få en gravetilladelse, hvis der søges herom. Hvis tilladelse nægtes, kan indehaveren eventuelt få erstatning.

(Jf. retningslinie 2 og 3 og kapitel 10 om anmeldte arealer)

11. Kommuneplanen

Råstofplanens arealreservationer til råstofgraveområder og råstofinteresseområder skal indarbejdes og afspejles i kommunernes planlægning.

Udgangspunktet er, at råstofressourcerne skal udnyttes, før arealerne kan tages i brug til andre formål, som varigt kan forhindre eller besværliggøre senere råstofindvinding - f.eks. byudvikling.

Til gengæld skal grave- og efterbehandlingsplaner udformes under hensyn til eventuelle byudviklingsinteresser.

Kommunerne bør afklare, hvor overskudsjord fra bygge- og anlægsarbejder kan anvendes eller deponeres (Jf. retningslinie 8).

6. Virkeliggørelse

Det er primært det private erhvervsliv og lodsejerne, der skal virkeliggøre de muligheder, som råstofplanen giver for at indvinde råstoffer til bygge- og anlægsaktiviteter.

Derudover er det kommunernes opgave at sikre, at råstofindvindingen sker i en afvejning med modsatrettede interesser som miljø, natur, landskaber og kulturhistorie.

Det er regionrådets opgave og ansvar at foretage kortlægning af råstofforekomster og på den baggrund lave en råstofplan for regionen.

7. Råstofforbrug og behov

Råstofindvinding 1998 – 2006

I 2006 blev der gravet ca. 12 mio. m³ råstoffer i Region Midtjylland, hvilket svarer til næsten godt 10 m³ pr. indbygger.

Hvert år indberetter råstofindvinderne den samlede indvinding fordelt på anvendelseskategorier til Danmarks statistik.

Nedenstående tabel 1 viser 9 års indvinding fordelt på de nye kommuner.

KOMMUNE	Sand, grus og sten	Kalk og kridt	Kvarts sand	Ler	Mo-ler	Plastisk ler og Bentonit	Ukendt anvendelse – sand og granit	Total	%
Favrskov	3.509	0	0	17	0	0	2	3.528	4,1%
Hedensted	5.047	0	23	0	0	0	0	5.070	5,9%
Herning	6.990	0	32	0	0	0	1	7.023	8,2%
Holstebro	2.841	0	0	60	0	0	19	2.920	3,4%
Horsens	8.237	0	1.551	0	0	0	16	9.803	11,4%
Ikast-Brande	4.519	0	104	0	0	0	8	4.631	5,4%
Lemvig	3.033	0	0	0	0	0	0	3.033	3,5%
Norddjurs	5.371	9	0	205	0	0	22	5.607	6,5%
Randers	6.517	39	0	2	0	2.673	234	9.465	11,0%
Ringkøbing-Skjern	5.709	0	32	0	0	0	1	5.741	6,7%
Samsø	177	0	0	0	0	0	34	212	0,2%
Silkeborg	6.355	0	1.216	0	0	0	3	7.574	8,8%
Skanderborg	5.878	0	12	0	0	0	7	5.897	6,9%
Skive	1.628	346	0	93	862	0	34	2.964	3,5%
Struer	1.029	0	2	85	0	0	0	1.116	1,3%
Syddjurs	4.907	40	1	0	0	0	61	5.008	5,8%
Viborg	4.441	0	0	869	0	0	12	5.322	6,2%
Århus	889	0	0	0	0	0	0	890	1,0%
Total	77.076	435	2.973	1.332	862	2.673	453	85.804	100,0%

Tabel 1. Oversigt over de seneste 9 års indvundne råstofmængder fordelt på arten af råstof og de nye kommuner (1000 m³).

Af tabellen fremgår at, kommunerne Horsens, Randers og Silkeborg tegner sig samlet for ca. 1/3 af den samlede råstofindvinding i Region Midtjylland. Videre ses, at det er sand, grus og sten, som udgør langt den overvejende del af de indvundne råstoffer.

Med hensyn til anvendelsen af netop sand, grus og sten giver tabel 2 en oversigt over hvad disse materialer bliver brugt til. Det ses, at næsten 3/4 af det indvundne sand, grus og sten anvendes til anlægs- og vejmaterialer.

ANVENDELSE	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	TOTAL	%
Anden anvendelse - sand og granit	82	373	152	185	185	72	203	46	46	1345	2%
Anlægs- og vejmaterialer	4680	5691	5724	6280	7539	4993	6160	6917	8337	56321	73%
Asfaltmaterialer	263	201	276	206	157	194	197	206	235	1933	3%
Betontilslagsmaterialer	1824	1957	1979	1928	1982	1911	2084	1885	2025	17573	23%
Total	6849	8222	8130	8599	9863	7170	8643	9053	10643	77172	100%

Tabel 2. Den årlige indvinding af sand, grus og sten i Region Midtjylland fordelt på anvendelse i perioden 1998-2006 (1000 m³)

Sømaterialer m.v

Behovet for kvalitetsmaterialer kan tilgodeses gennem anvendelse af sømaterialer og importeret granit.

I perioden 1998 – 2006 er der indlosset ca. 4,5 mio. m³ kvalitetssand, grus og sten i regionens havne – jf. tabel 3.

Forbruget i Region Midtjylland på 4,5 mio. m³ svarer til 8% af det samlede forbrug af kvalitetsmaterialer i regionen.

Nedenstående tabel giver en oversigt over de kommuner hvor der forekommer indlosning af materiale. Fyldsand til sandfodring er ikke medtaget.

Kommune	1998-2006 (1000 m ³)
Hedensted	27
Horsens	276
Lemvig	2180
Norddjurs	20
Odder	18
Randers	16
Samsø	3
Skive	66
Struer	3
Syddjurs	5
Århus	1934
I alt	4548

Tabel 3. Indlosset sand, grus og sten i regionens havne

Miljøministeriet har tilkendegivet at sømaterialer i højere grad kunne erstatte råstoffer på land. Umiddelbart har regionen ingen indflydelse på denne mulighed.

Det fremtidige behov for råstoffer

Det fremtidige behov for råstoffer afhænger af byggeriets udvikling i Region Midtjylland. Der findes ikke tilgængelige prognoser for det fremtidige byggeri ud over byggebranchens udsigter for de nærmeste to år. Som grundlag for det beregnede behov vælges derfor en fremskrivning af de seneste 9 års byggeri.

Vejdirektoratet har opgjort behovet for råstoffer til planlagte statsvejprojekter til ca. 8,4 mio. m³ sand, grus og sten.

Fordelingen er følgende;

- 1,9 mio. m³ til motortrafikvej Århus-Viborg,
- 2,4 mio. m³ til motortrafikvej Viborg-Skive-Thisted,
- 2,6 mio. m³ til motorvej Bording-Funder-Låsby
- 0,7 mio. m³. til mindre projekter ved Snejbjerg, Sunds og Søften

De opgjorte mængder er baseret på, at der i gennemsnit skal anvendes 63.000 m³ sand og grus pr. km. motorvej og ca. 50.000 m³ pr. km. motortrafikvej - jf. tabel 4.

Materiale	pr. km 4-sporet motorvej	pr. km motortrafikvej
Stabilt grus	15.000 m ³	12.000 m ³
Bund- og opfyldningssand	48.000 m ³	28.000 m ³
Sand og grus i alt	63.000 m³	50.000 m³

Tabel 4: Fordeling af sand- og grus forbruget ved etablering af en 4-sporet motorvej / motortrafikvej.

Det fremtidige behov for råstoffer i planperioden beregnes som en fremskrivning af den gennemsnitlige årlige indvinding af sand, grus og sten samt ler de seneste 9 år. Hertil kommer sømaterialer og importerede grus- og stenmaterialer i regionens havne fratrasket eksporten af sand, grus og sten til udlandet.

ANVENDELSES_KLASSIFIKATION	TOTAL 1998 - 2006	Prognose 2008-2020	%
Fyltsand m.v. (fyltsand, bundsikring og uklassificerede materialer) m ³	30.496.208,00	40.661.611	36%
Kvalitetsmaterialer sand, grus og sten (stabilgrus, beton og asfaltmaterialer) m ³	50.101.879,00	66.802.505	59%
Losning af havmaterialer (sand, ral og sten, grus, grabsten og søsten mv.)	4.548.000	6.064.000	5%
I alt m³	85.146.087	113.528.116	100%

Tabel 5: Materialer indvundet i Region Midtjylland 1998-2006, samt prognose

De mere detaljerede beregninger til tabel 5 fremgår af tabel 6 og tabel 7.

Fyldsand m.v.

Fyldsand, bundsikringsmaterialer og uklassificerede materialer udgør 30 mio. m³ = 36 % af den samlede råstofindvinding i perioden 1998-2006. (Bundsikringsmaterialer kan dog ikke fremstilles af rene sandforekomster og det kan diskuteres om denne materialetype tilhører kategorien af kvalitetsmaterialer.)

KOMMUNE	Indvinding 1998-2006 (1000 m ³)	Ind- vinding %	Bygger i 1998- 2006 (1000 m ²)	Byggeri 1998- 2006 %	Teoretisk forbrug 1998- 2006 (1000 m ³)	Teoretisk import /eksport 1998-2006 (1000 m ³)	Behovs prognose 2008- 2019 (1000 m ³)
Favrskov	721	2,4%	851	3,8%	1.150	429	1.533
Hedensted	2.257	7,4%	1.130	5,0%	1.527	-730	2.036
Herning	5.718	18,8%	1.933	8,6%	2.612	-3.106	3.483
Holstebro	218	0,7%	1.414	6,3%	1.910	1.691	2.546
Horsens	3.835	12,6%	1.440	6,4%	1.946	-1.888	2.595
Ikast-Brande	2.953	9,7%	939	4,2%	1.269	-1.685	1.691
Lemvig	1.697	5,6%	518	2,3%	700	-997	934
Norddjurs	806	2,6%	689	3,1%	931	125	1.241
Odder	0	0,0%	343	1,5%	464	464	618
Randers	1.320	4,3%	1.296	5,7%	1.751	430	2.334
Ringkøbing- Skjern	3.071	10,1%	2.080	9,2%	2.811	-260	3.748
Samsø	108	0,4%	100	0,4%	135	27	180
Silkeborg	1.840	6,0%	1.603	7,1%	2.166	326	2.887
Skanderborg	851	2,8%	1.085	4,8%	1.466	616	1.955
Skive	884	2,9%	1.157	5,1%	1.563	680	2.085
Struer	519	1,7%	353	1,6%	477	-41	636
Syddjurs	1.839	6,0%	781	3,5%	1.056	-784	1.407
Viborg	1.718	5,6%	1.899	8,4%	2.566	848	3.421
Århus	136	0,4%	2.954	13,1%	3.991	3.855	5.321
I alt	30.490	100,0%	22.567	100,0%	30.490	18.983	40.653

Tabel 6 Indvinding af fyldsand mv. i kommuner i region Midtjylland

I tabel 6 og 7 er forbruget i de enkelte kommuner opgjort ud fra oplysninger fra Danmarks Statistik om byggeriet i perioden 1998-2006. Det er antaget, at forbruget af sand, grus og sten knytter sig direkte til aktivitet i byggesektoren.

De enkelte kommuners andel af den samlede byggeri i regionen anvendes således til at beregne den pågældende kommunes forbrugsandel af den samlede råstofproduktion i regionen. Over og underskud i kommunen kan beregnes ved at trække de indvundne mængder i kommunen fra det beregnede forbrug. Behovsprognosen for perioden 2008-2019 er beregnet ved en lineær fremskrivning af byggeriet i perioden 1998-2006.

Ressourceopgørelsen for de nuværende graveområder viser at der samlet set teoretisk er "flyttet" 19 mio. m³ fyldsand mv. mellem kommunerne (ud fra den tilnærmede antagelse, at alt gravet materiale i regionen anvendes indenfor regionen).

Specielt Århus Kommune har en stor import af materialer.

Holstebro har også en relativ stor import. Herning, Horsens, Ikast-Brande og Lemvig har netto-eksport af fyldsand mv.

Den samme opgørelse er i tabel 7 givet for sand, grus og sten kvalitetsprodukter.

Kvalitetsmaterialer sand, grus og sten

Kvalitetsmaterialer omfatter stabilgrus, beton og asfaltmaterialer.

Sømaterialer og importeret granit m.v. kategoriseres som kvalitetsmaterialer, idet fyldsand fra søterritoriet ikke er medtaget.

Kvalitetsmaterialer på land udgør ca. 50 mio. m³ = 59 % af den samlede råstofindvinding i perioden 1998-2006.

Kvalitetsmaterialer omfatter i grove træk 50 % grus/sten og 50% sand.

KOMMUNE	Indvinding 1998- 2006 (1000 m ³)	Indvinding %	Byggeri 1998- 2006 (1000 m ²)	Byggeri 1998- 2006 %	Teoretisk forbrug 1998-2006 (1000 m ³)	Teoretisk import/eksport 1998-2006 (1000 m ³)	Behovs prognose 2008-2019 (1000 m ³)
Favrskov	2790	5,6%	851	3,8%	1.869	-921	2.492
Hedensted	2813	5,7%	1.130	5,0%	2.483	-331	3.310
Herning	1306	2,6%	1.933	8,6%	4.247	2.942	5.663
Holstebro	2642	5,3%	1.414	6,3%	3.105	464	4.140
Horsens	5969	12,0%	1.440	6,4%	3.164	-2.805	4.219
Ikast- Brande	1678	3,4%	939	4,2%	2.063	385	2.750
Lemvig	1335	2,7%	518	2,3%	1.138	-197	1.518
Norddjurs	4586	9,3%	689	3,1%	1.514	-3.072	2.018
Odder	0	0,0%	343	1,5%	754	754	1.005
Randers	5430	11,0%	1.296	5,7%	2.847	-2.584	3.795
Ringkøbing- Skjern	2670	5,4%	2.080	9,2%	4.570	1.901	6.094
Samsø	104	0,2%	100	0,4%	219	115	292
Silkeborg	5734	11,6%	1.603	7,1%	3.521	-2.213	4.695
Skanderborg	5046	10,2%	1.085	4,8%	2.384	-2.662	3.179
Skive	340	0,7%	1.157	5,1%	2.542	2.202	3.389
Struer	512	1,0%	353	1,6%	776	264	1.035
Syddjurs	3129	6,3%	781	3,5%	1.716	-1.413	2.288
Viborg	2735	5,5%	1.899	8,4%	4.172	1.437	5.563
Århus	754	1,5%	2.954	13,1%	6.489	5.735	8.652
I alt	49574	100,0%	22.567	100,0%	49.574	32.395	66.099

Tabel 7 Indvinding af sand, grus og sten kvalitetsprodukter og behovsprognose

Det samlede behov for fyldsand mv. og sand/sten/grus i regionen skønnes således at være 113 mio. m³ i de næste 12 år.

Heraf skal 107 mio. m³ indvindes i regionens grusgrave og 6 mio. m³ forudsættes fortsat ind-
løst i regionens havne.

Genbrug af knuste nedrivningsmaterialer forventes at ligge konstant på 7 % af det samlede forbrug. Oparbejdning af genbrugsmaterialer forventes at følge byggeriets fordeling og vil derfor ikke have væsentlig betydning for den valgte indvindingsstruktur.

8. Vurdering af reserver/ressourcer for de enkelte råstoffer.

Det er vigtigt at skelne mellem råstofreserver og råstofressourcer.

En **reserve** defineres som undersøgt/kortlagt areal, hvor der er givet en råstofindvindingstilladelse. Dvs. forekomsten kan udnyttes her og nu.

En **ressource** er en råstofforekomst der er undersøgt/kortlagt mere eller mindre grundig; men hvor der ikke foreligger en indvindingstilladelse. Andre interesser kan forhindre, at en ressource ikke bliver til en reserve, f.eks. natur-, miljø- og fredningsinteresser eller arealet beslaglægges til byudvikling.

Med andre ord, kan man sige, at først når en forretningsmæssig indvinding kan etableres og den/de nødvendige tilladelser er tildelt, kan man sætte lighedstegn mellem ressource og reserve.

Da det er sand, grus og sten der udgør mere en 90% af de opgravede råstoffer i Region Midtjylland, og det samtidig er disse råstoffer, der er størst efterspørgsel på, er tyngden m.h.t. analyser og vurdering af reserver lagt på disse råstoffer.

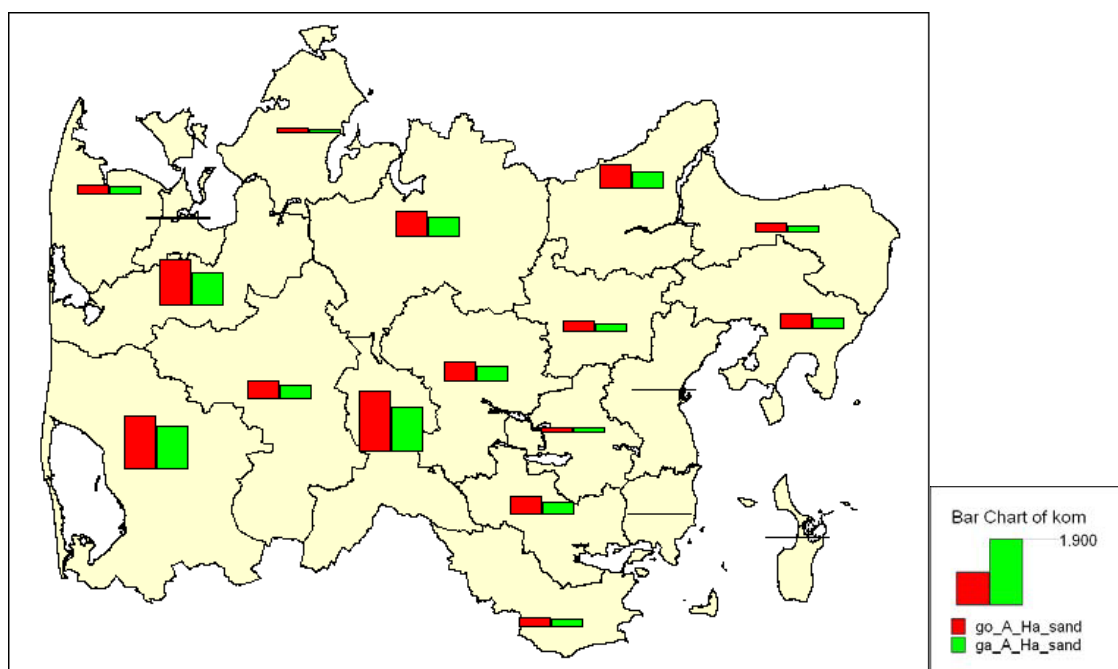
Sand, grus og sten:

Figur 1 viser arealerne for de eksisterende råstofgraveområder i regionen fordelt på kommuner.

Alle graveområderne er opdelt i graveafsnit. Graveafsnittene omfatter den del af arealerne der reelt kan udnyttes, hvis man tager hensyn til infrastruktur (veje, bygninger mv.) og overholdelse af afstandskrav til fortidsminder. Når arealerne af graveafsnittene udregnes, reduceres arealerne af graveområderne med i gennemsnit 23 %.

I regionen forekommer der også råstofindvinding udenfor udlagte råstofgraveområder. Denne indvinding indgår ikke i de arealer der er beregnet i dette afsnit. Regionen foreslår i denne plan, at ændre status for disse grave, således at alle grave fremtidigt vil være beliggende i et råstofgraveområde.

Af figuren ses også, at det er den østlige del af regionen der har de færreste arealer udlagt til indvinding efter sand, grus og sten.

Figur 1. Arealer af udlagte graveområder for sand, grus og sten, og hvor stor en del der reelt kan udnyttes.

I tabel 8 er arealerne fra figur 1 vist. Samlet i Region Midtjylland er der udlagt ca. 10.000 ha til råstofgraveområder.

Når arealer indenfor områderne, hvorpå der ikke kan graves rækkes fra, er der ca. 7.755 ha til rådighed for råstofindvinding (graveafsnit). I hovedparten af de udlagte råstofgraveområder findes der aktive grave. Arealet indenfor råstofgraveområderne, hvorpå der foregår råstofindvinding er ikke opgjort endnu.

I tabel 8 er kommunerne sorteret efter samlet areal af graveafsnit. Det fremgår, at 55 % af de samlede udlagte arealer ligger i 4 kommuner.

Ny kommune	Graveområder (Ha)	Graveafsnit (Ha)	Andel af graveområder	Andel af graveafsnit	Graveafsnit Kumuleret %
Ikast-Brande	1809,77	1353,89	17,8%	17,5%	17,5%
Ringkøbing-Skjern	1562,54	1273,43	15,4%	16,4%	33,9%
Holstebro	1362,01	1008,89	13,4%	13,0%	46,9%
Viborg	762,84	616,94	7,5%	8,0%	54,8%
Randers	711,59	526,69	7,0%	6,8%	61,6%
Silkeborg	623	470	6,1%	6,1%	67,7%
Herning	566,89	445,2	5,6%	5,7%	73,4%
Horsens	550,75	393,92	5,4%	5,1%	78,5%
Syddjurs	470,57	371,45	4,6%	4,8%	83,3%
Favrskov	346,82	245,43	3,4%	3,2%	86,5%
Hedensted	329,96	238,98	3,3%	3,1%	89,5%
Lemvig	323,68	230,37	3,2%	3,0%	92,5%
Norddjurs	287,43	213,9	2,8%	2,8%	95,3%
Skanderborg	174,17	152,09	1,7%	2,0%	97,2%
Skive	165,8	125,58	1,6%	1,6%	98,9%
Struer	82,11	74,32	0,8%	1,0%	99,8%
Århus	14,9	14,17	0,1%	0,2%	100,0%
Odder	0	0	0,0%	0,0%	100,0%
Samsø	0	0	0,0%	0,0%	100,0%
I alt	10145	7755	100,0%	100,0%	

Tabel 8. Oversigt over arealer af graveområder og graveafsnit i kommuner i region Midtjylland. Tabellen omfatter kun graveområder med råstofftypen sand, grus og sten

I relation til de viste tabeller kan der konkluderes følgende:

- Det største behov for råstoffer i regionen findes i Århus Kommune. Kommunen har kun 0,1 % af de udlagte graveområder i regionen, og derfor baseres råstofforbruget næsten udelukkende på importerede materialer
- Herning Kommune er den største eksportør af sand, grus og sten materialer i regionen. 19 % af regionens forbrug dækkes af indvinding i Herning Kommune, kommunen selv bruger ca. halvdelen heraf.
- På trods af at 30 % af arealet af regionens graveområder ligger i Ringkøbing-Skjern og Holstebro kommuner har disse kommuner en teoretisk netto-import af råstoffer.

Det samlede behov for fyldsand mv. og sand/sten/grus i regionen skønnes at være 113 mio. m³ i de næste 12 år – jf. tabel 5.

Ler: Her er det vigtigt at skelne mellem gulbrændende ler og rødbrændende ler. For begge typer er der ressourcemæssigt ingen problemer i forhold til den årlige indvindingsmængde på

ca. 180.000 m³, der fordeler sig med ca. 40.000 m³ gulbrændende og 140.000 m³ rødbrændende. Der er rigelige reserver af gulbrændende ler, hvorimod der er ca. til 1 planperiode (dvs. 12 år) af rødbrændende ler. Der er dog foreslået udlagt flere nye råstofgraveområder og derudover flere råstofinteresseområder, således at der vil være mulighed for at klare efterspørgslen, også ud over planperioden.

Plastisk ler: Ressourcemæssigt er der formentlig ingen problemer i forhold til den årlige indvindingsmængde (godt 400.000 m³). Regionens råstofgrav findes på grænsen mellem Favrskov og Randers kommuner ved Ølst/Hinge.

Reservemæssigt er vurderes behovet for en planperiode at være dækket. Der er udlagt et råstofinteresseområde i umiddelbar nærhed. En kort- og planlægning skal afgøre om hele eller dele af det foreslåede råstofinteresseområde skal udlægges som fremtidig råstofgraveområde.

Bentonit: Der har ikke tidligere været indvundet bentonit i regionen. Der er nu udlagt et råstofgraveområde ved Støvring og et råstofinteresseområde ved Dronningborg, begge i Randers Kommune. Råstofgraveområdet ved Støvring indeholder en ressource på mere end 1 mio. m³ bentonit og med en forventet årlig indvinding på ca. 25.000 m³ er kan behovet dækkes i flere planperioder.

Moler: Ressourcemæssigt er der ingen problemer i forhold til den årlige indvindingsmængde på små 100.000 dvs. 12 år) - jf. kort 19B i Viborg Amts Regionplan 2005. Regionens aktive molergrave findes på Fur i Skive Kommune.

Reservemæssigt er der - med forventede tilladelser fra kommunen i 2008 - tilstrækkelig til en planperiode.

Kalk/kridt: Ressourcemæssigt er der ingen problemer i forhold til den årlige indvindingsmængde (ca 45.000 m³). Regionens to kalkgrave findes i Skive- og i Randers Kommune.

Reservemæssigt er der ikke problemer i kalkgraven ved Batum i Skive Kommune. Reserverne i kalkgraven ved Dalbyover i Randers Kommune er til mindre end 1 planperiode, hvorfor der er udlagt et råstofinteresseområde i nærheden. En kort- og planlægning skal inden revision af råstofplanen om 4 år afgøre om hele eller dele af arealet skal udlægges som fremtidig råstofgraveområde.

Tørv: Ressourcemæssigt er der ingen problemer i forhold til den årlige indvindingsmængde (godt 40.000 m³). Regionens to tørvegrave findes ved Pårup i Ikast Brande Kommune og i Fuglsø Mose i Norddjurs Kommune. I Fuglsø Mose indvindes ca. 98 % af produktionen.

Reservemæssigt

Regionen påtænker ikke at udlægge nye graveområder til spagnum ud over de eksisterende arealer med indvindingstilladelse, samt hvad der måtte være af anmeldte rettigheder.

9. Kortlægningsstrategi og andre opgaver frem til næste råstofplan

Der lægges med denne plan op til at råstofplanen skal revideres om 4 år, med den begrundelse, at denne plan er et 1. generations planforslag, og bærer præg af, at regionsrådet alene har haft et lille års tid til at udarbejde Råstofplan 2008.

I den kommende periode er der en række opgaver for regionen at løse:

- Der skal udføres kortlægning for råstoffer. Primært inden for de udpegede råstofinteresseområder. Råstofinteresseområderne fremgår af kortene i bilag 1. Prioriteringen vil dels afhænge af behovet for råstoffer i det pågældende område, dels om andre kræver (f.eks. byudviklingsplaner), at et areal bliver undersøgt for råstoffer og efterfølgende evt. også bliver udnyttet. Det vil være oplagt, at der i relevant omfang samarbejdes med kommunerne og erhvervet i forbindelse med dette arbejde.
- Regionen vil forsøge at få kortlagt hvor der er mangel på forskellige kvaliteter så forsyningen også på kvalitets niveau kan holdes så lokalt som muligt
- Regionen vil, evt. i samarbejde med vejdirektoratet, kigge på om der er nok lokale ressourcer til de statsvejprojekter som der allerede er projekteret.
- Regionen vil forsætte den allerede igangværende opgave i at få sammenlagt data fra de tidligere amter således at der skabes et styringsværktøj med henblik på løbende at kunne vurdere a) dels restreserverne indenfor de arealer, hvor der er givet indvindingstilladelse, b) dels restressourcerne indenfor de udlagte graveområder.
- Nye fremtidige råstofgraveområder skal fastlægges på grundlag det vurdere og beregnede behov, den valgte fremtidige indvindingsstruktur og en undersøgelse af reserverne og ressourcerne i de eksisterende graveområder.
- Regionen vil i samarbejde med kommunerne og erhvervet få færdig redigeret og opdateret beskrivelserne til de enkelte råstofgraveområder – jf. bilag 2.

Såfremt der opstår behov for udlæg af nye graveområder inden den reviderede råstofplan foreligger om 4 år, kan det ske gennem tillæg til råstofplanen. Tillæg udarbejdes efter samme bestemmelser som råstofplanen – jf. faktaboks 2.

Undersøgelse efter sand, grus og sten.

10. Anmeldte rettigheder

Faktaboks 5

Om „anmeldte rettigheder“

Begrebet ”en anmeldt rettighed” stammer fra den første råstoflov fra 1972. Igennem lovgivning sidst i 60`erne og i 70`erne begrænsedes grundejernes frie ret til at grave råstoffer på deres ejendom. Det blev dog i 1972 fastlagt, at eksisterende indvinding ikke skulle have en særlig tilladelse, hvis der skete en anmeldelse til amtsrådet om igangværende eller påtænkt indvinding.

Det blev bestemt i 1977, at disse anmeldte rettigheder for bl.a. moler ville udløbe efter 25 år, den 30. juni 2003. Indehaveren af den anmeldte ret kan dog forinden søge om fortsat indvindingstilladelse hos amtsrådet, eller meddele amtsrådet, at retten til indvinding ønskes bevaret indtil 2028.

Det sidste i henhold til en lovændring i 2002. Hvis tilladelse nægtes (både af Kommunalbestyrelse og Naturklagenævnet), kan ejeren via en domstolsafgørelse kræve erstatning, som i givet fald skal udredes af Miljøministeriet. Det sidste i henhold til en lovændring i 2002. Hvis tilladelse nægtes (både af Kommunalbestyrelse og Naturklagenævnet), kan ejeren via en domstolsafgørelse kræve erstatning, som i givet fald skal udredes af Miljøministeriet.

Forhistorie

Med Danmarks medlemskab af EF pr. 1. oktober 1972 trådte samtidig loven om ”udnyttelse af sten, grus og andre naturforekomster” i kraft. Det var ingen tilfældighed og loven var således en følge af medlemskabet. Fra Folketingets side ville man sikre sig, at råstofindvinding blev et anliggende for de offentlige myndigheder. Disse skulle give tilladelse på nærmere vilkår eller beskytte de dele af landskabet, hvor man ikke ønskede råstofindvinding. Råstofindustriens interesser og investeringer blev sikret ved, at man kunne fortsætte, hvor man lovligt var i gang. Derudover kunne man anmelde sine rettigheder, dvs. arealer som var købt eller tinglyst med henblik en senere indvinding, til amtsrådet som råstofmyndighed.

Den første egentlige råstoflov blev vedtaget i 1977 med ikrafttræden pr. 1. juli 1978. I denne lov beskrives for første gang råstofkortlægning og planlægning. Amtsrådene skulle altså nu ikke blot være modtagere af ansøgninger om råstofindvinding, men skabe en aktiv kortlægning og planlægning, således at udnyttelsen af råstoffer skulle ske ud fra en samfundsmæssig helhedsvurdering. Endvidere gjorde denne lov op med 1972-loven om de anmeldte rettigheder. De rettigheder råstofindustrien havde anmeldt efter 1972-loven udløb efter en 10 årig periode – dvs. i 1988 - for sand, grus og sten. For andre råstoffer, f.eks. kalk, ler og moler efter 25 år – dvs. 2003. Eventuelle erstatningskrav, hvis myndighederne efter periodens udløb nægtede en fortsættelse, blev henvist til grundlovens § 73 (om ejendomsrettens ukrænkelighed).

Ved en lovændring i 2002 blev det dog vedtaget, at en indehaver af en ikke-udnyttet ret til indvinding af andre råstoffer end sand, grus og sten kunne inden den 1. juli 2003 meddele amtsrådet, at retten til indvinding ønskedes bevaret. Herved forlængedes retten til indvinding i yderligere 25 år, dvs. indtil den 1. juli 2028. Dette gælder således for ler, moler, kalk og flint samt tørv/spagnum.

På skema 1 er en kommuneopdelt oversigt over på hvilke matrikler der er meddelt en forlængelse af den anmeldte rettigheder.

Oversigt over anmeldte rettigheder, der er forlænget til den 1. juli 2028:

Kommune	Matrikel og ejerlav	Råstof	(Amts) jour. nr.
Norddjurs	8g, Glatved by, Hoed	Kalk og flint	8-70-32-707-2-03
Norddjurs	2a og 5a, Glatved by, Hoed	Kalk og flint	8-70-32-707-3-03
Norddjurs	3g, Glatved by, Hoed	Kalk og flint	8-70-32-707-4-03
Norddjurs	8d, Glatved by, Hoed	Kalk og flint	8-70-32-707-5-03
Norddjurs	11b,12a,16b,24b,25a og 26a, Glatved by, Hoed	Kalk og flint	8-70-32-707-6-03
Norddjurs	11a, 11c og 24c, Glatved by, Hoed	Kalk og flint	8-70-32-707-7-03
Norddjurs	2b, 2c,2d og 10d, Glatved by, Hoed	Kalk og flint	8-70-32-707-8-03
Norddjurs	7b, 120b og 27a, Glatved by, Hoed	Kalk og flint	8-70-32-707-9-03
Norddjurs	1ah, Ramten Hede, Ørum m.fl., 13a, Løvenholm Hgd., Gjesing m.fl. 18b m.fl. Tustrup by, Nørager	Sphagnum	8-70-32-735-1-03
Skive	24b, 41b, 42o, 155 og 156, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-3-03
Skive	30ø, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-4-03
Skive	178a, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-5-03
Skive	177a, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-6-03
Skive	38e og 38f, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-7-03
Skive	38g, 39d, 170a og 171d, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-8-03
Skive	1ao og 1ax, Junget Hovedgård, Junget og 9b, 9p og 9r, Junget By, Junget	Moler	8-70-3-783-9-03
Skive	33o, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-10-03
Skive	150b og 151a, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-11-03
Skive	6p og 17r, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-12-03
Skive	35d, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-13-03
Skive	27r, 28m, 144a, 147a, 148a, 149 og 150a, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-14-03
Skive	5aa, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-15-03
Skive	4ai, 5d og 5f, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-16-03
Skive	104f , Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-17-03
Skive	9g og 12l, Flovtrup By, Selde og 9q, Junget By, Junget	Moler	8-70-3-783-18-03
Skive	30u, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-19-03
Skive	29o, Fur Præstegård, Fur	Moler	8-70-3-783-501-02
Syddjurs	2c, 6a, 6c og 5g Balle by, Rosmus	Kalk og flint	8-70-32-701-1-03
Syddjurs	16a, 16d og 17c Balle by, Rosmus	Kalk og flint	8-70-32-701-2-03
Syddjurs	2a,2d,2e,3a,4e,4f,7d,8a,15a,15b og 17 Balle by, Rosmus	Kalk og flint	8-70-32-701-3-03
Viborg	1a, Lundgård Hovedgård, Gammelstrup	Ler	8-70-3-763-501-02
Viborg	1ap, Lundgård Hovedgård, Gammelstrup	Ler	8-70-3-763-502-02
Viborg	2k og 5n, Årup By, Kvorning	Ler	8-70-3-789-506-02
Viborg	6k, Årup By, Kvorning	Ler	8-70-3-789-508-02
Viborg	4fu, Lille Asmild By, Asmild	Ler	8-70-3-791-500-02

Skema 1. Oversigt over anmeldte rettigheder.

11. Miljøvurdering

Faktaboks 6

§ 1. Lovens formål er at fremme en bæredygtig udvikling ved at sikre, at der foretages miljøvurdering af planer og programmer, hvis gennemførelse kan få væsentlig indvirkning på miljøet.

Stk. 2. Miljøvurderingen omfatter vurderingen af planers og programmers sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, herunder den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, fauna, flora, jordbund, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser samt arkitektonisk og arkæologisk arv, og det indbyrdes forhold mellem samtlige disse faktorer.

Indledningsvis resumeres Region Midtjyllands Agenda 21 strategi:

”Der er flere væsentlige elementer i bæredygtighed og bæredygtig udvikling, bl.a. disse tre:

- Det miljømæssige, hvor det handler om jord, vand og luft
- Det sociale og kulturelle, hvor det handler om mennesket
- Det økonomiske, hvor det handler om at prioritere, så der opnås størst mulige miljøeffekt i forhold til de givne ressourcer.

De enkelte elementer kan ses og bearbejdes hver for sig, men bæredygtighed forudsætter en balance mellem de tre elementer, så der i så stor udstrækning som muligt tages hensyn til dem alle.

Region Midtjylland har i sin første lokale Agenda 21-strategi valgt primært at koncentrere sig om det miljømæssige.

Regions Midtjyllands lokal Agenda 21-strategi indeholder regionsrådets politiske målsætninger for det fremtidige arbejde inden for disse indsatsområder:

- Mindskelse af miljøbelastningen
- Fremme af en bæredygtig regional udvikling
- Inddragelse af befolkningen og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde
- Fremme af et samspil mellem beslutningerne vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervsmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold.

Vision

Bæredygtig udvikling er et overordnet princip for udviklingen af Region Midtjylland.

Med den første Agenda 21-strategi vil Region Midtjylland markere, at regionen vil arbejde aktivt for et bedre lokalt og globalt miljø. Regionen vil agere – direkte eller indirekte – på en række områder, der har betydning for miljøet. Det er vigtigt, at bæredygtighed og miljøaspektet tages med, når de næste mange års udvikling skal planlægges.”

På Region Midtjyllands hjemmeside : [??](#) kan Region Midtjyllands Agenda 21 strategi ses i sin fulde udstrækning (efter den 12. dec. 2008).

Faktaboks 7

§ 3. Når en myndighed i medfør af lovgivningen tilvejebringer følgende planer og programmer eller foretager ændringer deri, skal der udarbejdes en miljøvurdering:

- 1) Planer og programmer, som tilvejebringes inden for landbrug, skovbrug, fiskeri, energi, industri, transport, affaldshåndtering, vandforvaltning, telekommunikation, turisme, fysisk planlægning og arealanvendelse, og som fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter, der er omfattet af bilag 3 og 4.
- 2) Andre planer og programmer, som kan påvirke et udpeget internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt.
- 3) Andre planer og programmer, som i øvrigt fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter, som myndigheden vurderer kan få væsentlig indvirkning på miljøet.

Stk. 2. Hvis planer og programmer som nævnt i stk. 1, nr. 1, fastlægger anvendelsen af mindre områder på lokalt plan eller alene indeholder mindre ændringer i sådanne planer eller programmer, skal der kun gennemføres en miljøvurdering, hvis de må antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet.

Formål

Formålet med miljøvurdering af Råstofplanen er at gøre opmærksom på, hvilke konsekvenser det har at gennemføre Råstofplanen og hvilke afbødende foranstaltninger, man kan iværksætte for at imødegå de negative konsekvenser af planen, så der kan skabes grundlag for en fortsat vækst i en bæredygtig region.

Baggrund

Forslag til Råstofplan er – som tidligere nævnt – i høj grad baseret på Ringkøbing, Vejle, Viborg og Århus amters tidligere regionplanlægning for råstoffer (nu landsplandirektiver). Forslagets retningslinjer er således hovedsagelig en redaktionel sammenskrivning af de tidligere amters retningslinjer.

Der er dog udpeget en række nye råstofgraveområder, men en stor del af de udpegede områder udgøres af arealer, hvor der er en igangværende råstofindvinding. Disse (små) råstofgrave har blot ikke tidligere været markeret som råstofgraveområder i amternes regionplaner. Så reelt er der kun i mindre omfang udlagt nye råstofgraveområder i forhold til de eksisterende råstofgrave og råstofgraveområder. Det er derfor alene disse råstofgraveområder, der kan betragtes som nye og er markeret som "nye" i dette forslag. Det betyder, at alle aktive råstofgrave i dette "Forslag til Råstofplan 2008", nu er med som råstofgraveområder, hvor disse områder i de gældende regionplaner ikke var vist, såfremt det drejede sig om mindre råstofgrave.

Dette betyder videre, at denne plan opererer med 155 råstofgraveområder, hvor der i de fire amters regionplaner er/var 94 (regionale) råstofgraveområder.

Det fremgår af loven – jf. faktaboks 7, at revision af eksisterende planer som hovedregel kun er ændringer i disse, der kræver en miljøvurdering, og kun hvis ændringerne vurderes at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet.

Region Midtjylland har dog vurderet, at planforslaget principielt er omfattet af krav om miljøvurdering, da der strikt fortolket kan argumenteres for, at der er tale om en ny plan, idet forslag til råstofplan baseres på fire selvstændige plangrundlag og en ny myndighed. Samtidig er det nu kommunerne, der giver gravetilladelser.

Omvendt medfører udgangspunktet i eksisterende planlægning, herunder overvejende i eksisterende områdeudlæg, at miljøvurderingens omfang er mere begrænset, end hvis der havde været tale om et egentligt nyt plangrundlag uden en forudgående planlægning.

Hovedformålet med råstofplanen er at sikre mulighed for en udnyttelse af råstofressourcen samtidig med, at der i overensstemmelse med råstoflovens § 3 varetages en lang række

hensyn til bl.a. natur- og miljøbeskyttelse, byudvikling og infrastrukturanlæg mv. Ved sammenskrivningen af de fire tidligere regionplaner har Region Midtjylland tilstræbt at foretage en afbalanceret afvejning af de planlægningsmæssige hensyn, der fremgår af råstofloven.

Råstofplanen indgår ikke i direkte sammenhæng med øvrige planer og lign.; men det er vurderet at forslag til råstofplan ikke er i strid med arbejdet med bl.a. den regionale udviklingsplan, planlægningen efter miljømålsloven og bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder mv.

Da der efter loven skal laves en råstofplanlægning, er det ikke muligt at undlade at udarbejde en råstofplan. Der findes derfor ikke i bogstavelig forstand et 0-alternativ.

I denne miljørapport opfattes en uændret videreførelse af de fire tidligere regionplaner (landsplandirektiverne) som et sammenligningsgrundlag, altså en form for 0-alternativ.

Derudover er der udlagt en del nye råstofinteresseområder. Disse områder er ikke omfattet af miljøvurderingen, da der ikke er foretaget en afvejning af de interessekonflikter, der måtte være.

I denne miljørapport opfattes en uændret videreførelse af de fire tidligere regionplaner (landsplandirektiverne) som et sammenligningsgrundlag, altså en form for 0-alternativ.

Strategi

Råstofindvinding er en irreversibel aktivitet, forstået på den måde at de naturgivne resurser ikke kan genskabes det pågældende sted. Det betyder at fremtidige generationer skal gøre brug af andre naturskabte forekomster eller importere råstoffer.

I Danmark genanvendes 90 % af de beton og teglmaterialer der nedbrydes. Det er en meget høj genanvendelsesprocent i forhold til andre lande. Når nedbrydningsmaterialer kun bidrager med ca. 7% af råstofforbruget beror det på, at der bygges meget mere end der nedrives, og at mange eksisterende bygninger renoveres og genbruges til nye formål.

Den hidtidige indvinding af råstoffer i regionen har kun i begrænset grad været udtryk for en bæredygtig udvikling. De kendte forekomster af flere typer af råstoffer er visse steder snart udtømt. For andre gælder det, at fortsat indvinding vil betyde landskabelige forringelser.

Indvinding og transport af råstoffer medfører et stort energiforbrug i form af olie og elektricitet, og dermed et stort bidrag til udledning af CO₂. En god lokal forsyning med råstoffer kan bidrage til at reducere behovet for transport.

De hensyn, som skal vurderes og afvejes imod hinanden ved regionsrådets udformning af råstofplanens retningslinjer for råstofindvinding, herunder udlæg af råstofgrave- og råstofinteresseområder fremgår af råstoflovens § 3 - jf. faktaboks 3.

De samme hensyn indgår også ved kommunernes afgørelse af, om en indvindingstilladelse skal meddeles, og i den forbindelse på hvilke vilkår en indvinding må foregå. For kommunerne vil afvejningen i § 3 dog også have betydning ved fastsættelse af vilkår i de meddelte tilladelser, hvis der søges om indvindingstilladelse på et område, der er udlagt som graveområde i råstofplanen.

Fig. 2. Råstoflovens § 3.

Da der således vil ske en slags dobbelttjek i forhold til råstoflovens § 3, har regionsrådet valgt at se på den samlede miljøvurdering, som arealudlæg til råstofgravning vil medføre. Vurderingen ser derfor på konsekvenserne af forskellige alternativer.

Strategi 0: Ingen ny planlægning. Der udlægges ikke nye råstofgraveområder (= 0-alternativet)

Strategi 1: Planlægning der udlægger en række større og mindre råstofgraveområder efter det mønster der til en vis grad har været tilfældet i de hidtidige amter.

Strategi 2: Planlægning der udlægger få og (meget) store råstofgraveområder.

Metode

Samtlige tre strategier er gennemgået i forhold til en liste over mulige påvirkninger. Nedenfor ses de emner, hvor det er vurderet, at der ville være en væsentlig positiv eller negativ miljømæssig konsekvens. Det bemærkes, at ved vurderingen er det billedet af en grusgrav, der har været fremherskende, idet 90 % af regionens råstoffer (sand/grus/sten) kommer fra grusgrave.

Fem emner er vurderet som væsentlige miljøkonsekvenser ved at grave råstoffer og derudover er muligheden for at realisere de tre strategier gennemgået:

- transport (energiforbrug og CO₂, men også vejslid)
- Økonomi (hovedsagelig prisen på råstof, men også indtjening og job)
- Landskabsændring (fjerne elementer fra landskab og natur)
- Landskabsdynamik (tilføjer elementer til landskabet og naturen, f.eks. en sø eller en skrænt)
- Gener for naboer (fysisk miljøpåvirkning fra støv, støj og tung trafik samt f.eks. irritation, økonomisk tab, klagesager, uvished)
- Strategiopfyldelse

Vurdering

Strategi 0 har

- en negativ konsekvens for energiforbruget ved transport og prisen på råstof på grund af længere transportafstande, da der med tiden bliver færre råstofgrave
- en negativ konsekvens for prisen på råstoffer, da der med tiden bliver færre råstofgrave, med mindre konkurrence på prisen til følge
- en positiv konsekvens for landskabsændringer, da der med tiden bliver færre råstofgrave

- en negativ konsekvens for landskabsdynamikken, da de med tiden færre råstofgrave ikke giver nye rekreative muligheder.
- en positiv konsekvens for gener for naboer, da der med tiden bliver færre råstofgrave
- en positiv vurdering af at strategien kan opfyldes, da den allerede eksisterer

Strategi 1 har

- en positiv konsekvens for energiforbruget og CO₂-udslip ved transport
- en positiv konsekvens for prisen på råstoffer, da den åbner adgang til flere råstofgrave, med større konkurrence på prisen til følge
- en negativ konsekvens for landskabsændringer, da der fortsat åbnes nye råstofgrave
- en positiv konsekvens for landskabsdynamikken, da samme råstofgrave åbner for bl.a. nye rekreative muligheder.
- en negativ konsekvens for gener for naboer, da der bliver flere råstofgrave
- en positiv vurdering af at strategien kan opfyldes, da den kan virkeliggøres

Strategi 2 har

- en negativ konsekvens for energiforbruget og CO₂-udslip ved transport
- en positiv konsekvens for prisen på råstoffer, da den kan åbne adgang til flere del-råstofgrave i de store graveområder, med større konkurrence på prisen til følge
- en betydende negativ konsekvens for landskabsændringer, da der fortsat åbnes nye råstofgrave
- en positiv konsekvens for landskabsdynamikken, da der åbnes for muligheden for at arbejde med rekreative muligheder af regional betydning.
- en neutral konsekvens for gener for naboer med de færre råstofgrave, men virkningen for de nærmest boende bliver også meget større
- en negativ vurdering af at strategien kan opfyldes, da det ikke vil være sandsynlig at kunne udpege de få og store råstofgrave

Den valgte metode og vurdering kan diskuteres, og et af spørgsmålene er f.eks. om man bare kan sammenligne gener for naboer, som har betydning for naboerne til regionens ca. 200 ??? råstofgrave med prisen på råstoffer (økonomi), der har lille betydning for den almindelige borger i Region Midtjylland; men stor betydning for råstofbranchen.

I oversigtlig form kan en relativ vurdering af de tre strategier understøttes af nedenstående skematiske oversigt.

Emne	Strategi 0: Ingen planlægning	Strategi 1: Planlægning med mange råstofgrave (store og små)	Strategi 2: Planlægning med få (og meget store) råstofgrave
Transport	Negativ	Positiv	Negativ
Økonomi	Negativ	Positiv	Positiv
Landskabsændring	Positiv	Negativ	Negativ
Landskabsdynamik	Negativ	Positiv	Positiv
Gener for naboer	Positiv	Negativ	Neutral
Strategiopfyldelse	Positiv	Positiv	Negativ

Konklusion:

Med henvisning til foranstående vurdering og ikke mindst Region Midtjyllands Agenda 21 strategi finder regionsrådet at strategi 1, må være det bedste valg i miljømæssig henseende i en region med bæredygtig vækst.

Planlagte (afbødende) foranstaltninger

I de beskrevne retningslinier inkl. tilhørende redegørelse – jf. kap. 4 & 5 - fremgår de planlagte foranstaltninger, der så vidt mulig skal og kan foretages for at undgå – og til en vis grad opveje – væsentlige negative indvirkninger på miljøet, der er ved planens gennemførelse.

Med hensyn til overvågning af planens miljøpåvirkninger er det primært temaet om returjord til råstofgrave – jf. retningsline 8 – som regionen har hovedansvaret for, idet det er regionen, der kan meddele dispensation inkl. relevante vilkår og har tilsynsforpligtigelsen. Regionsrådet har som mål, at hver eneste råstofgrav med dispensation vil modtage mindst et tilsynsbesøg pr. år.

For planens øvrige temaer, vil det i stor grad blive regionens kommuner, der via råstoftilladelsens vilkår samt tilsynsforpligtigelsen, der vil være med til at varetage denne forpligtigelse. Regionen har dog i planen lagt op til et stærkt samarbejde på bl.a. planlægnings- og efterbehandlingssiden mellem råstoferhvervet, kommunerne og regionen.

Bemærkninger mv.

Indsendes senest den 7. marts 2007 til:

**Region Midtjylland
Regional Udvikling
Skottenborg 26
8800 Viborg**

(mærket 1-34-76-3-07)

Eller på e-mail til:

Kontakt@regionmidtjylland.dk

Bilag 1

Råstofgraveområder og Råstofinteresseområder

til

Forslag til Råstofplan 2008

December 2007

Regionshuset

Viborg

Jord og Råstoffer

Oversigt over eksisterende og nye råstofgraveområder og råstofinteresseområder

Senest revideret den 21. nov. 2007 / LK

Kommune	Råstof- grave- områder	Råstof- grave- områder	Råstof- grave- områder	Råstof- interesse- områder	Råstof- interesse- områder	Råstof- interesse- områder
	eksisterende	nye	I alt	eksisterende	nye	I alt
Favrskov Kommune	4	2	6	0	2	2
Hedensted Kommune	6	5	11	0	1	1
Herning Kommune	9	1	10	3	0	3
Holstebro Kommune	2	1	3	2	1	3
Horsens Kommune	4	3	7	0	1	1
Ikast-Brande Kommune	14	0	14	1	4	5
Lemvig Kommune	1	0	1	0	0	0
Norddjurs Kommune	4	2	6	0	1	1
Odder Kommune	0	0	0	0	(1)	(1)
Randers Kommune	4	3	7	0	4	4
Ringkøbing-Skjern Kommune	17	2	19	5	2	7
Samsø Kommune	0	3	3	0	0	0
Silkeborg Kommune	10	3	13	0	1	1
Skanderborg Kommune	2	2	4	0	1	1
Skive Kommune	22	0	22	0	1	1
Struer Kommune	1	5	6	0	1	1
Syddjurs Kommune	3	2	5	3	2	5
Viborg Kommune	18	2	20	1	2	3
Århus Kommune	1	0	1	0	0	0
Sum	122	36	158	15	24 (25)	39 (40)

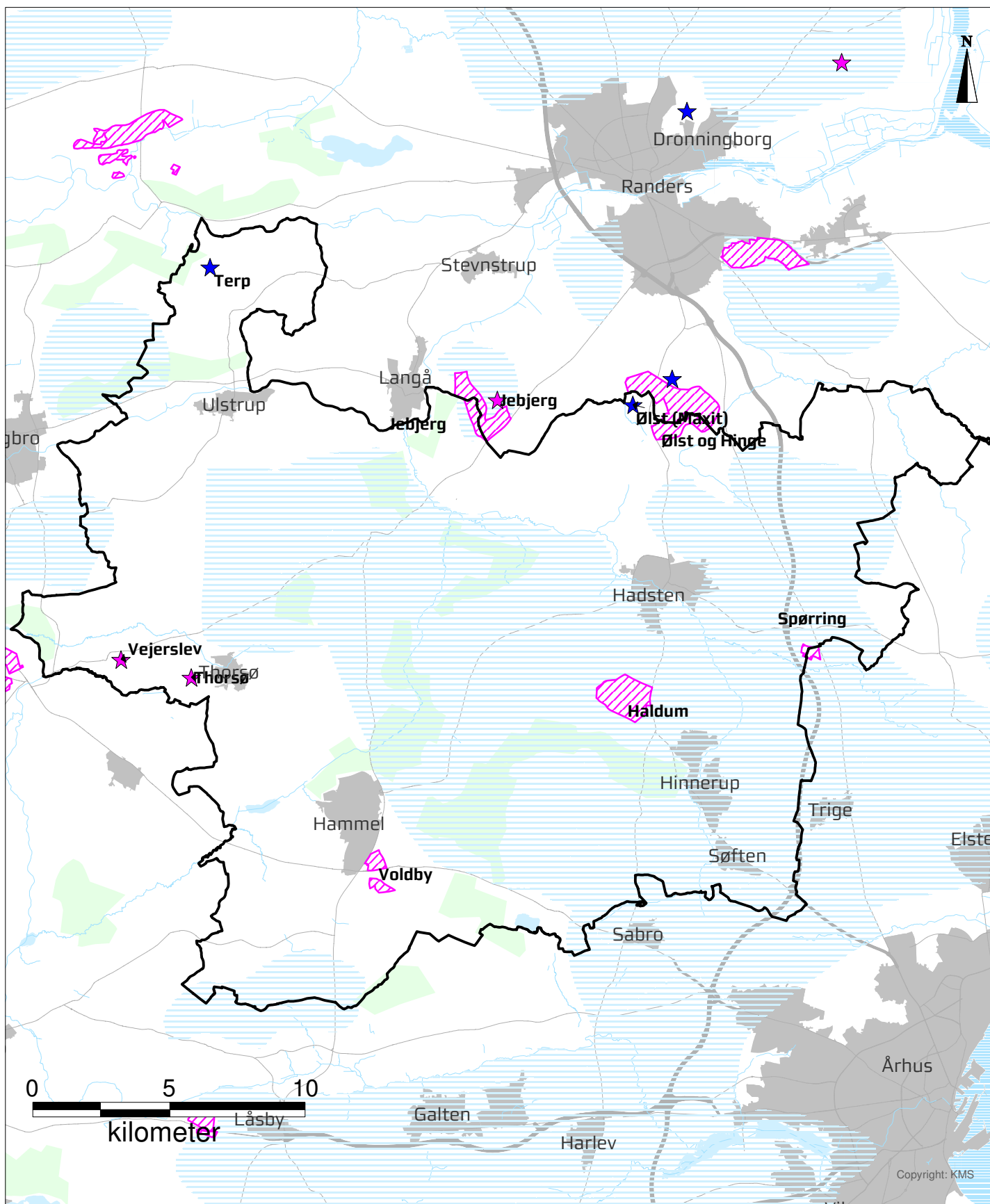
Bemærkninger til kortbilagene

I papirudgaven af "Forslag til Råstofplan 2008" ses råstofgraveområderne og råstofinteresseområderne alene på de kommuneopdelte oversigtskort.

I denne særudgave er de detaljerede kortbilag for Favrskov dog medtaget som eksempel på, hvorledes de detaljere råstofgrave- og råstofinteresseområder bliver vist.

De detaljerede kortbilag kan – lige som hele "Forslag til Råstofplan 2008" - ses under **råstofplan** på regionens hjemmeside på internetadressen:
<http://www.raastoffer.rm.dk>

På samme hjemmeside findes kort med en oversigt over de eksisterende råstofgraveområder, råstofinteresseområder og andre områder, hvor der er givet tilladelse til indvinding af råstoffer.

Favrskov Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

Råstofgraveområde

Råstofinteresseområde

Forslag til nye råstofgraveområder

Forslag til nye råstofinteresseområder

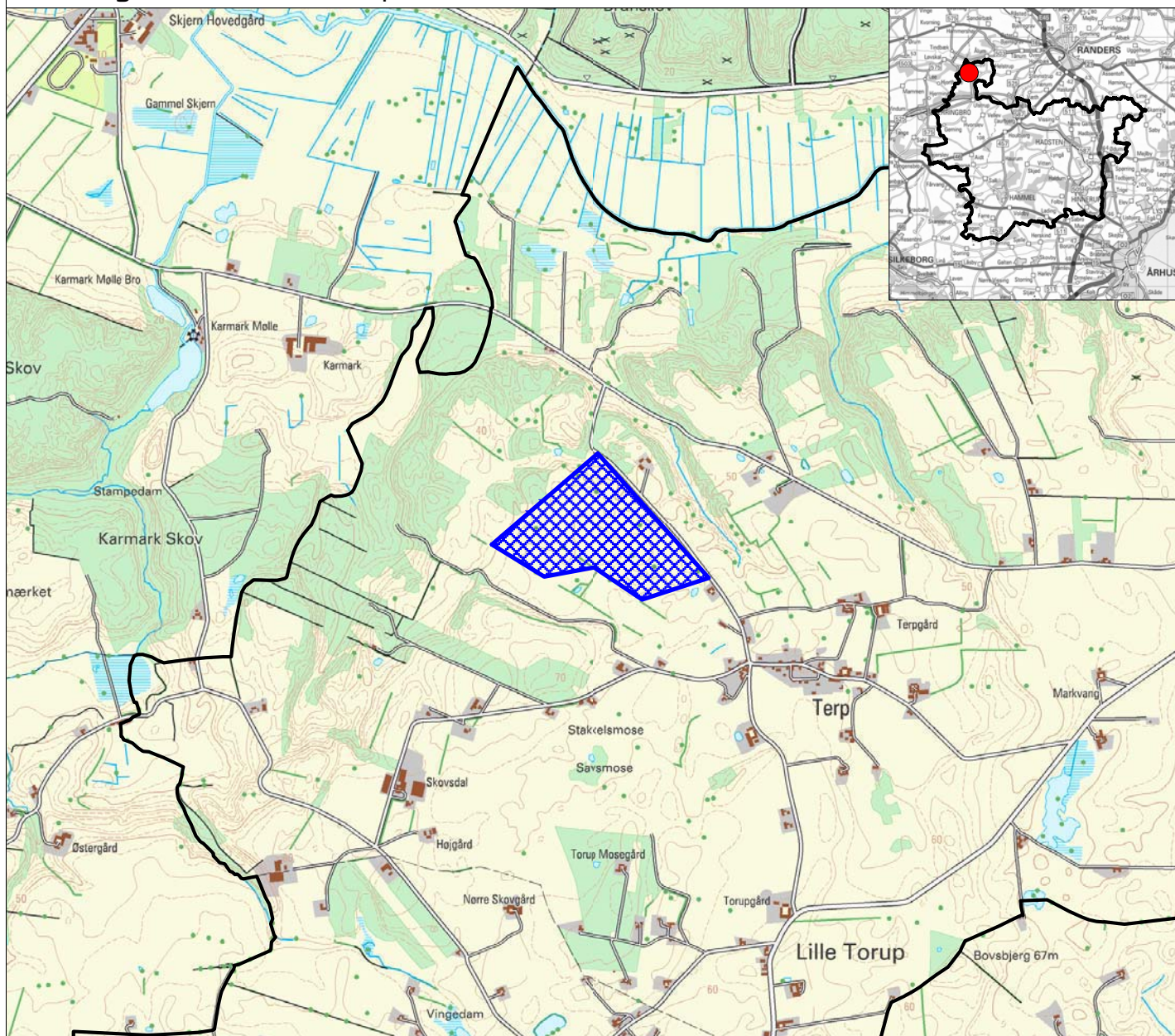
Særlige drikkevandsinteresser

November 2007

Forslag til Råstofplan for Region Midtjylland 2008 dec. 2007

Favrskov Kommune

Råstofgraveområde - Terp

Råstofforekomstens art: Sand, grus og sten
Arealstørrelse:
Skønnet restmængde indenfor tilladelsen:
Skønnet restmængde indenfor graveområdet:

Bindinger:

Efterbehandling:

Andet:

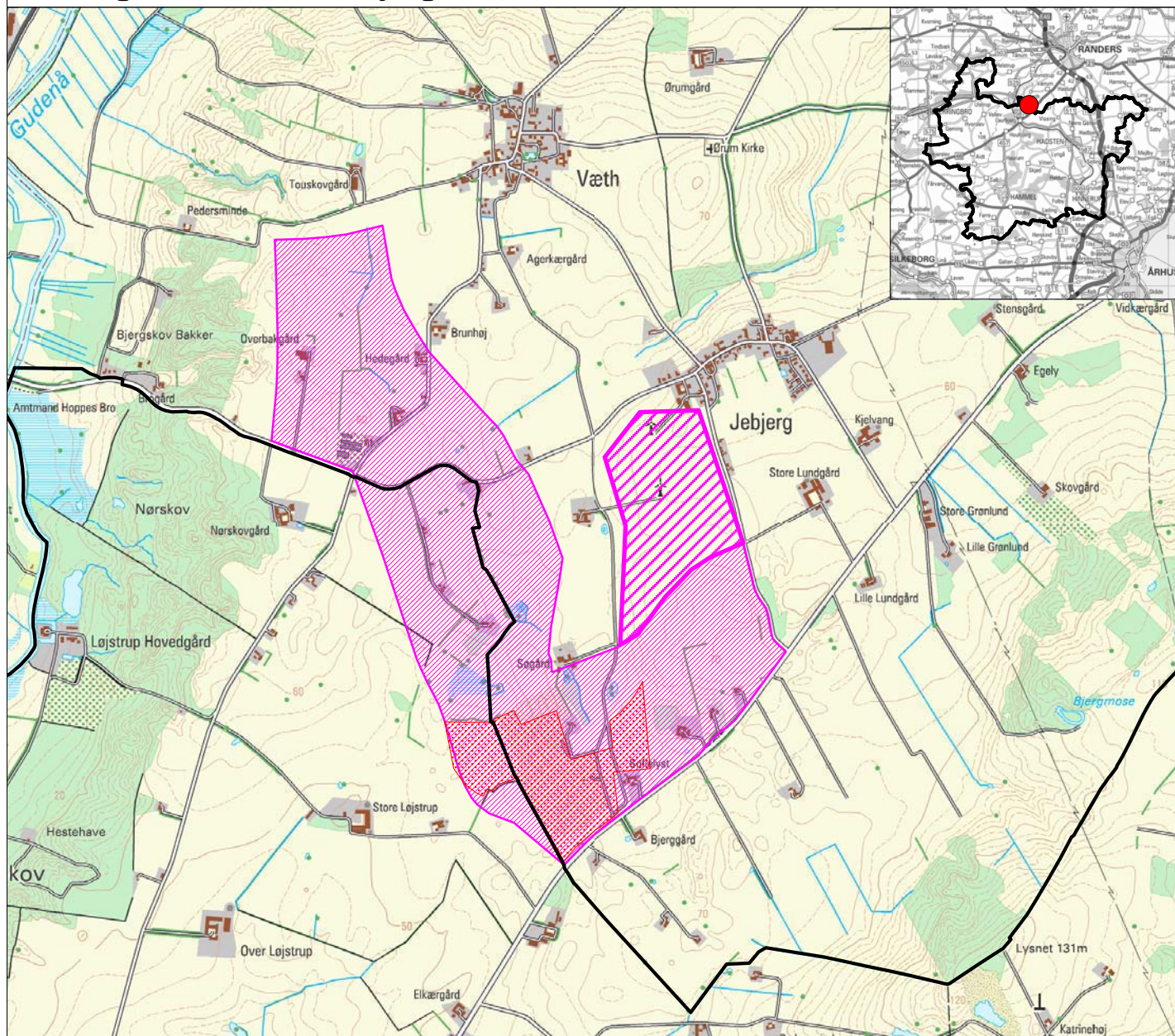
Signaturforklaring

 Råstofinteresseområde ny

Forslag til Råstofplan for Region Midtjylland 2008 dec. 2007

Favrskov Kommune

Råstofgraveområde - Jebjerg

Råstofforekomstens art: Plastisk ler

Arealstørrelse:

Skønnet restmængde indenfor tilladelsen:

Skønnet restmængde indenfor graveområdet:

Bindinger:

Efterbehandling:

Andet:

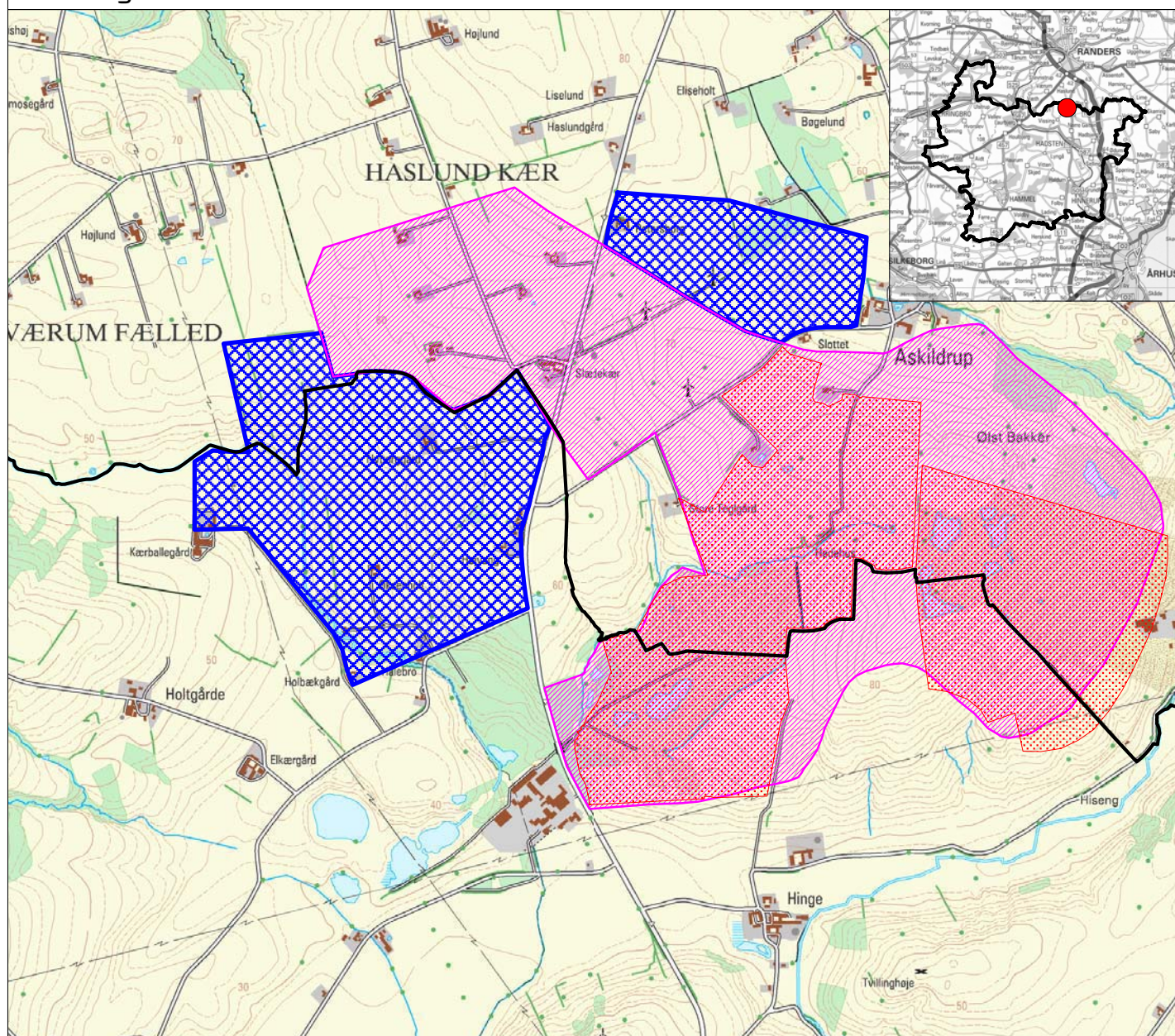
Signaturforklaring:

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde
- Råstoff tilladelse
- Råstofgraveområde ny

Forslag til Råstofplan for Region Midtjylland 2008 dec. 2007

Favrskov Kommune

Råstofgraveområde - Ølst

Råstofforekomstens art: Plastisk ler

Arealstørrelse:

Skønnet restmængde indenfor tilladelsen:

Skønnet restmængde indenfor graveområdet:

Bindinger:

Efterbehandling:

Andet:

Signaturforklaring:

 Råstofgraveområde

 Råstofinteresseområde

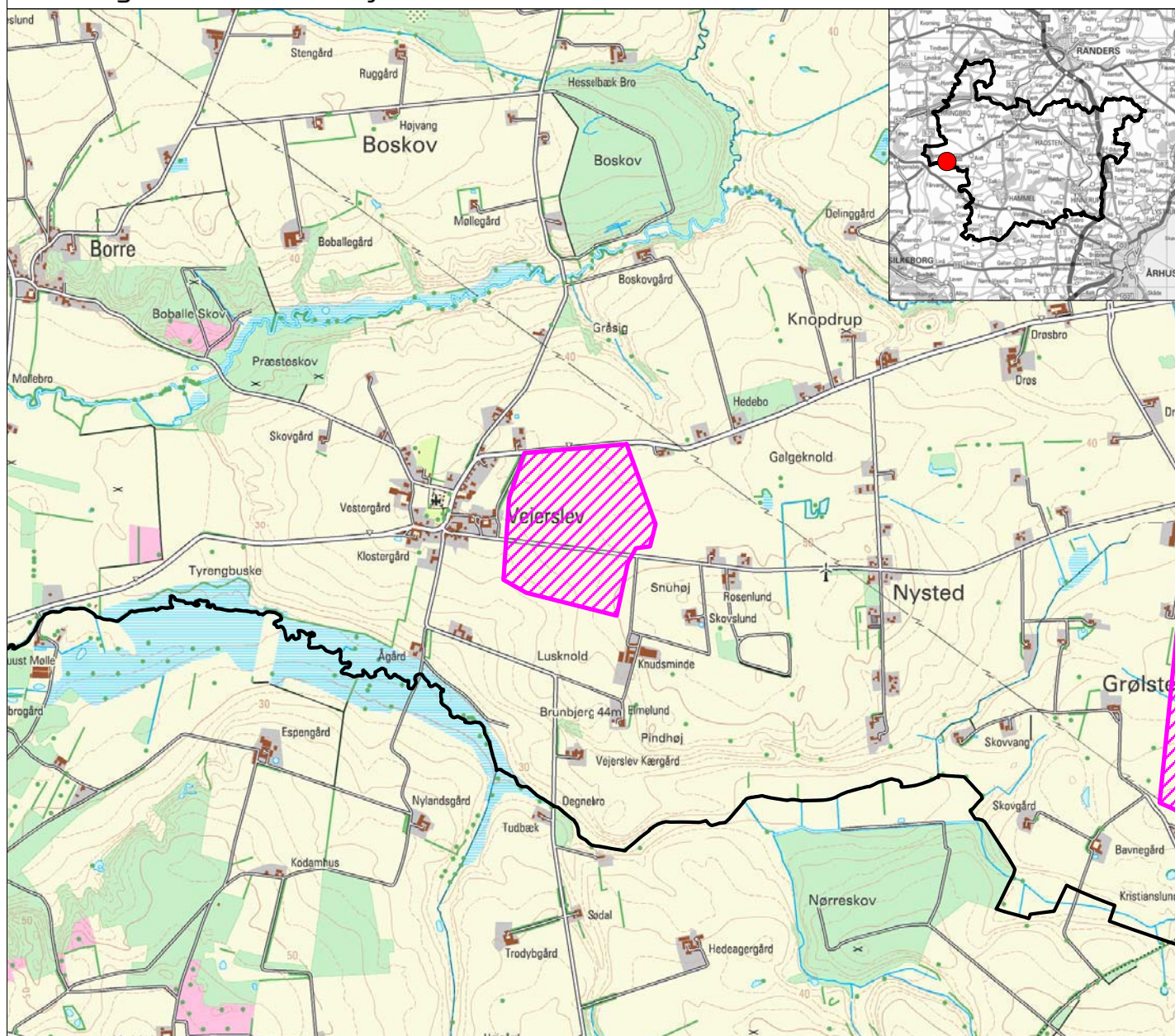
 Råstof tilladelse

 Råstofinteresseområde ny

Forslag til Råstofplan for Region Midtjylland 2008 dec. 2007

Favrskov Kommune

Råstofgraveområde - Vejerslev

Råstofforekomstens art: Ler

Arealstørrelse:

Skønnet restmængde indenfor tilladelsen:

Skønnet restmængde indenfor graveområdet:

Bindinger:

Efterbehandling:

Andet:

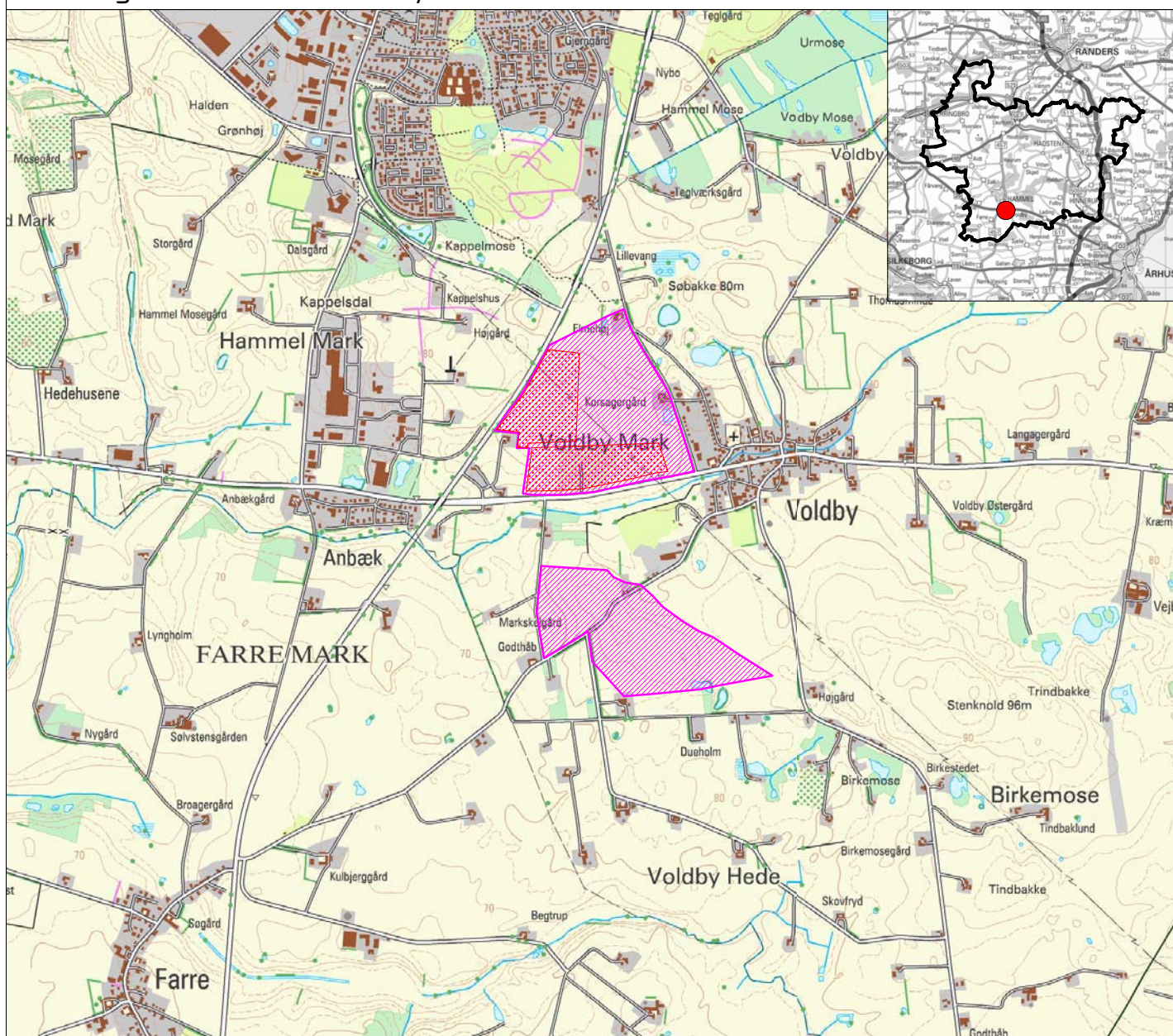
Signaturforklaring

 Råstofgraveområde ny

Forslag til Råstofplan for Region Midtjylland 2008 dec. 2007

Favrskov Kommune

Råstofgraveområde - Voldby

Råstofforekomstens art: Sand, grus og sten
Arealstørrelse:
Skønnet restmængde indenfor tilladelsen:
Skønnet restmængde indenfor graveområdet:

Bindinger:

Efterbehandling:

Andet:

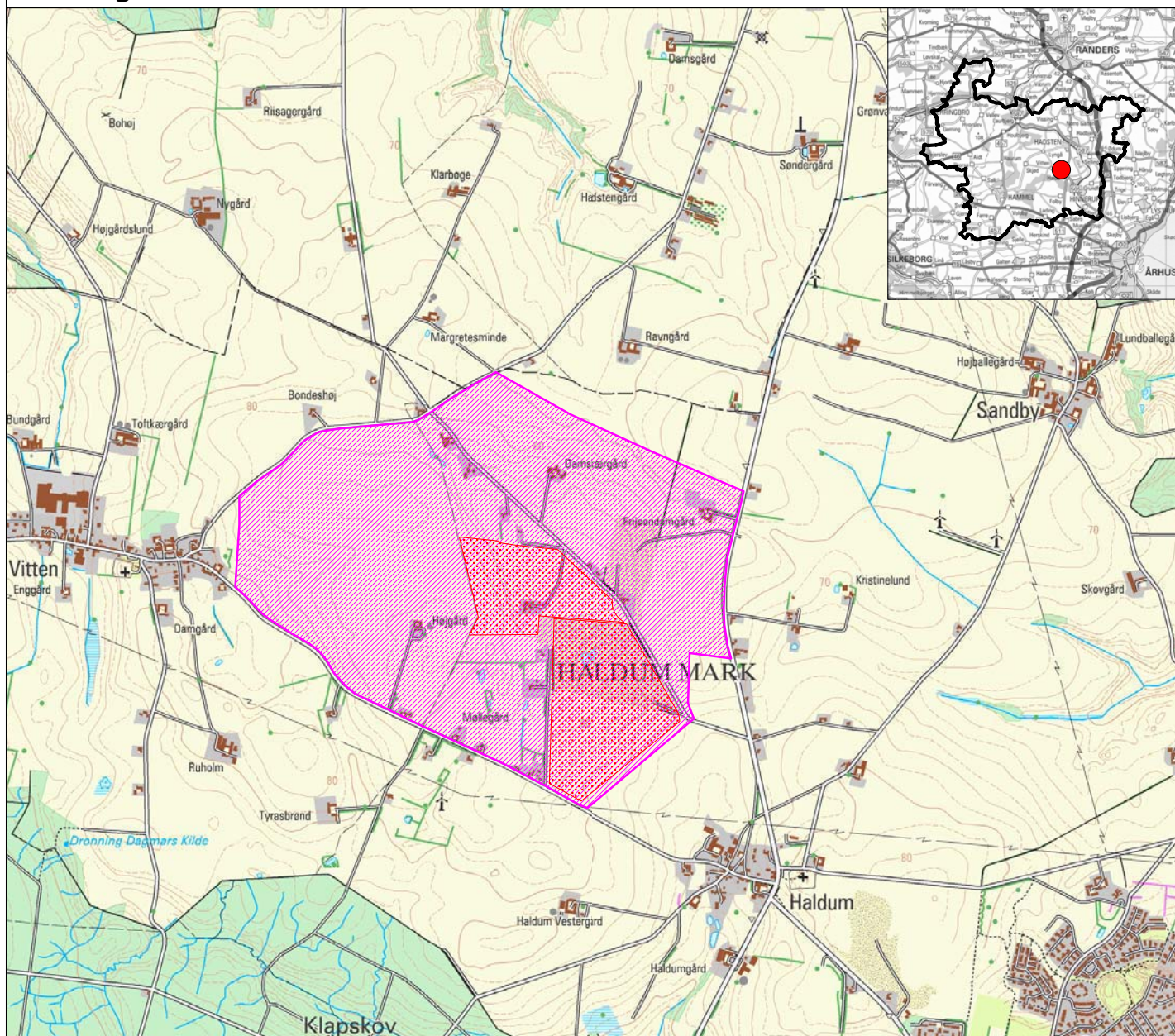
Signaturforklaring

- Råstoftilladelse
- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

Forslag til Råstofplan for Region Midtjylland 2008 dec. 2007

Favrskov Kommune

Råstofgraveområde - Haldum

Råstofforekomstens art: Sand, grus og sten
Arealstørrelse:
Skønnet restmængde indenfor tilladelsen:
Skønnet restmængde indenfor graveområdet:

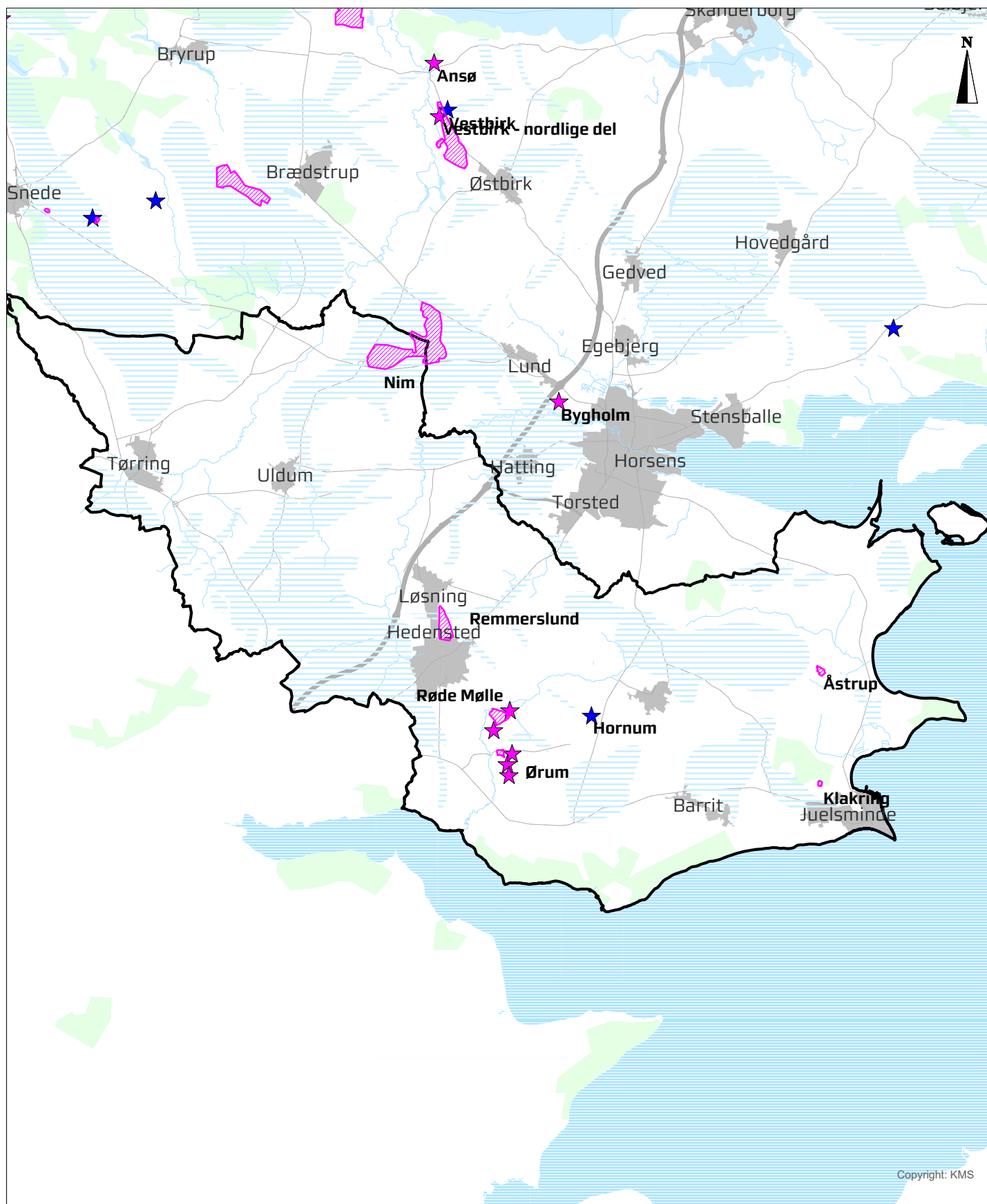
Bindinger:

Efterbehandling:

Andet:

Signaturforklaring

- Råstoftilladelse
- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

Copyright: KMS

Hedensted Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

Råstofgraveområde

Råstofinteresseområde

Forslag til nye råstofgraveområder

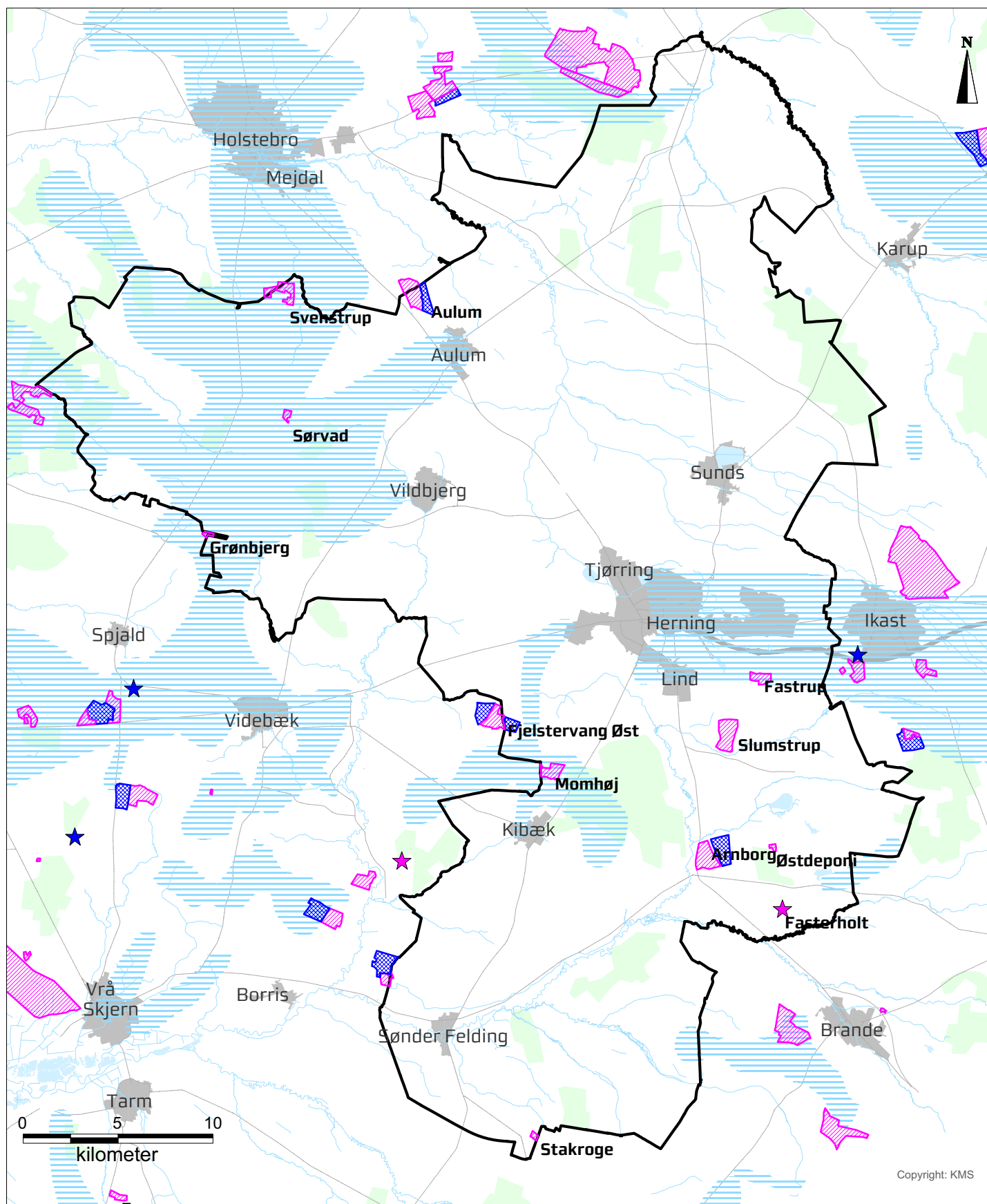

Forslag til nye råstofinteresseområder

Særlige drikkevandsinteresser

November 2007

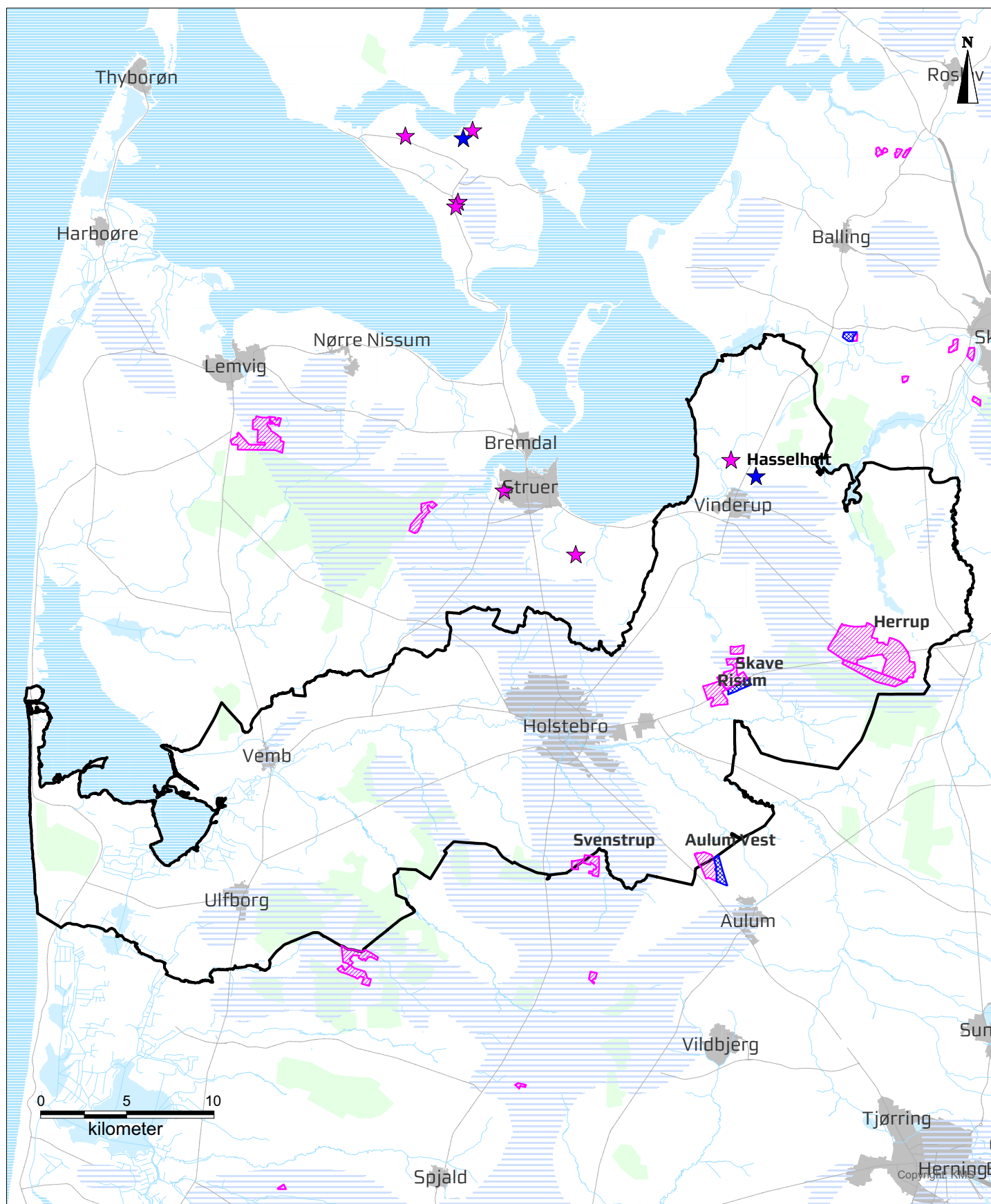
Herning Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

	Råstofgraveområde		Forslag til nye råstofgraveområder
	Råstofinteresseområde		Forslag til nye råstofinteresseområder
	Særlige drikkevandsinteresser		

November 2007

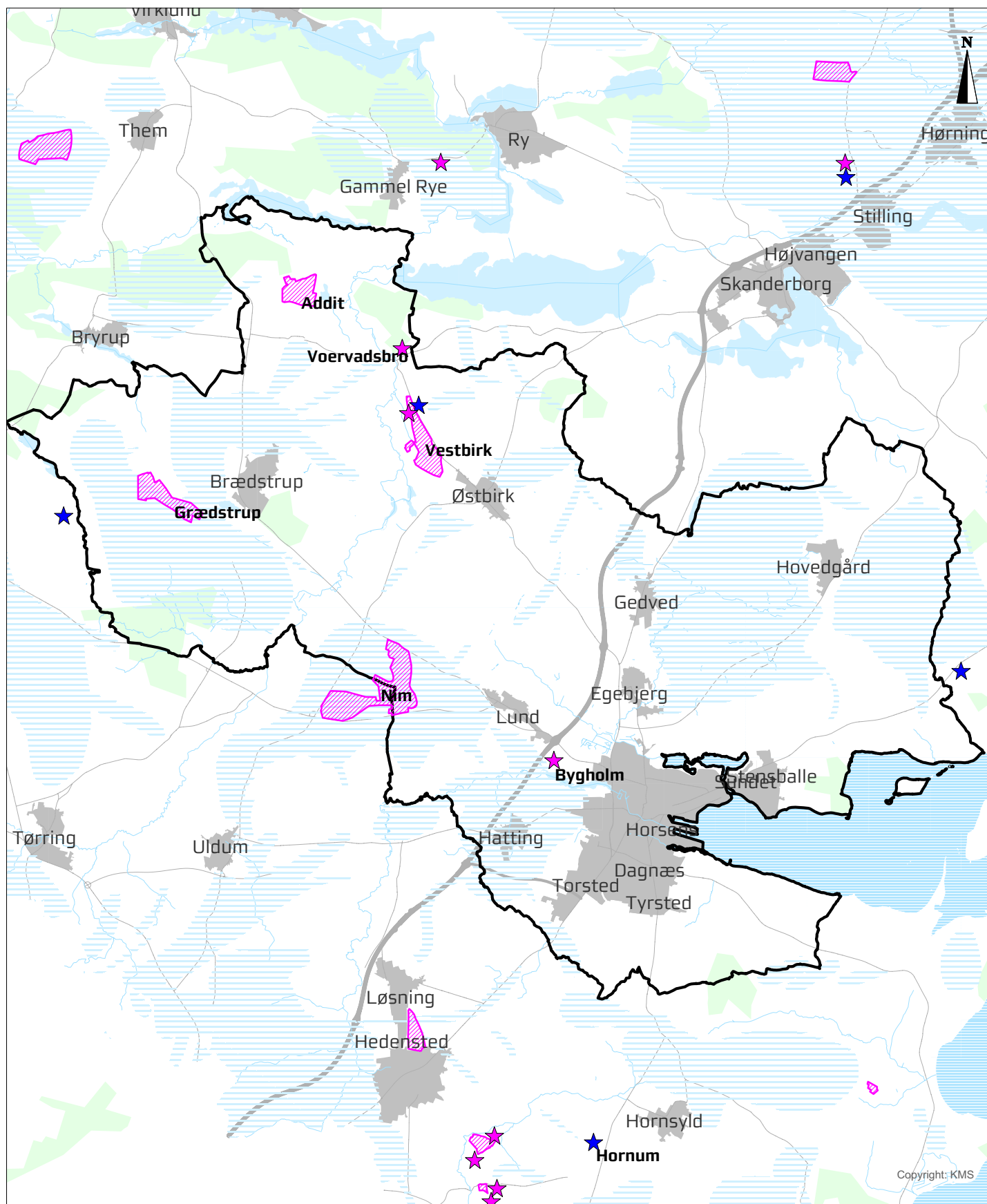
Holstebro Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

	Råstofgraveområde		Forslag til nye råstofinteresseområder
	Råstofinteresseområde		Forslag til nye råstofgraveområder
	Særlige drikkevandsinteresser		

November 2007

Horsens Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

Råstofgraveområde

Råstofinteresseområde

Forslag til nye råstofgraveområder

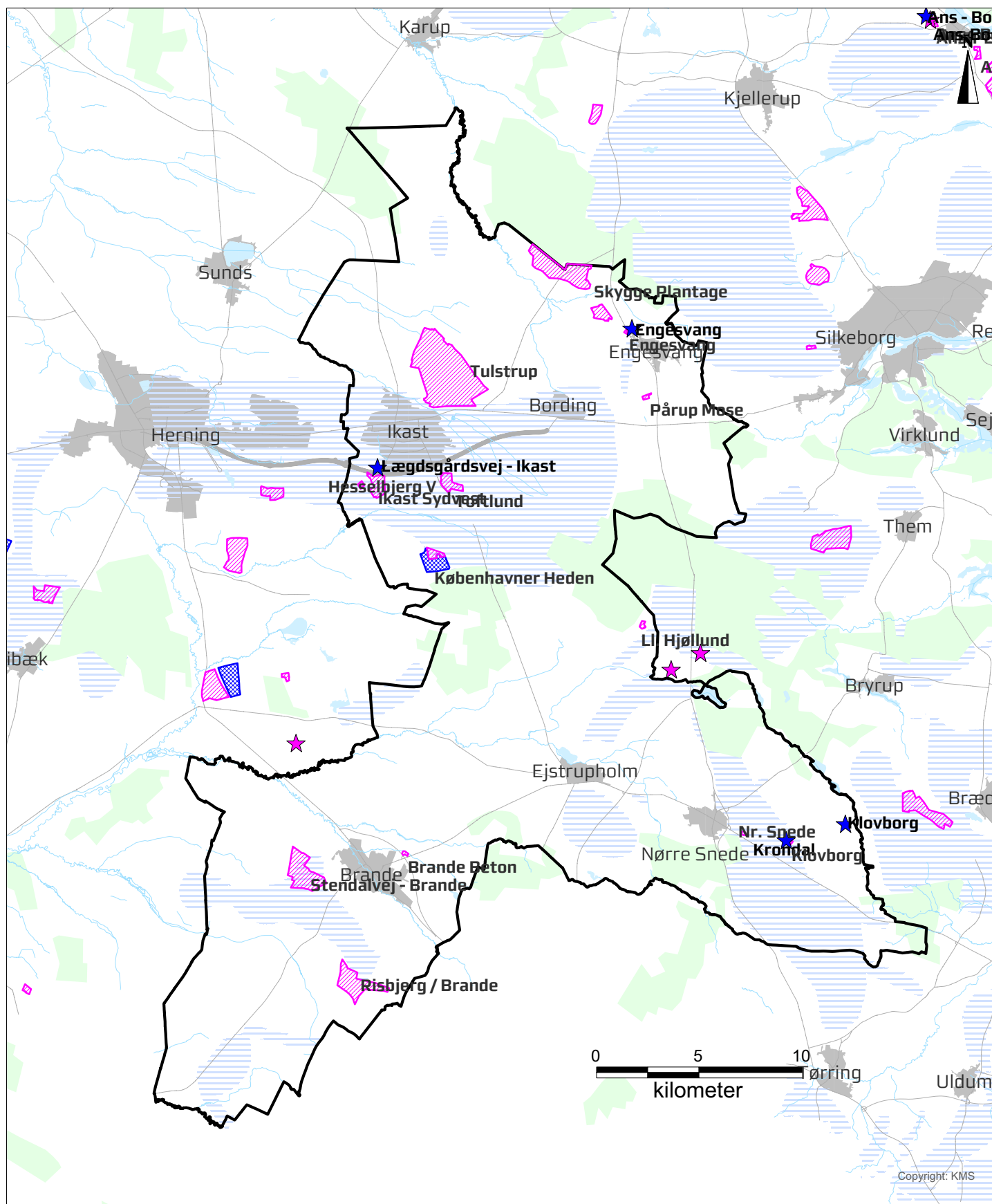

Forslag til nye råstofinteresseområder

Særlige drikkevandsinteresser

November 2007

Ikast-Brande Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

Råstofgraveområde

Råstofinteresseområde

Særlige drikkevandsinteresser

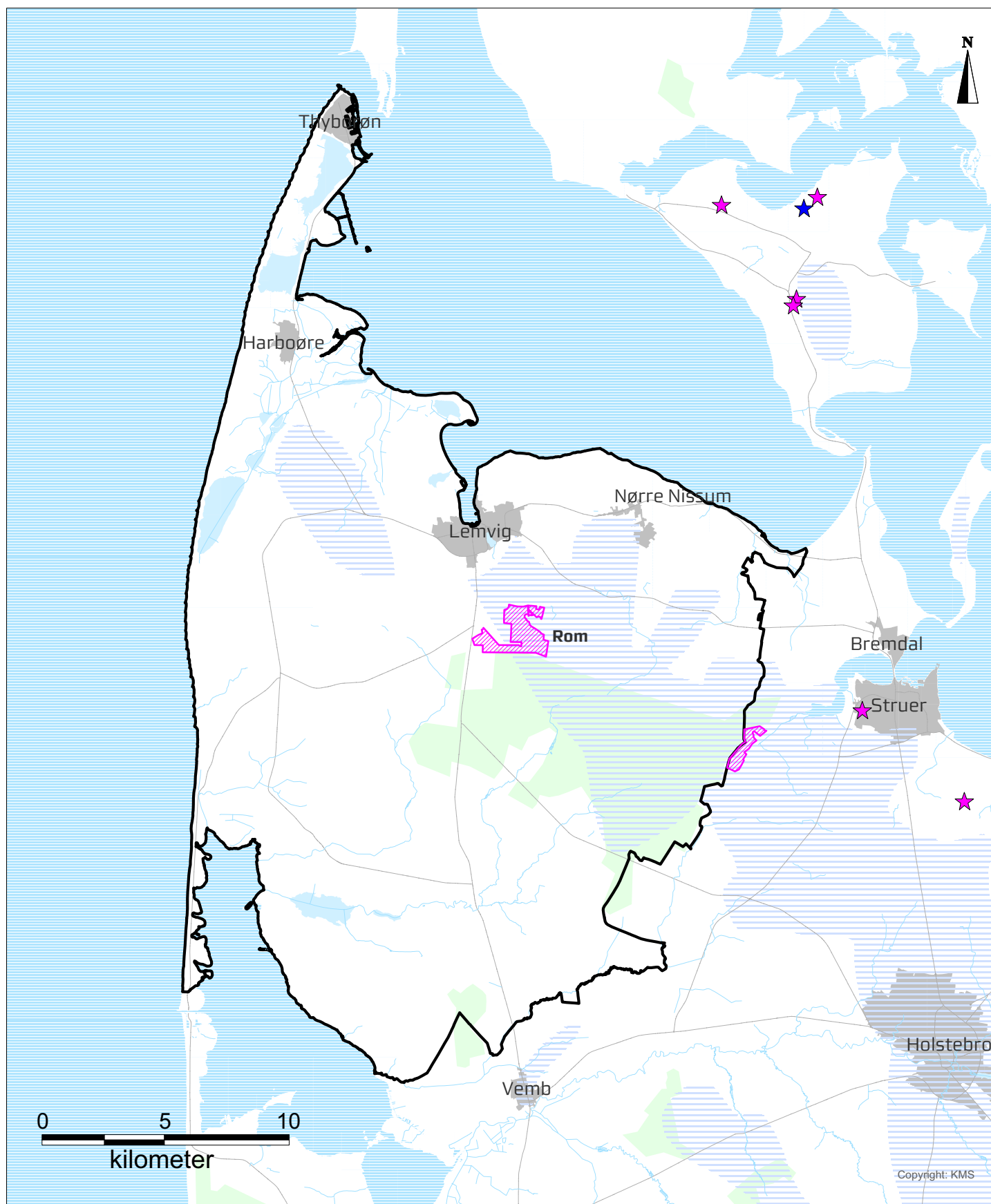

Forslag til nye råstofgraveområder

Forslag til nye råstofinteresseområder

November 2007

Lemvig Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

 Råstofgraveområde

 Råstofinteresseområde

 Særlige drikkevandsinteresser

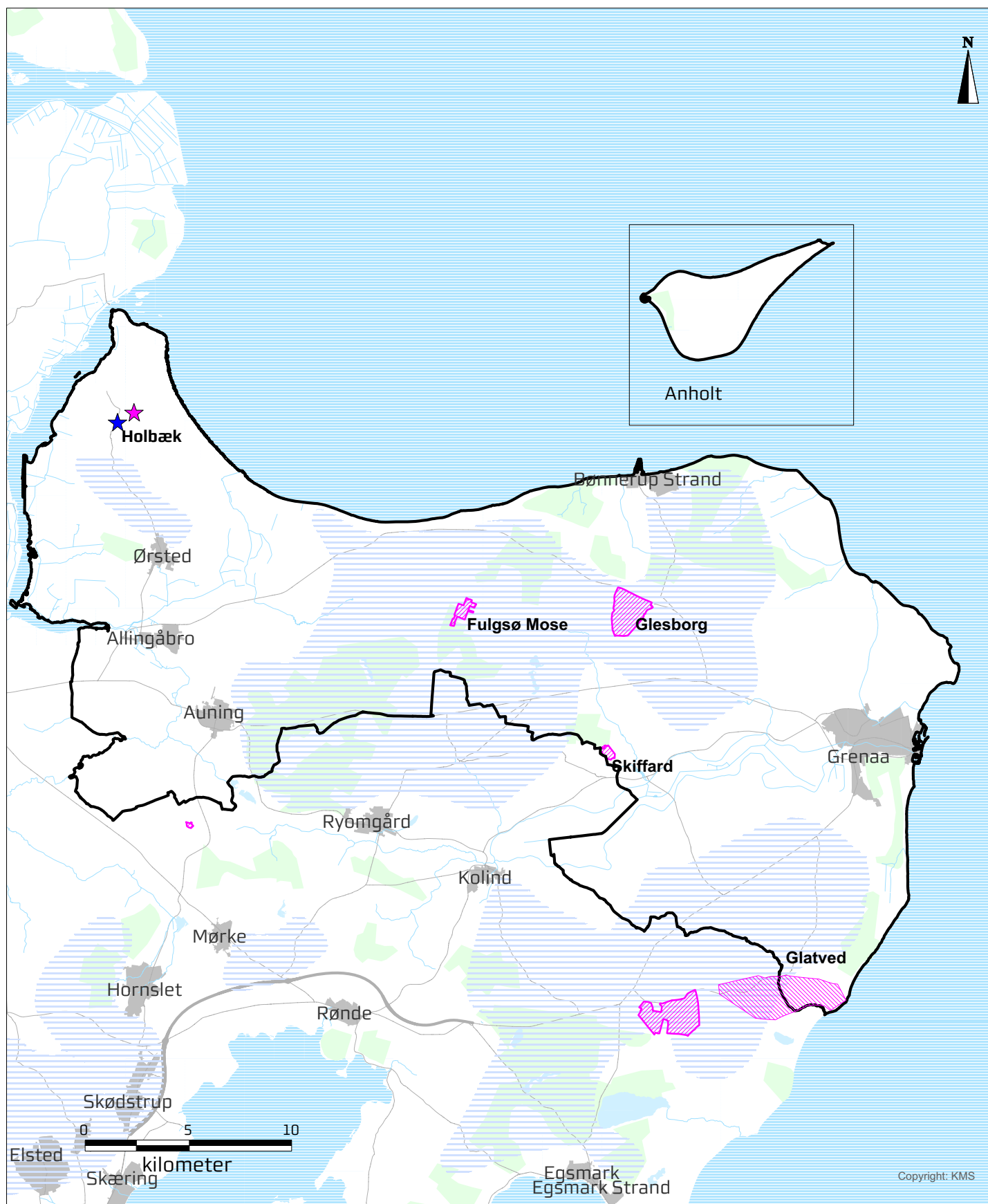

Forslag til nye råstofgraveområder

Forslag til nye råstofinteresseområder

November 2007

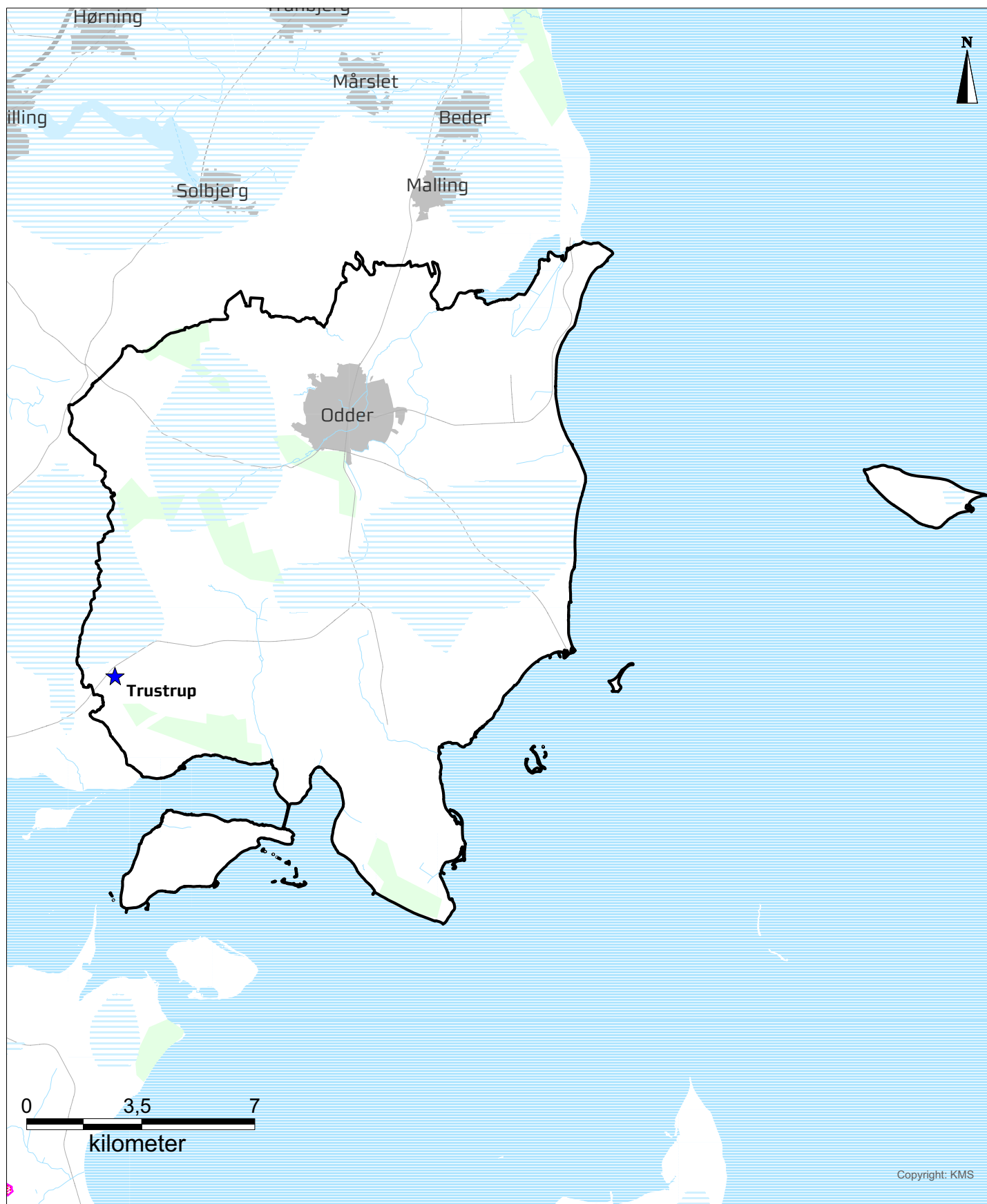
Norddjurs Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

	Råstofgraveområde		Forslag til nye råstofgraveområder
	Råstofinteresseområde		Forslag til nye råstofinteresseområder
	Råstofadministrationsområde		
	Særlige drikkevandsinteresser		

November 2007

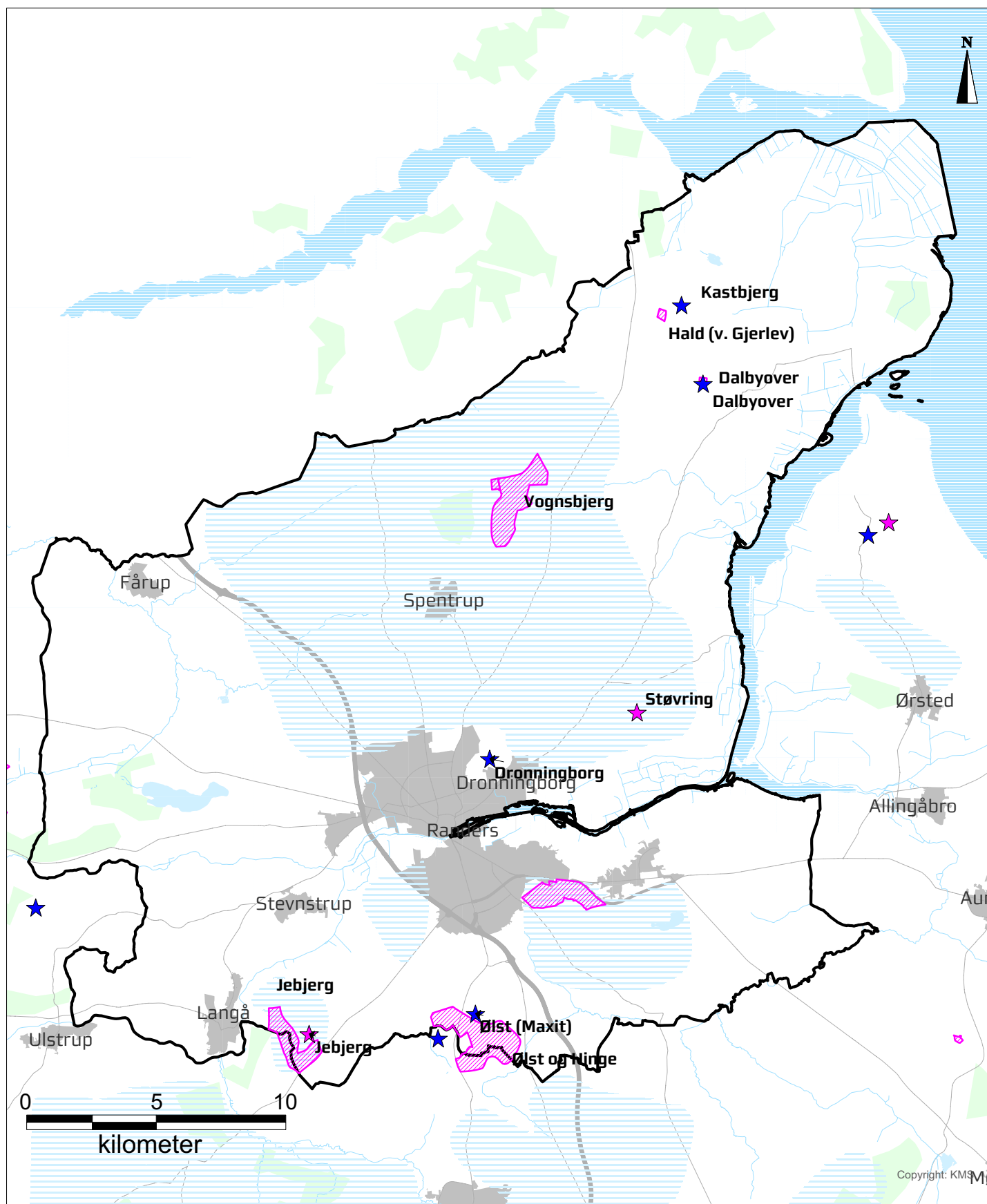
Odder Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

- ★ Forslag til nye råstofinteresseområder
- ≡ Særlige drikkevandsinteresser

November 2007

Randers Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

Råstofgraveområde

Råstofinteresseområde

Forslag til nye råstofgraveområder

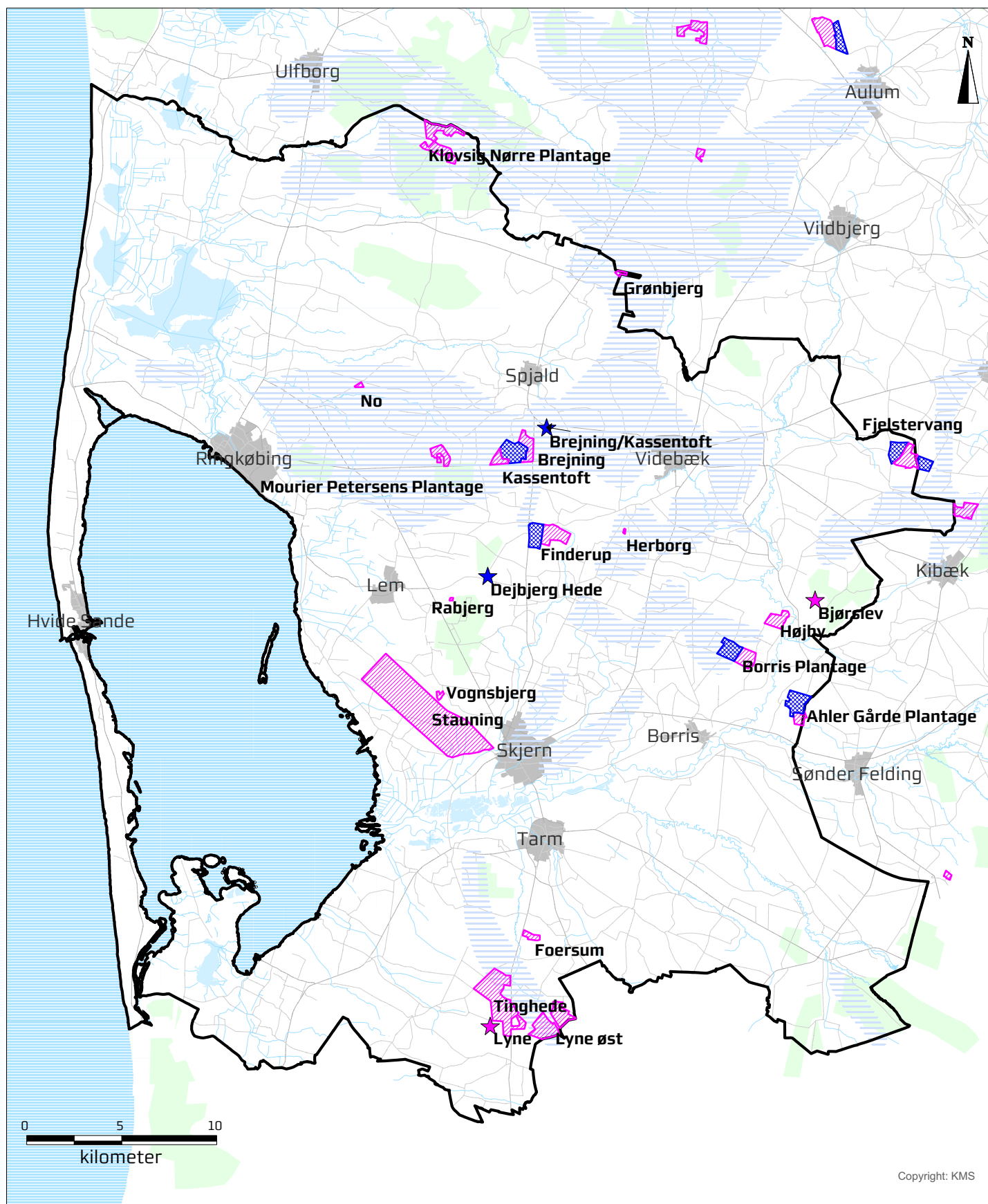

Forslag til nye råstofinteresseområder

Særlige drikkevandsinteresser

November 2007

Ringkøbing-Skjern Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

	Råstofgraveområde		Forslag til nye råstofgraveområder
	Råstofinteresseområde		Forslag til nye råstofinteresseområder
	Særlige drikkevandsinteresser		

November 2007

Samsø Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

Råstofgraveområde

Råstofinteresseområde

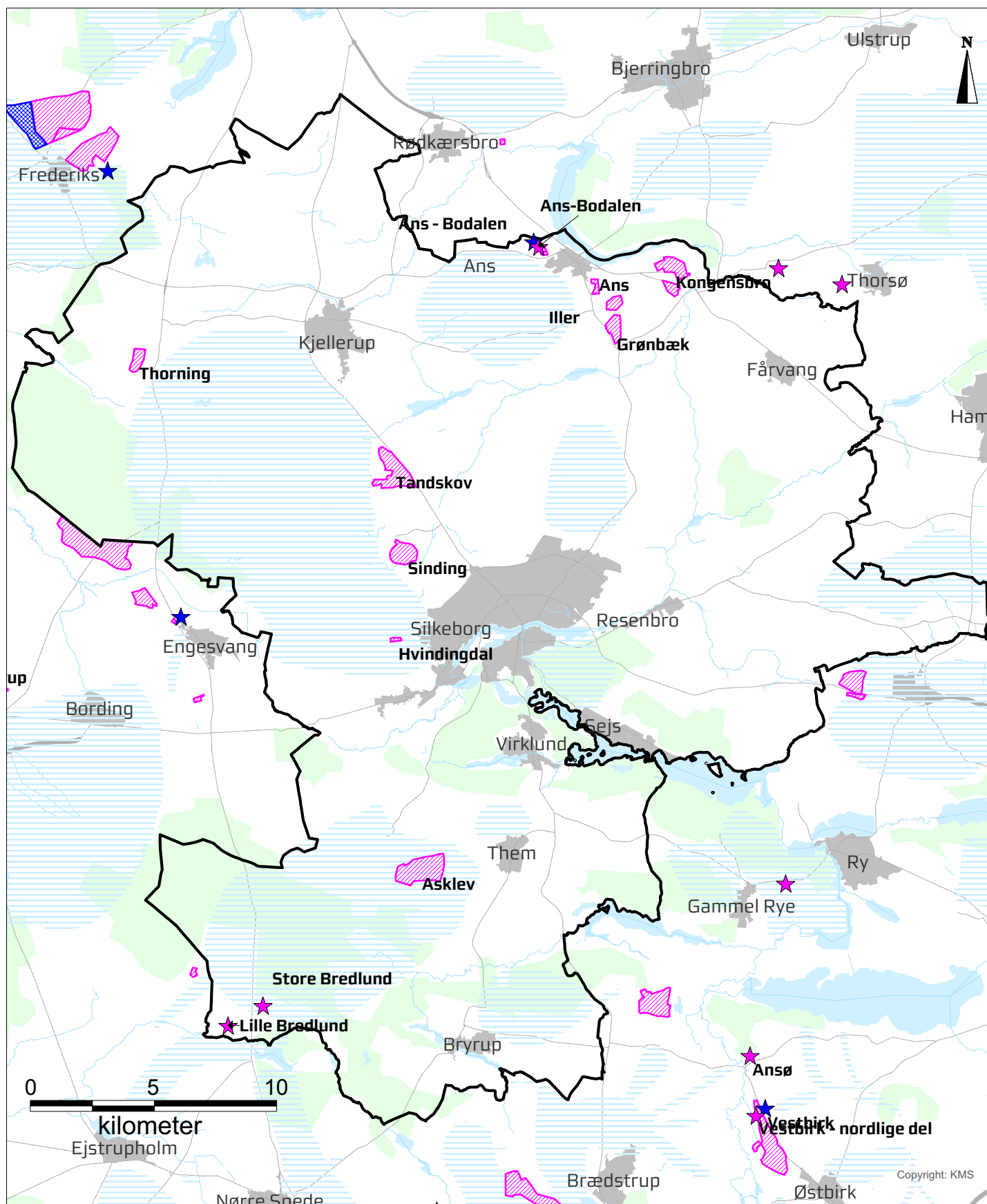

Forslag til nye råstofgraveområder

Særlige drikkevandsinteresser

November 2007

Silkeborg Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

Råstofgraveområde

Råstofinteresseområde

Forslag til nye råstofgraveområder

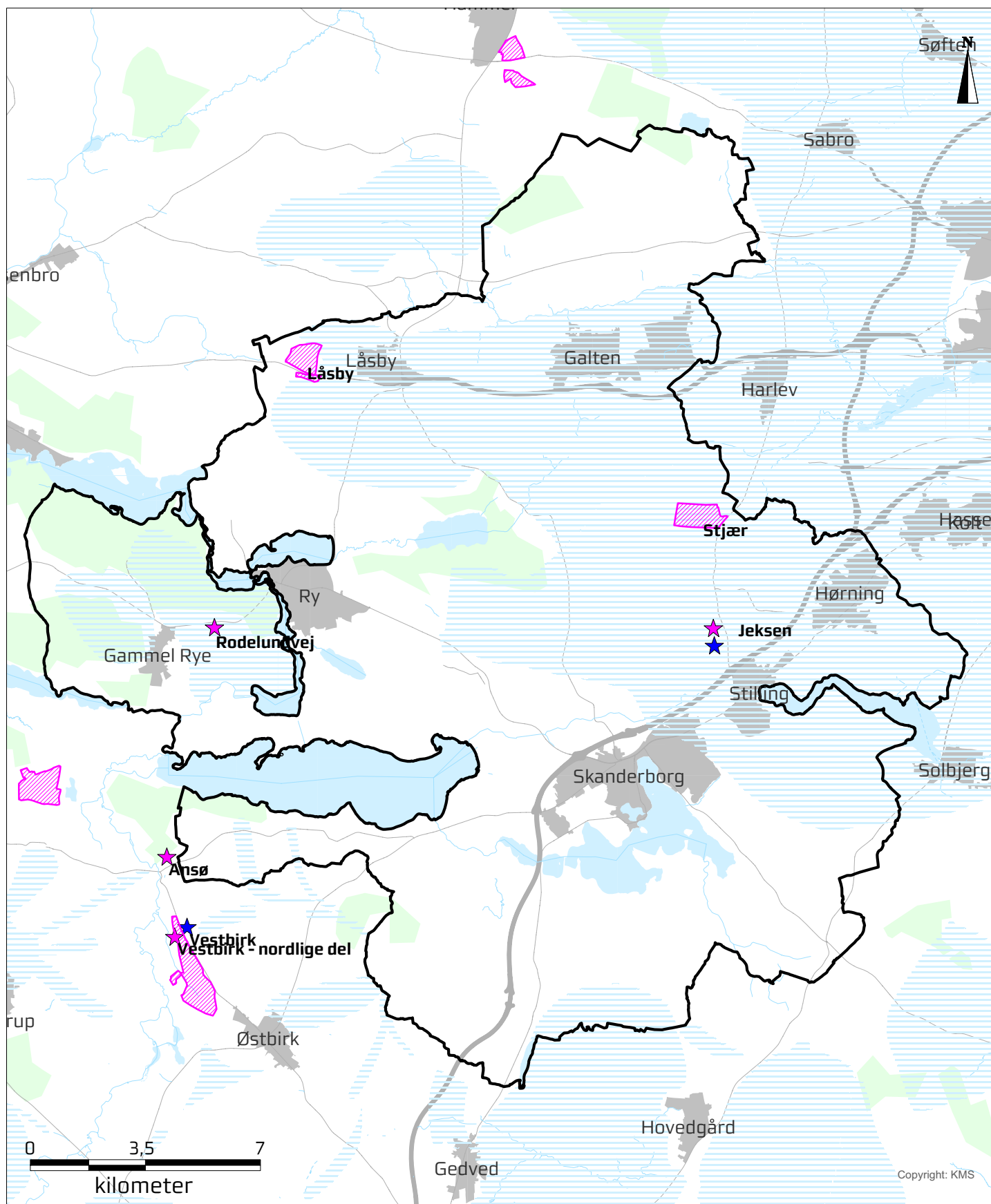

Forslag til nye råstofinteresseområder

Særlige drikkevandsinteresser

November 2007

Skanderborg Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde
- Særlige drikkevandsinteresser

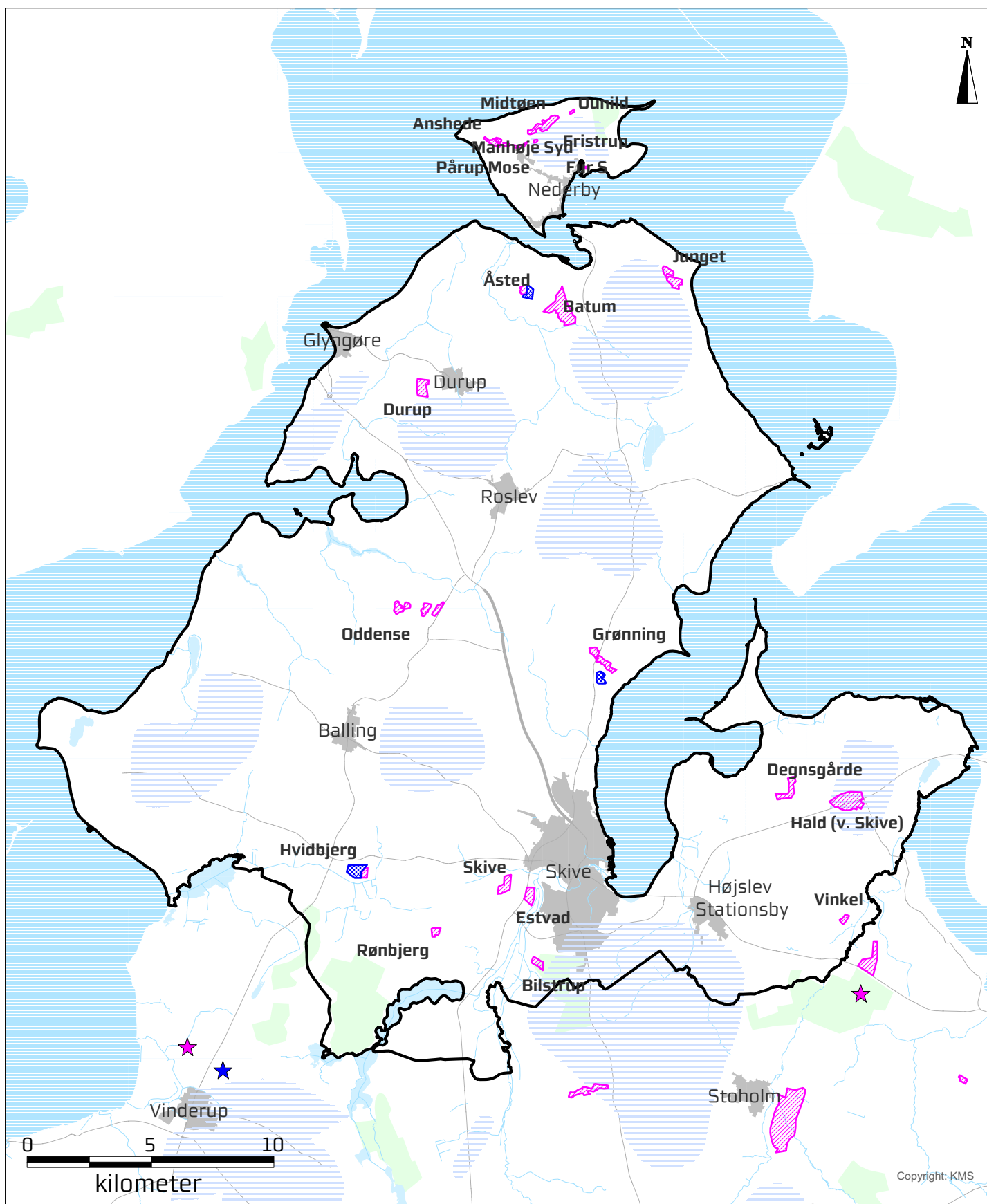

Forslag til nye råstofgraveområder

Forslag til nye råstofinteresseområder

November 2007

Skive Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

Råstofgraveområde

Forslag til nye råstofgraveområder

Råstofinteresseområde

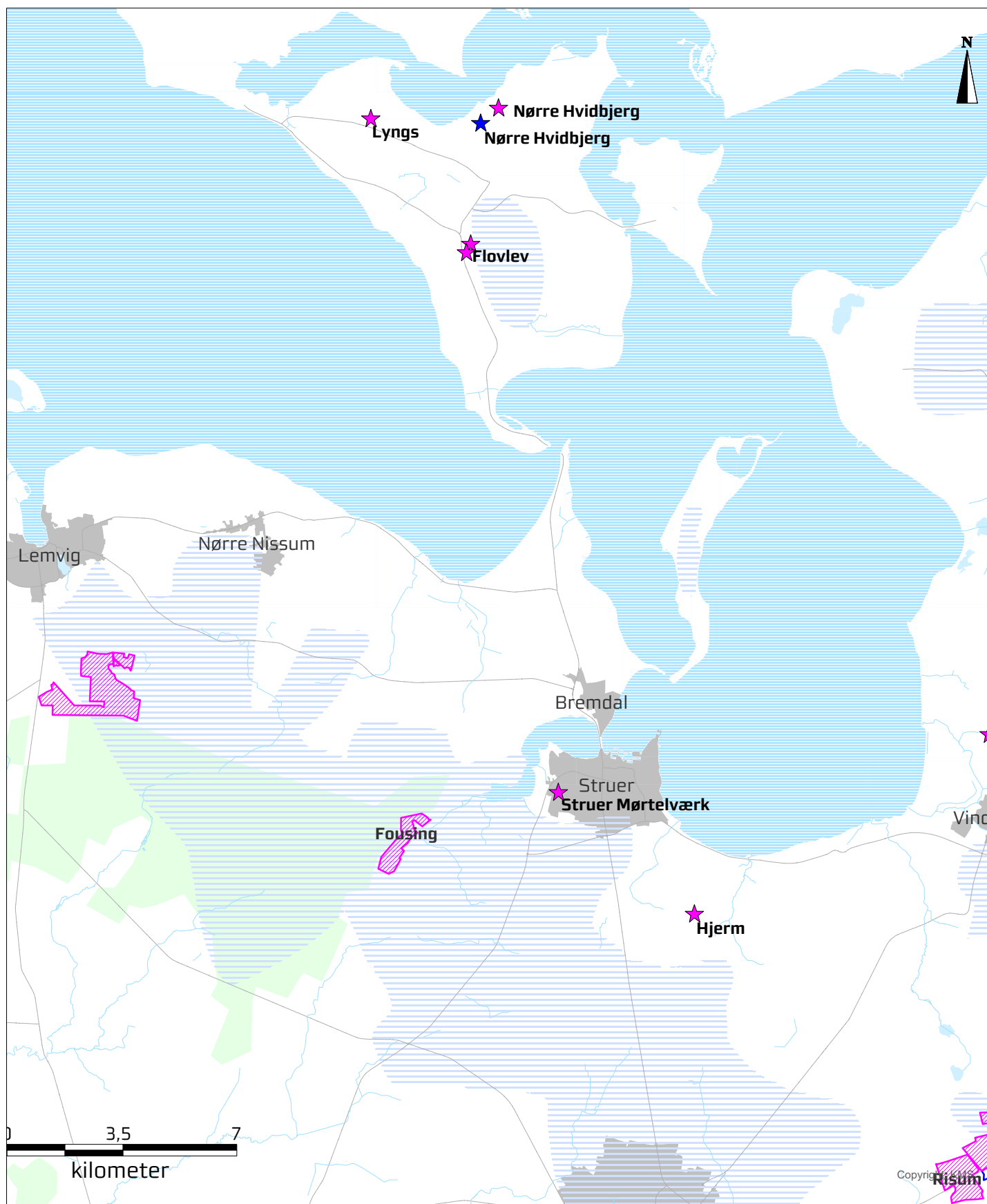

Forslag til nye råstofinteresseområder

Særlige drikkevandsinteresser

November 2007

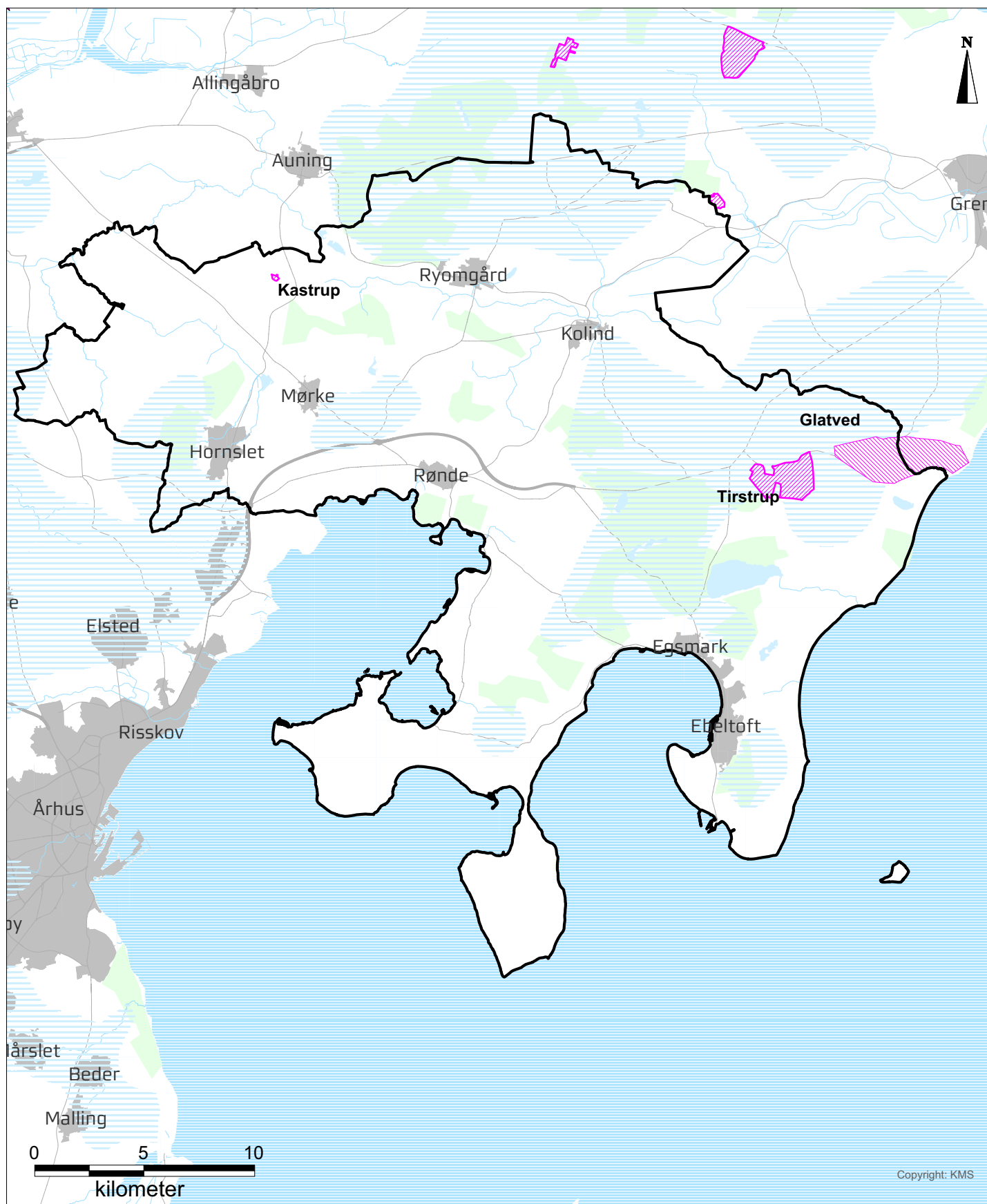
Struer Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

	Råstofgraveområde		Forslag til nye råstofinteresseområder
	Råstofinteresseområde		Forslag til nye råstofgraveområder
	Særlige drikkevandsinteresser		

November 2007

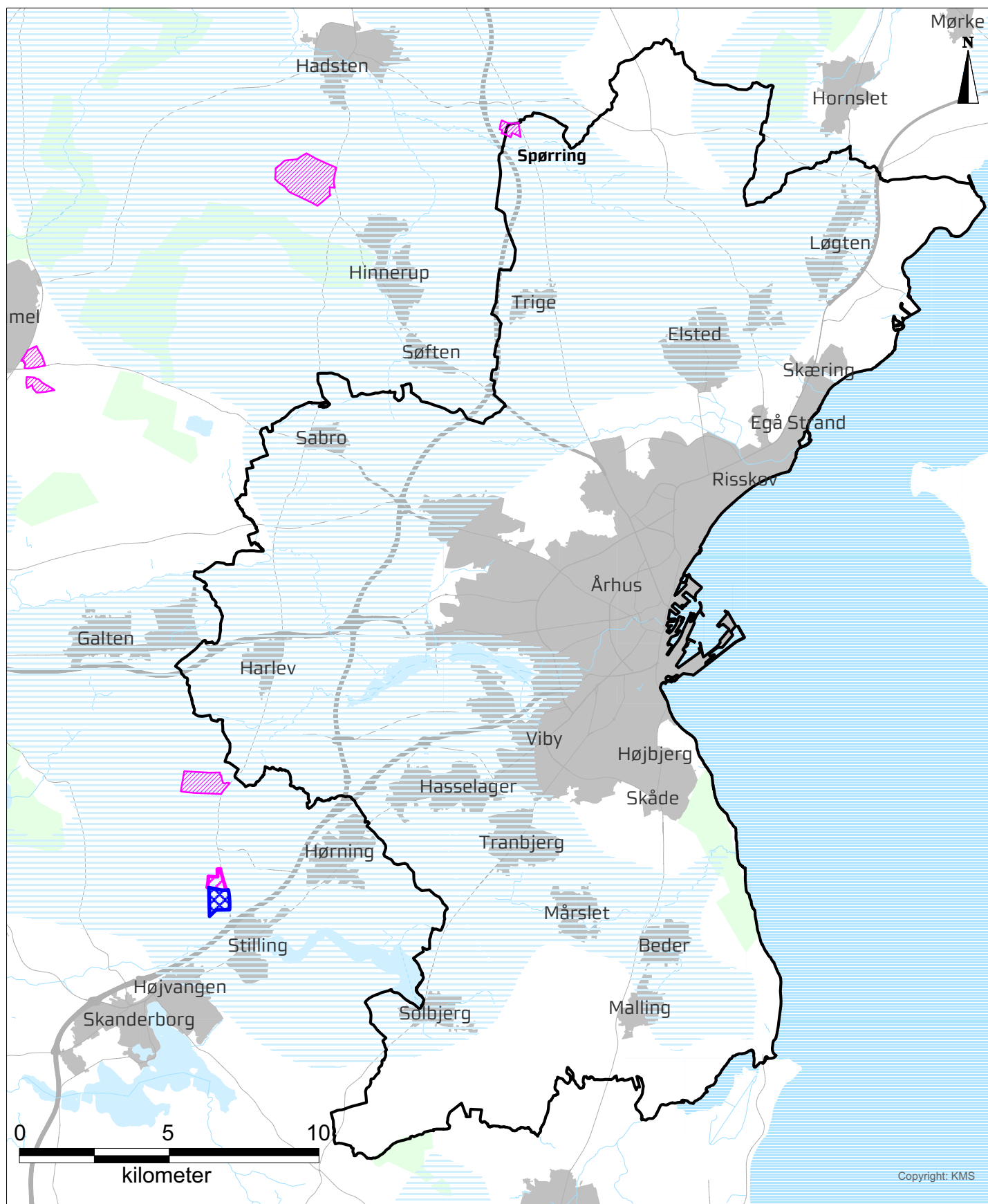
Syddjurs Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

- Råstofgraveområde
- Råstofadministrationsområde
- Råstofinteresseområde
- Særlige drikkevandsinteresser

November 2007

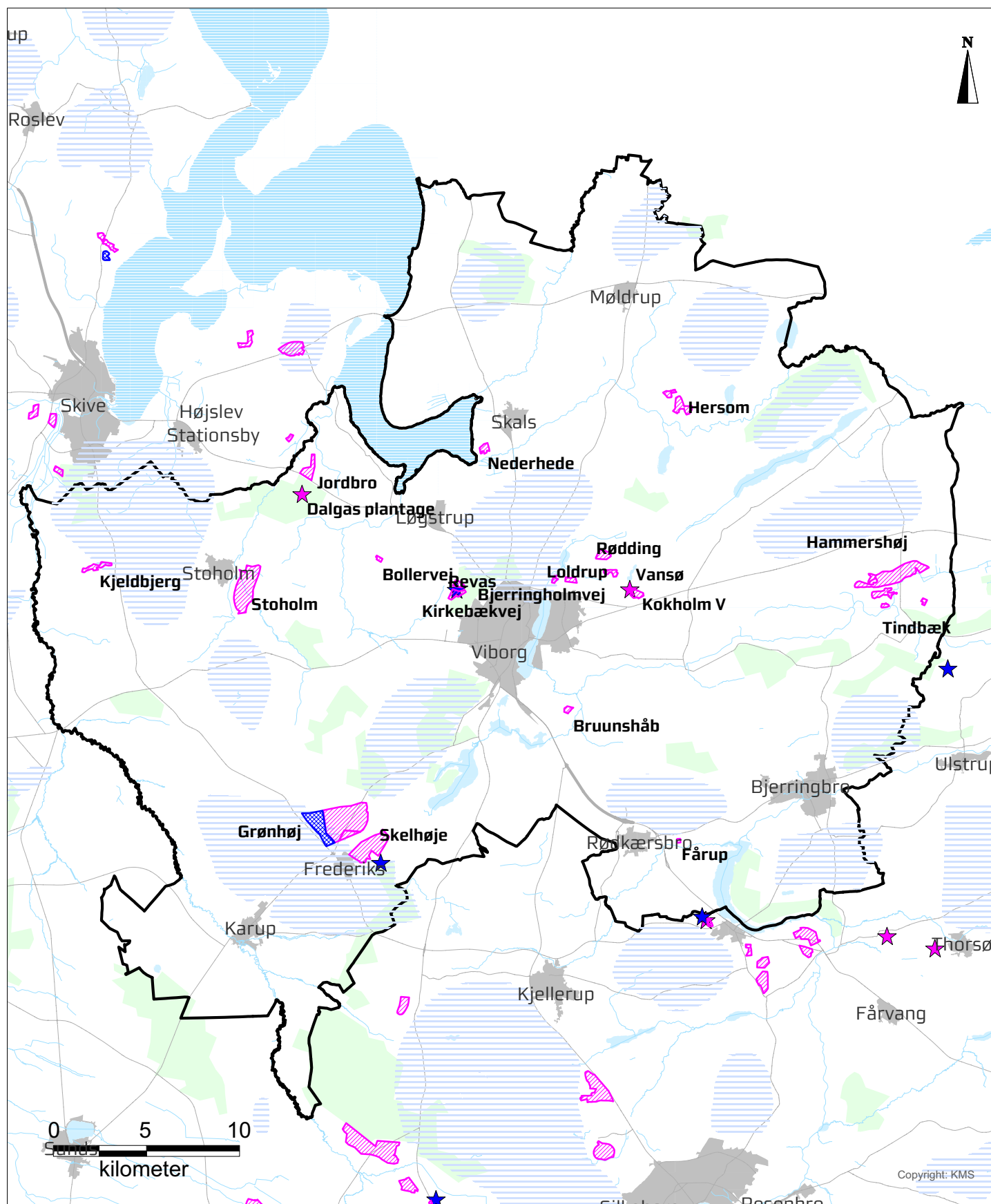
Århus Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde
- Særlige drikkevandsinteresser

November 2007

Viborg Kommune Råstofgrave- og råstofinteresseområder

midt
regionmidtjylland

Signaturforklaring:

	Råstofgraveområde		Forslag til nye råstofgraveområder
	Råstofinteresseområde		Forslag til nye råstofinteresseområder
	Særlige drikkevandsinteresser		

November 2007

Bilag 2

Oversigt over indkomne idéer/forslag /bemærkning
til "Debatoplæg Råstofplan 2008"

til

Forslag til Råstofplan 2008

December 2007

Regionshuset

Viborg

Jord og Råstoffer

**Indkomne idéer / forslag / bemærkninger til Debatoplæg til Råstofplan 2008
(= Bilag 2)**

Senest revideret den 16. november 2007 / LK

Forslag fra kommunerne

Kommune	Idéer / forslag / bemærkninger	Jord og råstoffers forslag til videre behandling
Favrskov Kommune	Regionen skal tilstræbe, at mindst 25 % af råstofgravene efterbehandles til natur/rekreativt område. De resterende områder tilstræbes efterbehandlet til ekstensivt landbrug uden brug af gødning. Det er acceptabelt at udlægge råstofgrave i et naturområde, hvis der etableres bedre naturforhold med større biologisk mangfoldighed efter gravning, og hvis der ikke sker permanent skade. Der skal tages hensyn til bynærhed med hensyn til graveområder, transport og efterbehandling, og i drikkevandsinteresseområder bør der ikke etableres bymæssig bebyggelse i tidligere råstofgrave. Desuden opfordres til at bevare visse retningslinier fra det gældende landplandirektiv ("Regionplan 2005 for Århus Amt"): - Afstandskrav fra råstofgrave til drikkevandsanlæg. - Ingen returjord i råstofgrave inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD). - Interessante fremgravede geologiske profiler bør tilstræbes bevaret	Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning. Kan kommunen selv regulere i vilkår til tilladelse. Er allerede Regionens politik. Kan kommunen selv regulere i vilkår til tilladelse.
Hedensted Kommune	Kommunen har – som en vækstorienteret landkommune – interesse i, at de nødvendige råstoffer til at sikre en forsat vækst kan tilvejebringes. Råstofplanen skal medvirke til at sikre et enkelt og entydigt grundlag for kommunens fortsatte administration. Med baggrund i den konkrete forsyningssituation opfordres til, at planlægningen sammentænkes med planlægningen i de tilstødende regioner. Der fremsendes senere politisk behandlet bemærkninger til debatoplægget. Kommunens mindre lokale råstofgrave bør i videst mulig omfang sikres igennem planlægningen. Bemærkninger til kommunens 2 regionale graveområder og én af de 4 øvrige aktive råstofgrave: 1) I Graveområde Hedensted/Årup opfordres til, at arealet ved Årup tages ud af planen, idet arealet stort set er tømt for råstoffer og ligger i et område med særlige	Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i Regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i Regionens samlede afvejning. Imødekommes.

	drikkevandsinteresser (OSD). Graveområdet ved Hedensted bør justeres m.h.t. afgravede arealer. 2) Graveområde Nim/Hvirring bør reduceres/justeres for afgravede arealer Da Røde Mølle Grusgrav forventes at være udtømt inden for et år, anbefales at Entreprenørfirmaet Ejvind Laurson A/S forslag om at udlægge et nyt graveområde (Matr. 5c og 3 e, Ørum by, Ørum) umiddelbart nordøst for den eksisterende grusgrav imødekommes. Anbefalingen er under forudsætning af, at den endelige afgrænsning fastlægges af kommune og Region.	I mødekommes. Imødekommes
Herning Kommune	Gør opmærksom på at det også er regionens opgave at give dispensation til at råstofgrave må modtage jord (Jordforureningslovens § 52). Anbefaler at regionen udarbejder generelle regler for vilkår i dispensationer for modtagelse af returjord. Anbefaler videre, at disse regler koordineres med den nye anmelderbekendtgørelse ved flytning af jord, der træder i kraft den 1. januar 2008.	Regionen har allerede udarbejdet standardvilkår i forbindelse med de dispensationer der er meddelt. Regionen vil absolut arbejde for en koordinering mellem region og kommuner.
Holstebro Kommune	Et kulturmiljø (Oldtidsvejen) nordvest for Skave bør bevares frem for et eksisterende grave- og interesseområde. Ønsker øget import fra søterritoriet. Efterbehandling bør være til dyrkningsjord samt naturformål (i bynære områder)	Råstofinteresseområdet (ca. 40 ha) umiddelbart vest for Skave by og indtil Ravnshøjvej udtages af planen. Et mindre (25 ha og delvis udgravet) graveområde tages også ud af planen. De resterende arealer må/vil blive beskyttet af det lokale arkæologiske museum og af det kommunale tilladelsessystem. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i Regionens samlede afvejning.
Horsens Kommune	Etablering af nye tilkørselsveje, der kan aflaste det lokale vejnet kan være væsentligt i forbindelse med udlæg af nye graveområder. Såfremt det kræves, at en råstofgrav skal udnyttes fuldt ud, skal regionen definere, hvad der forstås ved fuld udnyttelse. Regionen bør i samarbejde med kommunen og udstikke de overordnede rammer for arealernes efterbehandling. F.eks. også om brug af pesticider og kunstgødning.	Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning. Råstof = hvad der kan betale sig at grave efter. Men da udbud og efterspørgsel er forskellig i regionens delområder, vil definitionen variere alt efter hvor i regionen man befinder sig. F. eks er almindelig sand i en grusgrav, næsten altid en overskudsvare i Midt- og Vestjylland, hvorimod det er en salgsvare i Østjylland. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning.
Ikast-Brande	Byrådet har sendt følgende indstilling: - områder med sammenfald mellem graveområder og kommende byudviklingsområder bliver taget ud af råstofplanen, - såvel eksisterende samt kommende	I mødekommes delvist (100 ha. tages ud af graveområdet). Det er dog regionens generelle opfattelse, at råstoffer skal udgraves, før arealet bliver inddraget til byudvikling

Kommune	graveområder medtages i den kommende råstofplan, - at alle områder med råstofindvinding bliver udpeget som råstofgraveområder, - at den sydligste del af eksisterende graveområde ved Stendalvej 16, Brande udtages af råstofplanen, af landskabsmæssige årsager, - at retningslinier for efterbehandling og tilførsel af returjord til råstofgrave nuanceres, - at der med planlægning af fremtidige graveområder tages større hensyn til støv, støj, vibrationer og trafik og samme hensyn skal tages ved tildeling af graveinteresser, - at der i forbindelse med klart defineret og midlertidig anlægsarbejde (f.eks. motorvejsbyggeri) gives mulighed for at meddele råstofindvindingstilladelse uden for de udlagte råstofgraveområder, - at efterbehandlingen og efterfølgende arealanvendelse drøftes med kommunen med henblik på nuanceret anvendelse	I mødekommes I mødekommes. I mødekommes (ca. 30 ha. tages ud af graveområdet). I mødekommes i den grad loven giver mulighed for det. Er et af de emner, som vejer tungt i regionens overvejelser, når der foreslås udlagt nyt råstofgraveområde. M.h.t. tilladelser, er kommunen selv ansvarlig for det vilkår der bliver stillet i forbindelse med tilladelsen. I mødekommes – vil fremgå af retningslinier i (forslag til) råstofplan 2008 I mødekommes – vil fremgå af råstofplanen.
Ringkøbing-Skjern Kommune	Generelt opfordres til et tæt samarbejde med kommunen, om en afvejet planlægning, der bl.a. tager hensyn til lokale forhold. Bl.a. om: - tilkørselsveje (helst transportadgang til overordnede veje) - Tidsramme for råstofindvinding - Grundvandsvenlig efterbehandling - Efterbehandling til rekreativt formål i overensstemmelse med kommunens planlægning M.h.t. til import af råstoffer bør Regionsrådet arbejde efter den billigste og mest miljøvenlige løsning. Regionsrådet opfordres til at bestemme råstofkvaliteter forbeholdes særlige kvaliteter.	Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i Regionens samlede afvejning.
Silkeborg Kommune	Foreslår at kommunens 12 eksisterende råstofgrave /-graveområder /-interesseområder reduceres til 3 lokaliteter (Kongensbro, Grønbæk, Tandskov) + at der udpeges et nyt graveområde ved Ll. Bredlund – dvs. til i alt 4 lokaliteter, hvor der er en mængde på ca. 50 mio. m³. Disse områder skal udnyttes fuldt ud. Dette betyder, at der foreslås, at der ikke udlægges grave- / interesseområder i følgende øvrige råstofgrave/ -graveområder/ interesseområder: 1) Hårup – er omfattet af en igangværende kommuneplanlægning. 2) Ans graveområde (Bodalen) – området er bynært og indgår i den fremtidige byudvikling. 3) Hvinningdal – er et bynært område.	Imødekommes. De 3 igangværende råstofgraveområder (Kongensbro, Grønbæk og Tandskov) bibeholdes med mindre justeringer (registrerede afgravede og efterbehandlede arealer tages ud). Ll. Bredlund udlægges som nyt graveområde. Vedr. 1): I mødekommes Vedr. 2): Råstofferne (Klasse A - sand) bør fjernes før arealet bliver bebygget. Graveområde udvides m. 2 ha på matr. 11e, Ans by, Grønbæk. En anden del udlægges som råstofinteresseområde. Vedr. 3): I mødekommes –

	4) Sinding graveområde – her bør råstofindvinding ophøre senest år 2020. 5) Ans interesseområde – bør udgå som interesseområde af hensyn til den fremtidige byudvikling. 6) Asklev/Sepstrup graveområde– området bør af hensyn til infrastruktur ikke udbygges. 7) Funder grusgrav– området bør af hensyn til infrastruktur ikke udbygges. 8) Knudstrup graveområde – området bør af hensyn til infrastruktur ikke udbygges. 9) Ans/Iller graveområde – området bør af hensyn til infrastruktur ikke udbygges. Der bør ikke gives tilladelse til råstofindvinding uden for udlagte råstofgraveområder. Afgravede områder bør så vidt mulig efterbehandles til andre formål end til landbrugsmæssig drift – bl.a. af hensyn til beskyttelse af grundvandet og også til bevarelse af geologiske profiler.	kvarssand til mørtelsand. Tilladelsen skal dog udnyttes først. I givet fald, da evt. en udvidelse. Vedr. 4): Imødekommes. Dog først efter udgravning af hele graveområdet, og uden "dead-line" (Motorvejsbyggeri) Vedr. 5): Området er udlagt som råstofgraveområde og forbliver som sådan (Trafikalt ligger det IKKE ret godt; men kan være reserve for rute 26 vejudbygning). Vedr. 6): Imødekommes. Dog først efter udgravning af hele graveområdet (Motorvejsbyggeri??) Vedr. 7): Imødekommes. Asfaltfabrik. Er udgravet! Vedr. 8): Imødekommes ikke. Graveområdet kan være reserve for rute 13 vejudbygning) Vedr. 9): Imødekommes ikke. Råstofgraveområdet kan være reserve for rute 26 vejudbygning. Dette er synspunkter som kommunen ved administration af råstofloven selv er herre over.
Skanderborg Kommune	Udlægning af nye graveområder bør ske på basis af en overordnet planlægning, hvor der sker en samlet interesseafvejning i en demokratisk proces, men hvor de naturmæssige værdier bør spille en overordnet rolle. Der bør som udgangspunkt ikke udlægges graveområder på arealer med beskyttede naturtyper. En evt. tilladelse til indgreb i beskyttede naturområder vil være betinget af, at området efter råstofindvinding efterbehandles til natur. Muligheden for at efterbehandle til ny natur, må ikke bruges som argument for udlægning af graveområder i beskyttede områder. God idé at råstofgrave på landbrugsjord efterbehandles til "halvnatur" og rekreative arealer. Hvor råstofgrave ligger i grundvandsinteresseområder, bør det tilstræbes, at efterbehandlingen bliver til ekstensivt landbrug, skov eller rekreativt område. Evt. retningslinier bør udarbejdes i et samarbejde mellem Region og kommune. Eksisterende råstofgrave skal udnyttes maksimalt. Der bør sættes en (kort) tidsramme for udnyttelsen af kommende graveområder.	Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i Regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i Regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i Regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i Regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i Regionens samlede afvejning.
Skive Kommune	Ser gerne, at der i Forslag til Råstofplan stilles krav til anvendelse af bestemte råstoffer til	Regionen vil arbejde for forslaget, men det er alene Miljøministeren ,

	byggeri og offentlige anlægsarbejder og bedre udnyttelse af dårlige råstofkvaliteter. Foreslår endvidere, at der i Råstofplanen bliver givet en beskrivelse af, hvordan indvinding af rødder foregår med henblik på at belyse den begrænsede tidsperiode indvinding foregår i og ligeledes begrænsede terrænændring indvindingen forårsager. Vedrørende Grønning Mørtelværks forslag om at udvide eksisterende graveområde ved Grønning, tilkendegiver kommunen betænkelighed, dels p.gr. a. tæthed på naboer, dels at dele af forslaget ligger i område med beskyttet natur, med §3 vandløb og mose.	der har lovhjemmel (råstoflovens §4) til at fastsætte regler herom. I mødekommes Regionen er enig i kommunens betænkeligheder og da det eksisterende råstofgraveområde ved Grønning vurderes at kunne dække efterspørgslen i en planperiode, vil Grønning Mørtelværks ønske ikke imødekommes.
Struer Kommune	Regionen opfordres til at intensivere råstofkortlægningen. Området ved Flovlev foreslås udlagt som graveområde, ligesom områder med lergrave foreslås udlagt som graverområder.	Anmodningen efterkommes
Syddjurs Kommune	Påpeger at råstofgraveområdet ved Tirstrup mangler oplysninger om allerede afgravede områder, og denne mangel giver indtryk af, at de resterende ressourcer er langt større end tilfældet er. Det anbefales at lægge en grænse for råstofindvinding ca. 300 meter nord for Fuglslev by dels for at beskytte landsbyafgrænsningen, dels for at undgå et beskyttet vandløb og endelig for ikke at komme til at grave i en gammel losseplads. Det anbefales videre, at transportveje for lastbiler lægges ad andre ruter end "logiske cykelveje" til Rosmus skole. Derudover er der følgende generelle bemærkninger: - en råstofgrav skal udnyttes fuldt ud, både af ressourceøkonomiske grunde og af arealmæssige årsager. - Ingen strenge tidsrammer, hvis tidsrammen forcerer en udgravning, som kunne afvente et fremtidigt behov. - Regionsrådet bør anbefale, at bestemte råstofkvaliteter forbeholdes særlige formål. - Indvinding i få store områder. - Import bør kun forekomme såfremt det er mindre belastende end lokal forsyning. - Afstande fra råstofgrav til forbrugssted bør løbende vurderes m.h.t. energiforbrug og transportomkostninger. - Efterbehandling til formål, som i størst mulig omfang tager hensyn til grundvandsinteresser – især i OSD. - Sammen med kommunerne skal Regionerne lave retningslinier for efterbehandling, der kan resultere i mere natur og rekreative arealer eller ekstensive landbrugsarealer. - Et bortgravet landskab kan ikke genskabes, men en retablering udført med omtanke kan mindske skaderne. - Hvis det er muligt bør landskabet føres tilbage til noget, som ligner det oprindelige	I mødekommes. Så råstofgraveområdet vil blive reduceret i overensstemmelse med bl.a. udmeldinger fra kommunen. I mødekommes Dette vilkår kan kommunen selv være med til at effektuere, når der gives en indvindingstilladelse Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning.

	landskab. F.eks. kunne området øst og sydøst for Tirstrup igen få slettekarakter ved ret enkle tiltag. - Undgå gravning i værdifulde naturområder.	.
Viborg Kommune	Afgørende at der fortsat vil være de nødvendige råstoffer til rådighed for en kommune i vækst. Også afgørende, at nye råstofområder udlægges, så væsentlige natur-, landskabs- og miljøinteresser ikke tilsidesættes. Anbefaler at Regionens koordinerer råstofplanlægningen tæt med kommuneplanlægningen. Dels om der måtte være udnyttelige råstoffer i arealer udlagt til byformål eller infrastrukturanlæg, dels om retablering og fremtidig arealanvendelse af udgravede råstofarealer. Anbefaler at Regionens arbejder for stigende genanvendelse, således at presset på naturlige råstoffer kan begrænses. Ser frem til tæt dialog om udpegning af nye graveområder.	Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning. Det er regionens intention, at der er en tæt dialog og koordination med regionens Kommuner. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning.
Århus Kommune	Regionens målsætning bør være: - en stabil råstofforsyning med økonomisering af ressourcerne og brug af alternative materialer/genbrug, hvor det måtte være muligt. - indvinding bør foregå færrest mulige steder. - der skal tages hensyn til øvrige interesser i det åbne land; men også byudviklingshensyn. - efterbehandling skal foregå efter en helhedsplanlægning i samarbejde med den pågældende kommune. Kortlægningsefterforskningen bør - om muligt - ske i forbindelse med eksisterende udlagte graveområder og eksisterende tilladelser. Ved byudviklingsområder bør eventuelle råstofindvindinger kun ske efter en konkret drøftelse af efterbehandlingsmuligheder til gavn for f.eks. natur og friluftsliv. Minimere forbruget af kvalitetsråstoffer ved ikke at anvende "bedre" råstoffer end nødvendigt. Regionens bør overveje/afveje om der med fordel kan skaffes råstoffer fra søterritoriet. Såfremt Århus Havn skal være landingsplads, bør infrastrukturen til og fra havnen forinden dog være løst. Der bør tages store hensyn til til- og frakørselsveje til råstofgrave, således at små lokale veje ikke belastes.	Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning. Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning.

Forslag fra private:

Kommune	Navn	Idéer / forslag / bemærkninger	Jord og råstoffers forslag til videre behandling
Favrskov Kommune	Nymølle Stenindustrier A/S, Oliehavnsvej 2, 8000 Århus C	Forslag om at udlægge råstofgraveområde ved umiddelbart nordvest for Terp. Ca. 30-35 ha.	Imødekommes ikke. Udlægges delvist som råstofinteresseområde – ca. 30 ha.
Favrskov Kommune (+ Randers Kommune)	Maxit a/s, Børglumvej 13, 8240 Risskov	Foreslår et mindre område taget ud af gældende plan. Til gengæld ønskes arealer både nord og vest for eksisterende graveområde inddraget som henholdsvis undersøgelsesområde og indvindingsområde. (Plastisk ler).	Det foreslåede tages ud. Arealer nord og vest udlægges som råstofinteresseområde.
Favrskov Kommune (+Randers Kommune)	Nymølle Stenindustrier A/S, Oliehavnsvej 2, 8000 Århus C	Ønsker en udvidelse på ca. 40 ha (bl.a. med matr. 10 a, Jebjerg by, Ørum), af aktiv graveområde ved Jebjerg ved Langå	Imødekommes. Råstofgraveområdet justeres, således den samlede forøgelse bliver på ca. 30 ha.
Hedensted Kommune	Ejvind Laursen A/S, Østre Ringgade 90, 8722 Hedensted	Ønsker matr. nr 5c og 3e, Ørum by, Ørum, udlagt som råstofgraveområde. (Sand/grus) Dokumenterede mængder på mere end 1 mio. m ³	Imødekommes delvis. Ca. 10 ha. udlægges som råstofgraveområde.
Hedensted Kommune	Steen Højgaard, Ørumgaard, 8721 Daugård	Foreslår nye arealer på matr. 1a, Ørumgård Hgd., Ørum udlagt som råstofgraveområde. Et naboareal er en aktiv råstofgrav.	Imødekommes. De 3 foreslåede arealer udlægges som råstofgraveområde.
Hedensted Kommune	Steen Højgaard, Ørumgaard, 8721 Daugård	Foreslår nye arealer (godt 15 ha) på matr. 12a, 11a og 5i, Ørum by, Ørum, udlagt som råstofgraveområde. Et naboareal er en aktiv råstofgrav.	I mødekommes som ansøgt. Det foreslåede areal udlægges som råstofgraveområde.
Hedensted Kommune	Thomas Ryder, Hornumvej 27, Hornum, 8783 Hornsyld (Via landinspektørfirma)	Ønsker udlagt et areal (matr. 10 a, Hornum, Hornum) på 25 ha med sand/grus. Nærmere undersøgelser følger senere.	I mødekommes ikke. Udlægges som råstofinteresseområde
Hedensted Kommune	Per Rasmussen Klakringvej 62 7130 Juelsminde	Ønsker et område (Matr. 7i, 7h og 8f, Klakring, Klakring) grænsende op til en aktiv grusgrav udlagt som graveområde - i alt godt 16 ha.	I mødekommes ikke. Der er beskyttede diger, som blokerer for umiddelbar udvidelse.
Hedensted Kommune	Per Rasmussen Klakringvej 62 7130 Juelsminde	Ønsker et område (Matr. 11k, Klakring, Klakring), udlagt som råstofgraveområde.	I mødekommes ikke.
Herning Kommune	Hanne og Peter Svinth, Brandevej 15, 7330 Brande (Via Jan Pedersen)	Ønsker udlagt et areal på 15 ha med sand og kvartssand til op mod 20 meter dybde.	I mødekommes. Der udlægges et nyt råstofgraveområde på ca. 15 ha.
Holstebro Kommune	Helligsø Teglværk A/S,	Ønsker udlagt et areal på ca. 200 ha ved Hasseltholt nord for	I mødekommes delvis. Der udlægges et råstofgraveområde

	Helligsøvej 34 7760 Hurup	Vinderup udlagt som graveområde.	vest for Skivevej og et råstofinteresseområde (ca. 125 ha) øst for Skivevej.
Holstebro Kommune	Piper Tegl Mineralvej 4, Postboks 321, 9100 Aalborg	Ønsker udlagt et areal på ca. 400 ha ved Hasseltholt nord for Vinderup udlagt som graveområde.	I mødekommes delvis. Der udlægges et råstofgraveområde på (ca. 150 ha) vest for Skivevej. Se også foranstående.
Horsens Kommune	Annemarie Mangor, Birnæsvej 9, 8752 Østbirk	Forslag om at udlægge råstofområde ved 1) øst for Østbirk 2) nord for Vestbirk	I mødekommes ikke. Men forslagene vil indgå i Regionens fremtidige mulige områder for undersøgelse efter råstoffer.
Horsens Kommune	NCC NCC Råstoffer A/S Ejby Industrivej 8, 2600 Glostrup	Ønsker to områder: ca. 20 ha (mod vest mod Dødeå i forbindelse m. aktiv grusgrav) og ca. 24 ha (mod nordøst v. Gantrup) ved Fyel Mose nord for Vestbirk tilføjet til eksisterende udlagte råstofgraveområde. Forslaget er gennemarbejdet med beskrivelse af andre natur- og miljøinteresser, og der er forslag til efterbehandlingsplan.	Den vestlige del tilføjes eksisterende råstofgraveområde. Den endelige afgrænsning mod vest mod Dødeå skal fastlægges af kommunen i forbindelse med behandling af den/de konkret(e) ansøgning(er) i området. Den østlige del udlægges som råstofinteresseområde m.h.p. en samlet plan for området.
Horsens Kommune	Birknes Grusgrav samt grundejerne Annemarie Mangor/ Willy M. Sørensen Birknæsvej 9, Birknæs, 8752 Østbirk (via 4 AP Geoteknik A/S)	Ønsker råstofgraveområdet ved Fyel Mose – på vestsiden af Dødeå – udvidet mod nord. Det ønskede ligger i forbindelse med eksisterende aktive Birknæs Grusgrav. Forslaget virker gennemarbejdet med beskrivelse af andre natur- og miljøinteresser, og med forslag til efterbehandlingsplan.	I mødekommes ikke p.g.a. især landskabelige og til dels transportmæssige problemer. Derudover sker der en mindre reducering af dette hjørne af graveområdet.
Horsens Kommune	Ansø grusgrav v. Søren Bech, Torvegade 81, 7160 Tørring (via Dansand A/S)	Ønsker et areal på ca. 15 ha på matr. 1b og 10 h, Møldrup by, Voerladegård, som ligger i umiddelbar tilknytning til eksisterende aktive Ansø Grusgrav ved Voervadsbro, udlagt som råstofgraveområde.	I mødekommes stort set. En gravhøjs beskyttelse i området skal respekteres, og den endelige afgrænsning mod øst fastlægges af kommunen i forbindelse med behandling af den konkrete ansøgning i området.
Ikast-Brande Kommune	Asklev Stenleje, v/ Morten Sørensen, Sepstrupvej 39a, Asklev 8653 Them	Forslag om at udlægge et råstofområde ved Tranholm Gde., Klovborg. Ca. 30 ha. Udgravning af gylletank viste godt grus	Udlægges om råstofinteresse- område. Skal geologisk kortlægges og bl.a. til- og frakørselsmuligheder skal undersøges.
Ikast-Brande Kommune	Nymølle Stenindustrier A/S, Oliehavnsvej 2, 8000 Århus C	Forslag om at udlægge råstofgraveområde – bl.a. matr. nr. 2as og 2x, Engesvang by, Engesvang - umiddelbart nord for Engesvang Kirkeby. Ca. 20-25 ha.	Ca. 15 ha udlægges om råstofinteresseområde. Skal geologisk kortlægges og der skal foretages en planlægning, der viser, at en evt. råstofindvinding kan foregå op ad den nærliggende Bøllingsø (et naturgenopretnings- projekt).
Ikast-Brande Kommune	Vibeke og Kåre Birk, Lægsdgårdsvej 2, 7430 Ikast	Forslag om at udlægge råstofområde umiddelbart –dog adskilt af Herningmotorvejen - nord for råstofgraveområde ved Uhre syd for Ikast. Ca. 5 ha.	I mødekommes ikke. Der mangler dokumentation for forekomsten og en eventuel transportvej går forbi skovbørnehaven og der er ikke optimale oversigtsforhold til udkørsel til større vej.
Lemvig Kommune	Erik B. Jensen Overbyvej 28, Rom	Forslag om at udlægge et nyt råstofgraveområde umiddelbart	I mødekommes ikke. Graveområdet justeres, således at

	7620 Lemvig	nord for eksisterende råstofgrave-område ved Rom.	efterbehandlede arealer ikke længere er markeret som graveområde.
Norrdjurs Kommune	Piper Tegl Mineralvej 4, Postboks 321, 9100 Aalborg	Ønsker et område (ca. 100 ha) øst for Holbæk – som ligger i forbindelse med eksisterende rødlergrav (matr. 61, Holbæk by, Holbæk) - udlagt som graveområde	Den eksisterende tilladelses areal udlægges som råstofgraveområde. Det resterende udlægges som interesseområde med henblik på en kortlægning.
Norrdjurs Kommune	Nymølle Stenindustrier A/S, Oliehavnsvej 2, 8000 Århus C	Ønsker et areal (ca. 20 ha) ved Skiffard (bl.a. matr. 1b, Ørbækgaard hgd., Ørum) – som ligger i forbindelse med eksisterende grusgrav på samme matr. nr. - udlagt som graveområde	I mødekommes. Udlægges som råstofgraveområde sammen med eksisterende grusgrav.
Norrdjurs Kommune	U. & M. Ghisler Nymandsvej 16B, 8444 Balle	Foreslår, at der som led i udarbejdelsen af Råstofplan 2008 gennemføres en vurdering af de geologiske og landskabsmæssige værdier for et råstofområde ved Glatved. Anmodningen er aktuel, fordi en konkret ansøgning om tilladelse til råstofindvinding er under behandling i Norrdjurs Kommune. Ansøgningen berører en ådal, som må klassificeres som bevaringsværdig.	Regionen vil medvirke til en sådan overordnet planlægning i samarbejde med Norrdjurs og Syddjurs kommuner.
Odder Kommune	Per Rasmussen Klakringvej 62 7130 Juelsminde	Ønsker et område – ca. 15 ha (matr. 2a, Trustrup by, Hundslund), udlagt som råstofgraveområde.	I mødekommes ikke. Udlægges som råstofinteresseområde. (Er endnu ikke afklaret med Odder Kommune!)
Randers Kommune	Jakob Stilling, Dronningborg Hovedgård, Dronningborg Allé 40, 8900 Randers	Ønsker matr. nr. 1a, Dronningborg Hovedgård, udlagt som råstofgraveområde. (Plastisk ler / Bentonit)	Udlægges som råstofinteresseområde (ca. 10 ha). Der ønskes undersøgt hvilke mængder/kvalitet de pågældende råstoffer måtte have, samt en samlet plan for dette bynære område.
Randers Kommune	Damolin A/S, Kønsborgvej 9, 7884 Fur	Ønsker matr. nr. 5b, Støvring by, Støvring, udlagt som råstofgraveområde. (Plastisk ler / Bentonit)	I mødekommes. Ca. 4 ha udlægges som råstofgraveområde.
Randers Kommune (+ Favrskov Kommune)	Maxit a/s, Børgholmvej 13, 8240 Risskov	Foreslår et mindre område taget ud af gældende plan. Til gengæld ønskes arealer både nord og vest for eksisterende graveområde inddraget som henholdsvis undersøgelsesområde og indvindingsområde. (Plastisk ler). Se også Favrskov Kommune.	Det foreslåede tages ud. Arealer nord og vest udlægges som råstofinteresseområde.
Randers Kommune	Piper Tegl Mineralvej 4, Postboks 321, 9100 Aalborg	Ønsker et område ved Kastbjerg syd for Havndal – som ligger i forbindelse med eksisterende rødlergrav (matr. 21, Kastbjerg by, Kastbjerg) - udlagt som graveområde	I mødekommes delvist. Eksisterende tilladelsesareal (ca. 6 ha) bliver udlagt til graveområde. Resten ca. 200 ha udlægges som råstofinteresseområde.
Randers Kommune	Peter Mikkelsen Kløvervænget 4, 8970 Havndal	Ønsker et naboområde ved Dalbyover, hvor der i nabolaget er en aktiv kalkgrav i dag, udlagt	I mødekommes ikke. Arealet (ca. 2 ha) udlægges dog som råstofinteresseområde.

		som graveområde.	
Randers Kommune	Nymølle Stenindustrier A/S, Oliehavnsvej 2, 8000 Århus C	Ønsker en mindre justering af aktiv graveområde ved Over Romalt / Assentoft	I mødekommes. Råstofgraveområdet udvides mod vest med ca. 10 ha.
Randers Kommune (+ Favrskov Kommune)	Nymølle Stenindustrier A/S, Oliehavnsvej 2, 8000 Århus C	Ønsker en udvidelse på ca. 40 ha (bl.a. med Matr. 10 a, Jebjerg by, Ørum), af aktiv graveområde ved Jebjerg ved Langå	I mødekommes. Råstofgraveområdet justeres, således den samlede forøgelse bliver på ca. 30 ha.
Randers Kommune	Nymølle Stenindustrier A/S, Oliehavnsvej 2, 8000 Århus C	Ønsker en udvidelse mod vest på ca. 15 ha. af aktiv graveområde ved Hald (bl.a. med matr. 1n, Mostrup Gde., Hald), som ligger i forbindelse med eksisterende grusgrav på samme matr. nr.	I mødekommes. Råstofgraveområdet udvides mod vest m. ca. 10 ha.
Ringkøbing-Skjern Kommune	NCC NCC Råstoffer A/S Ejby Industrivej 8, 2600 Glostrup	Ønsker et område (ca. 150 ha) syd for Spjald ved Brejning/Kassentoft) udlagt som råstofgraveområde.	Imødekommes ikke. Arealet udlægges dog som råstofinteresseområde, og bl.a. skal samspillet med områdets drikkevandsinteresser vurderes.
Ringkøbing-Skjern Kommune	Nymølle Stenindustrier A/S, Oliehavnsvej 2, 8000 Århus C	Ønsker en udvidelse på ca. 30 ha (bl.a. med matr. 1e, Brosbøl, Egvad og 6e, Lyne by, Lyne), af aktiv graveområde ved Lyne. Samtidig foreslås flere udgravede arealer taget ud af graveområdet.	Ønsket imødekommes delvist, således at matr. 6e, Lyne by, Lyne på ca. 10 ha tilføjes graveområdet. Imødekommes delvist, bl.a. tages matr. 10g, Lyne by. Lyne på ca. 15 ha. ud af råstofgraveområdet.
Ringkøbing-Skjern Kommune	Vorgod Vejservice A/S, Engtoften 2, 6920 Videbæk	Ønsker et område (ca. 60 ha) nord for Trolldhede udlagt som råstofgraveområde. Dokumenterede sand- og grus forekomster.	Imødekommes.
Ringkøbing-Skjern Kommune	Thorkild Hansen Bækbrovej 8, 6940 Lem	Ønsker et område (ca. 100 ha) ved Dejbjerg Hede, øst for Lem udlagt som råstofgraveområde.	Imødekommes ikke, da der mangler dokumentation. Dele af det ønskede udlægges dog som råstofinteresseområde.
Samsø Kommune	Brdr. Kjeldahl I/S, Nordby Kirkevej 2, 8305 Samsø (via Grontmij / Carl Bro)	Ønsker et område på matr. 9a, Nordby by, Nordby (ca. 15 ha) syd for Nordby udlagt som råstofgraveområde. Der er påvist sand i undergrunden. En del af Samsøs import af råstoffer fra fastlandet vil hermed kunne undgås.	Ønsket imødekommes ikke. Landskabsmæssigt vil det ikke være acceptabel at foretage gravning i dette område. Med henblik på at skaffe øen en egen forsyning af disse råstoffer, vil regionen prioritere en behovsundersøgelse og en eventuel efterfølgende kortlægning efter sand og grus på Samsø højt.
Samsø Kommune	Entreprenør John Jørgensen Sælvig 54 8305 Samsø og Lodsejer Anders D. Lassen Brattingborg	Ønsker et areal (ca. 10 ha) ved Trekanten (matr. 1a, Nordby Hede, Nordby) – som ligger i forbindelse med eksisterende grusgrav på samme matr. nr. - udlagt som graveområde	I mødekommes
Silkeborg Kommune	BG-Stone Gudenåvej 17 8643 Ans	Ønsker en mindre justering (udvidelse på ca. 4-5 ha) af gravearealet ved Kongensbro	Ønsket imødekommes nord for vejen (½ ha). Imødekommes ikke syd for vejen. Ca. 14 ha. (er afgravet) omkring asfaltfabrikken "Munck" tages ud af som graveområde.
Silkeborg	Jens Erik Krogh,	Forslag om område ved LI.	Ønsket imødekommes.

Kommune	Ll. Bredlundvej 4, 7362 Hampen	Bredlund nord for Hampen på vest-siden af rute 13.	Et areal på ca. 150 ha udlægges som graveområde. Kræver formentlig en VVM.
Silkeborg Kommune	Christiane og Keld Thomsen, Store Bredlundvej 28, 7362 Hampen (via Dansk Landbrugs-rådgivning)	Forslag om et område ved St. Bredlundvej nord for Hampen på øst-siden af rute 13 bliver udlagt som råstofgraveområde. Ca. 50 ha	Ønsket imødekommes. Et areal på ca. 50 ha udlægges som graveområde. Kræver formentlig en VVM.
Silkeborg Kommune	Vognmand Preben Eriksen Sjørsløv 8620 Kjellerup	Ønsker et naboareal (dvs, matr 11e og 11f, Ans by, Grønbæk) til eksisterende graveområde ved Ans udlagt i råstofplanen. Materialer bruges i betonindustrien.	Imødekommes delvis, idet et mindre areal (2 ha) tillægges det eksisterende råstofgraveområde. Det resterende udlægges som råstofinteresseområde.
Silkeborg Kommune	Knud Skov Andersen, Sinding Hovvej 11, 8600 Silkeborg	Ønsker eksisterende graveområde ved Sinding opretholdt. (Silkeborg Kommune har tilkendegivet, at Sinding IKKE indgår i kommunens forslag om alene 4 fremtidige råstofområder i Silkeborg Kommune).	I mødekommes. Forbliver udlagt som graveområde
Silkeborg Kommune	Jydsk Stenindustri A/S, Lysholtallé, 7430 Ikast	Ønsker et naboareal på ca. 20 ha (dvs, matr 2c og 2o Asklev by, Them samt matr. 1o, Hjortsballe by, Them) til eksisterende graveområde ved Asklev udlagt i råstofplanen	I mødekommes ikke.
Skanderborg Kommune	Nymølle Stenindustrier A/S, Oliehavnsvej 2, 8000 Århus C	Ønsker et område på ca. 75 ha (bl.a. matr. 13 b, Jeksen by, Jeksen) ved Jeksen nord for Stilling, udlagt som graveområde.	Den nordlige 1/3 (ca. 25 ha) udlægges som graveområde. Den sydlige del (ca. 50 ha) som interesseområde, og bl.a. skal spillet med områdets kulturhistorie og byudviklingsinteresser (erhvervsområde) vurderes.
Skanderborg Kommune	KM Maskiner A/S Rodelundvej 7 8680 Ry (Via 4AP geoteknik)	Forslag om et område på ca. 35 ha på adressen Rodelundvej 7 8680 Ry bliver udlagt som råstofgraveområde.	I mødekommes delvis. Ca. 10 ha mod nordvest udlægges som råstofgraveområde.
Skive Kommune	Rettrup E & V og Grønning Mørtelværk Aps., Åkjærvej 55, Grønning, 7870 Roslev	Forslag om at udvide eksisterende graveområde ved Grønning	I mødekommes ikke. Det eksisterende råstof-graveområde ved Grønning vurderes at kunne dække efterspørgslen i en planperiode.
Skive Kommune	Piper Tegl Mineralvej 4, Postboks 321, 9100 Aalborg	Forslag om at udvide eksisterende graveområde ved Hesselbjerg (matr. nr. 3a, 3c, 3d, Hesselbjerg Gde., Estvad) i overensstemmelse med gældende tilladelse.	I mødekommes ikke. Det tilladte areal ligger iflg. tilladelse indenfor graveområdet! Det fremsendte kort er forkert tegnet.
Struer Kommune	Struer Mørtelværk Vester Ringgade 13, Ølbj, 7600 Struer	Ønsker en aktiv sandgrav udlagt som graveområde i alt godt 1 ha.	I mødekommes
Struer Kommune	Helligsø Teglværk A/S,	Ønsker udlagt et areal på ca. 200 ha ved Lyngs på Thyholm udlagt	I mødekommes delvis - ca. 25 udlægges som råstofgraveområde.

	Helligsøvej 34 7760 Hurup	som graveområde.	
Struer Kommune	Helligsø Teglværk A/S, Helligsøvej 34 7760 Hurup	Ønsker udlagt et areal på ca. 50 ha ved Nørre Hvidbjerg på Thyholm udlagt som graveområde.	I mødekommens delvis - ca. 20 ha i forbindelse med eksisterende tilladelse udlægges som råstofgraveområde. Den resterende del udlægges som råstofinteresseområde.
Struer Kommune	Helligsø Teglværk A/S, Helligsøvej 34 7760 Hurup	Ønsker udlagt et areal på ca. 200 ha. mellem Hjerm og Gimsing udlagt som graveområde.	I mødekommens delvis ca. 75 ha i forbindelse med eksisterende tilladelse udlægges som råstofgraveområde.
Struer Kommune	Lundgaard Teglværk A/S, Lundgårdsvej 10, 7850 Stoholm	Ønsker et område nord for Hjerm (matr. nr. 11, Hjerm Hede, Hjerm) medtaget som graveområde for rødler.	I mødekommens. Er indeholdt i foranstående udlæs af råstofgraveområde.
Viborg Kommune	Finn Bitsch, Havredalsvej 4, 7470 Karup	Ønsker matr. nr. 9a, Havredal by, Frederiks udlagt som råstofgraveområde (sand/grus)	I mødekommens ikke. De aktuelle arealer udlægges dog som råstofinteresseområde sammen med naboområde på i alt godt 400 ha. Det ønskes undersøgt hvilke mængder/kvalitet de pågældende råstoffer måtte have + at øvrige planmæssige aspekter skal undersøges.
Viborg Kommune	Henning Bodilsen, Durupvej 27, 7870 Glyngøre	Ønsker en del af Dalgas Plantage (matr. nr. 4a, 4d og 4e, Rævind Hede, Tårup) udlagt som råstofgraveområde.	Ca. 200 ha udlægges som råstof- graveområde, idet der er tale om et råstofinteresseområde, hvor en undersøgelse har vist positive resultater.
Viborg Kommune	Karl Anker Middelhede A/S, Kirkebækvej 119, 8800 Viborg	Justering af graveområde syd for Kirkebækvej, hvor der foreslås en udvidelse mod nord på ca. 5 ha.	I mødekommens ikke. Udlægges dog som råstofinteresseområde. Skal undersøges for råstoffer samt planmæssige (bl.a. § 3 aspekter).
Viborg Kommune	Benny Ragner, Gravene 29, 1 th. 8800 Viborg	Ønsker udlagt et areal på ca. 10 ha med sand/grus. Nærmere undersøgelser følger senere.	I mødekommens ikke. De aktuelle arealer udlægges dog som råstofinteresseområde sammen med naboområde på i alt godt 400 ha. Det ønskes undersøgt hvilke mængder/kvaliteter de pågældende råstoffer måtte have + at øvrige planmæssige aspekter skal undersøges.
Viborg Kommune	Nymølle Stenindustrier A/S, Oliehavnsvej 2, 8000 Århus C	Ønsker flere arealer ved Skelhøj tillagt eksisterende graveområde.	I mødekommens ikke. De aktuelle arealer udlægges dog som råstofinteresseområde sammen med naboområde på i alt godt 400 ha. Det ønskes undersøgt hvilke mængder/kvaliteter de pågældende råstoffer måtte have + at øvrige planmæssige aspekter skal undersøges.
Viborg Kommune	Vesters Grusgrav, Røddingvej 24, Rødding, 8830 Tjele	Ønsker det aktive graveområde udvidet mod øst.	Kan ikke imødekommes (p. gr. a. landskabsmæssige interesser).
Viborg Kommune	Piper Tegl Mineralvej 4, Postboks 321, 9100 Aalborg	Justering af graveområde sydøst for Stoholm, hvor der foreslås en ca. 5 ha. stor udvidelse, således at hele matr. 8c, Mønsted by, Mønsted inddrages i graveområdet.	Kan ikke imødekommes (p. gr. a. naturmæssige interesser)

Viborg Kommune	Piper Tegl Mineralvej 4, Postboks 321, 9100 Aalborg	Justering af graveområde sydøst for Brunshåb, hvor der foreslås en ca. 8 ha stor udvidelse, således at hele matr. 4fu, Ll. Asmild, Asmild inddrages i graveområdet.	Kan ikke imødekommes (p. gr. a. naturmæssige interesser)
Viborg Kommune	Piper Tegl Mineralvej 4, Postboks 321, 9100 Aalborg	Ønsker et område (5 Bryrup Gde., Mønsted) udlagt som råstofinteresseområde for ler.	Kan ikke imødekommes (p. gr. a. naturmæssige interesser)
Viborg Kommune	Lundgaard Teglværk A/S, Lundgårdsvej 10, 7850 Stoholm	Ønsker et område (matr. 1 ap, Lundgård Hgd., Gammelstrup) medtaget som graveområde. Området er afgravet for rødler; men der er stadig store blålersforekomster på arealet.	Imødekommes. Området er allerede i dag udlagt som råstofgraveområde.
Viborg Kommune	Lundgaard Teglværk A/S, Lundgårdsvej 10, 7850 Stoholm	Ønsker et område (ejendommen matr. 15c, m.fl. Mønsted by, Mønsted) medtaget som graveområde for rødler.	Imødekommes. Området er allerede i dag stort set udlagt som råstofgraveområde. Graveområdet vil blive justeret i overensstemmelse med matrikelgrænsen.
Viborg Kommune	Lundgaard Teglværk A/S, Lundgårdsvej 10, 7850 Stoholm	Ønsker et område vest for Kjeldbjerg medtaget som graveområde for rødler	Imødekommes. Området er allerede i dag udlagt som råstofgraveområde.

Forslag fra organisationer m.v.:

Navn	Idéer / forslag / bemærkninger	Jord og råstoffers forslag til videre behandling
Kulturarvstyrelsen	Gør bl.a. opmærksom på, at Regionen altid bør inddrage det lokale arkæologiske museum med henblik på en vurdering af muligheden for, om der er væsentlige fortidsminder på både råstofgrave- og råstofinteresseområder.	I mødekommes
Vejdirektoratet	Forventer at der i planperiode 2008-2020 skal anvendes 8.3 mio. m ³ sand/grus/sten i Region Midtjylland. Kan se forsyningsproblemer i følgende 2 områder: a) Århus-Horsens b) Viborg-Salling Grunde til at sikre lokale råstoffer: - prisen på råstoffer fordobles ca. pr. 40 km. - En lastbil slider ca 20.000 gange så meget på vejen, som en personbil - Jo flere lastbiler der kommer på vejen jo længere de kører, des mere kø skabes på vejnettet, hvilket medfører at vejene skal udvides og råstofforbruget øges.	Bemærkninger tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning.
DOF	DOF peger på at bl.a. stor hornugle yngler i skrænter i forskellige grusgrave i Midtjylland. Ønsker derfor af visse skrænter ikke efterbehandles; men efterlades uretableret. En sådan (manglende) efterbehandling vil også gavne digesvalen. Lille præstekrave vil også yngle i grusgrave, især hvis der findes lidt vand i bunden af graven.	De fremsendte ønsker tages til efterretning, og Region Midtjylland vil sørge for at bringe budskabet videre til kommunerne og de pågældende råstof-sagsbehandlere bliver

	DOF slår generelt til lyd for en mere naturvenlig efterbehandling. Ønsker endelig, at tørvegravning stoppes hurtigst muligt.	orienteret om at tage ornitologiske hensyn ved udformning af efterbehandlingsplaner. Eksisterende tilladelser vil kunne færdiggraves. Region Midt har ikke planer om at udpege nye graveområder til tørvegravning.
DN- Favrskov	Med henvisning til bl.a. en mulig øget lastbiltrafik ønskes ikke øget import fra andre Regioner / fra søterritoriet, såfremt det pågældende råstof findes i Regionen. (Det samme gælder for eksport til både andre Regioner og udlandet). Energiforbrug og transportudgifter = transportafstande skal løbende afvejes/vurderes. God ide med tidsramme for udnyttelsen samt etablering af tilkørselsvej, der kan aflaste det lokale vejnet. Graveområder bør udnyttes fuldt ud. Dog bør tabet af landskabelige værdier nøje vurderes i forhold til en fuld udnyttelse af ressourcen (f.eks. plastisk ler). Efterbehandling bør så vidt muligt efterbehandles til skov- og naturområder, og skal der efterbehandles til landbrugsmæssig drift på et afgravet område, bør den fremtidige drift ske uden brug af kunstgødning og pesticider. Der skal konstant foretages en afvejning mellem naturbeskyttelse og råstofudnyttelse, og selv om der kan efterbehandles til et bedre naturområde med en større biologisk mangfoldighed, kan sjældne arter være forsvundet for steds. Administrationen af museumsloven, der beskytter vores kulturarv, bør ikke ændres. Gravning bør ske i få store grave. En lokal forsyning med råstoffer bør tilstræbes. En langsigtet planlægning – især i bynære områder – er nødvendig, således at efterbehandling her, kan blive til attraktive (bynære) naturområder. Der skal skabes en værditilvækst ved at producere forædlede produkter – dog med løbende vurdering af, om tab af landskabelige værdier er det hele værd. Endelig bemærker lokalforeningen - at de to råstofinteresseområder ved Vejerslev og Thorsø er højt beliggende i landskabet med en deraf følgende smuk udsigt. - at foreningen har påklaget en tilladelse fra Århus Amt i efteråret 2006 om at virksomheden Maxit må forøge	Samtlige bemærkninger fra DN- Favrskov tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning.

	gravedybden fra max. 40 m til 60 meters dybde. (Naturklagenævnet behandler stadig klagen).	
DN-Horsens	Henviser til de generelle betragtninger på naturområdet, som DN har fremført i forbindelse bemærkninger til: "Fremtidens Natur i Horsens Kommune". Herunder retablering af råstofgrave ved Enner og Fyel Mose. Er i øvrigt betænkelig ved øget import fra søterritoriet. Ønsker at Regionsrådet håndhæver den økologiske bæredygtighedstanke, og at bestemte råstofkvaliteter forbeholdes særlige formål. Af hensyn til nabogener bør der sættes tidsrammer/laves etapedelinger for udvinding, så der kan laves løbende efterbehandling. Der bør laves tilkørselsveje til større veje, således at det lokale vejnet ikke overbelastes. Overflødige bygninger i råstofområder bør vedligeholdes eller fjernes. Samarbejde mellem region og kommuner om dels langsigtet planlægning, dels retningslinier for efterbehandling anbefales – gerne med mere natur og rekreative arealer. Ethvert tiltag der mindsker forureningen er ønskværdig.	Samtlige bemærkninger fra DN- Horsens tages til efterretning, og indgår i Regionens samlede afvejning.
DN- Randers	Med henvisning til bl.a. en mulig øget lastbiltrafik ønskes ikke øget import fra andre Regioner / fra søterritoriet, såfremt det pågældende råstof findes i Regionen. (Det samme gælder for eksport til både andre Regioner og udlandet). Energiforbrug og transportudgifter = tranportafstande skal løbende afvejes/vurderes. God ide med tidsramme – der skal være absolutte og ikke afløses af forlængelser - for udnyttelsen samt etablering af tilkørselsvej, der kan aflaste det lokale vejnet. Graveområder bør udnyttes fuldt ud. Dog bør tabet af landskabelige værdier nøje vurderes i forhold til en fuld udnyttelse af ressourcen (f.eks. plastisk ler). Efterbehandling bør så vidt muligt efterbehandles til skov- og naturområder (er at foretrække), men skal der efterbehandles til landbrugsmæssig drift på et afgravet område, bør den fremtidige drift ske uden brug af kunstgødning og pesticider. Graveområder bør udnyttes fuldt ud. Dog bør tabet af landskabelige værdier nøje vurderes i forhold til en fuld udnyttelse af ressourcen (f.eks. plastisk ler). Der skal konstant foretages en afvejning mellem naturbeskyttelse og råstofudnyttelse, og selv om der kan efterbehandles til et bedre naturområde med en større biologisk mangfoldighed, kan sjældne arter være forsvundet for stedse. Administrationen af museumsloven, der beskytter vores kulturarv, bør ikke ændres. Gravning bør ske i få store grave.	Samtlige bemærkninger fra DN- Randers tages til efterretning, og indgår i regionens samlede afvejning.

	En lokal forsyning med råstoffer bør tilstræbes. En langsigtet planlægning – især i bynære områder – er nødvendig, således at efterbehandling her, kan blive til attraktive (bynære) naturområder. Der skal skabes en værditilvækst ved at producere forædlede produkter – dog med løbende vurdering af, om tab af landskabelige værdier er det hele værd (f.eks. plastisk ler i Ølst området). Endelig bemærker lokalforeningen at et udlagt graveområde i Jebjerg ligger i et interesse-område for grundvand. Der bør ske en vurdering af interessekonflikten. at der er meget store geologiske og naturmæssige værdier i hele området omkring Ølst bakker, hvor der graves plastisk ler. Derfor skal disse aspekter indgå i efterbehandlingen, ligesom det bør undersøges om evt. spildvarme fra produktionen med fordel kan udnyttes i lokale bysamfund.	
--	--	--

Forslag fra Regionen (Vejle og Viborg Amt)

Kommune	Idéer / forslag / bemærkninger	Jord og råstoffers forslag til videre behandling
Favrskov Kommune	Råstofinteresseområde ved Vejerslev slettes og erstattes delvist af et mindre (30-35 ha) råstofgraveområde	I mødekommes
Favrskov Kommune	Råstofinteresseområde ved Thorsø slettes og erstattes delvist af et mindre (30-35 ha) råstofgraveområde	I mødekommes
Horsens Kommune	Et nyt råstofgraveområde (ca. 40 ha) vest for Bygholm udlægges. _____ Horsens Kommune er ikke enig i forslaget.	I mødekommes
Viborg Kommune	Råstofinteresseområde ved Kokholm slettes og erstattes delvist af et mindre (10 ha) råstofgraveområde	I mødekommes